

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
BANKACILIK VE SİGORTACILIK ENSTİTÜSÜ
SİGORTACILIK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**1990-2008 YILLARI ARASINDA KASKO HASAR
ÖDEMELERİNİN TÜRK EKONOMİSİNDEKİ YERİ**

Ufuk Yavuz ÇİLESİZ

İSTANBUL, 2010

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
BANKACILIK VE SİGORTACILIK ENSTİTÜSÜ
SİGORTACILIK ANABİLİM DALI**

**1990-2008 YILLARI ARASINDA KASKO HASAR
ÖDEMELERİNİN TÜRK EKONOMİSİNDEKİ YERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UFUK YAVUZ ÇİLESİZ

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. KAMİL USLU

İSTANBUL, 2010

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü

Aşağıda belirtilen lisansüstü tez, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği hükümlerinde belirtilen esaslar çerçevesinde jüri önünde savunulmuş ve jüri tarafından başarılı bulunmuştur.

TEZ BAŞLIĞI : 1990-2008 Yılları Arasında Kasko Hasar Ödemelerinin Türk Ekonomisindeki Yeri

TÜRÜ :Yüksek Lisans

TEZİ HAZIRLAYAN : Ufuk Yavuz ÇİLESİZ

ANABİLİM DALI :Sigortacılık

SAVUNMA TARİHİ : 31.05.2010

JÜRİ ÜYELERİ :

<u>GÖREVİ</u>	<u>ADI SOYADI</u>	<u>İmza</u>
Danışman	Yrd.Doç.Dr.Kamil USLU	
Üye	Yrd.Doç.Dr.Ali KÖSE	
Üye	Yrd.Doç.Dr.Gülcan ÇAĞIL	

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TABLO LİSTESİ	v
GRAFİK LİSTESİ	vi
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

SİGORTA VE SİGORTACILIK İŞLEMLERİNDEKİ RİSK VE SİGORTA PRENSİPLERİ

1.1.SİGORTA TANIMI VE ÖZELLİKLERİ	3
1.1.1. Sigortanın Tanımı	3
1.1.2. Sigortacı	5
1.1.3. Sigortalı – Sigorta Ettiren	6
1.1.4. Poliçe – Sigorta Sözleşmesi	6
1.1.5. Prim.....	7
1.1.6. Hasar	8
1.1.7. Sigorta Eksperi.....	9
1.1.8. Sovtaj	9
1.1.9. Reasürans	10
1.2. SİGORTA İŞLEMLERİNDE RİSK	11
1.2.1. Risk ve Tanımı.....	11
1.2.1.1. Tesadüfi Risk	11
1.2.1.2. Ölçülebilir Risk.....	12
1.2.1.3. Yasal Risk	12
1.2.1.4. Para Birimi İle Değerlendirilebilen Risk	13
1.2.1.5. Optimum Frekanslı Risk.....	13
1.3. SİGORTANIN TEMEL PRENSİPLERİ	14
1.3.1. Sigortalanabilir Menfaat Prensibi	14
1.3.2. Azami İyi Niyet Prensibi	15
1.3.3. Tazminat Prensibi	17

1.3.4. Hakların Devri ve Halefiyet Prensibi.....	18
1.3.5.Hasara Katılım Prensibi	19
1.3.6. Yakın Neden Prensibi	20
1.4. SİGORTADAKİ ARACILAR	21
1.4.1. Acente	21
1.4.2. Broker	22

II.BÖLÜM

SİGORTA TÜRÜ OLARAK KASKO, YAPISI, ÖZELLİKLERİ VE HASAR UYGULAMALARI

2.1. KASKO SİGORTASININ TANIMI VE KONUSU	23
2.1.1. Kasko Sigortasının Tanımı	23
2.1.2. Kasko Sigortasının Konusu	23
2.1.2.1. Çarpma ve Çarpılma	24
2.1.2.2. Aracın Yanması	24
2.1.2.3. Aracın Çalınması	24
2.2. KASKO SİGORTASININ COĞRAFİ SINIRI VE SÜRESİ.....	25
2.2.1. Kasko Sigortasının Coğrafi Sınırı.....	25
2.2.2. Kasko Sigortasının Süresi.....	25
2.3. KASKO SİGORTASINDA TEMİNAT KAPSAMINA DAHİL EDİLEN VE EDİLMEYEN RİSKLER.....	26
2.3.1. Dahil Edilen Riskler.....	26
2.3.2. Dahil Edilmeyen Riskler.....	28
2.4. KASKO SİGORTASININ TÜRLERİ	29
2.4.1. Tam Kasko	30
2.4.2. Kısmi Kasko	31
2.4.3. Dar Kapsamlı Kasko	31
2.5. HASARIN ÖNEMİ VE TESPİTİ.....	31
2.5.1. Hasarın Önemi	31
2.5.2. Hasarın Tespiti	32
2.5.2.1. Hasarın Tespitinde Sigorta Ekspertinin Önemi	32
2.5.2.2. Ekspertlerin Görevleri.....	34

2.5.2.3. Eksper Raporunun Kapsamı	35
2.6. HASAR MALİYETİNİN TESPİTİ VE TAZMİNATIN ÖDENMESİ.....	36
2.6.1. Maliyetin Tespiti VE Tazminatın Ödenmesi	36
2.6.2. Tazminat Ödemesindeki Uygulamalar	37
2.6.2.1. Eksik Sigorta.....	37
2.6.2.2. Aşkın Sigorta	37
2.6.2.3. Muafiyet.....	38
2.6.2.4. Lütuf (Ex-Gratia) Hasar Ödemeleri.....	38
2.7. HASARA İLİŞKİN ANLAŞMAZLIKLAR	39
2.7.1. Görüşme	39
2.7.2. Tahkim	40
2.7.3. Mahkeme	41

III.BÖLÜM

TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİM VE 1990-2008 YILLARI ARASINDAKİ KASKO PRİMLERİ VE HASAR ÖDEMELERİNİN EKONOMİDEKİ YERİ

3.1. TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ	42
3.2. TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNDE BULUNAN KURUMLAR.....	46
3.2.1. Sigortacılık Genel Müdürlüğü	46
3.2.2. Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (TSRSB).....	47
3.2.3. Trafik Sigortası Bilgi Merkezi (TRAMER).....	48
3.2.4. Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK).....	49
3.2.5. Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM)	50
3.2.6. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM).....	51
3.2.7. Kara Yolları Trafik Garanti Sigortası Hesabı	52
3.2.8. Motorlu Taşıt Bürosu.....	53
3.2.9. Motorlu Kara Taşıtları Verileri.....	55
3.3. 1990-2008 YILLARI ARASINDAKİ SİGORTA ve KASKO PRİMLERİNİN 3.EKONOMİK YAPISI.....	57

3.3.1. Sigorta Şirketlerinin TÜİK ÜFE Endeksine Göre Sabit Fiyatlarla Doğrudan Prim Üretimi ve Kişi Başına Düşen Prim	57
3.3.2. Dolar Bazında Prim Üretimi ve Kişi Başına Düşen Sigorta Primleri	60
3.3.3. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Rakamları	62
3.3.4. Kasko Sigortası Poliçe Sayıları	64
3.3.5. Kasko Direkt Primleri	66
3.3.6. Kasko Primlerinin GSYİH'ya Oranları	68
3.3.7. 1990-2008 Yılları Arası Kasko Primleri, Kişi Başına Düşen Primler ve GSYİH'daki Artış Oranları	70
3.4. 1990-2008 YILLARI ARASINDAKİ KASKO HASARLARININ EKONOMİK YAPISI	73
3.4.1. Kasko Direkt Primler ve Ödenen Tazminat	73
3.4.2. Ödenen Tazminatların GSYİH'ya Oranları	75
3.4.3. 1990-2008 Yılları Arasında Kasko Yurtiçi Ödenen Tazminat ve Hasar Prim Oranları	77
3.5. 2005 – 2008 KASKO DALI ALINAN PRİM, ÖDENEN HASAR, TEKNİK KAR VE HASAR/PRİM ORANLARI	80
SONUÇ	94
KAYNAKÇA	97

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı	56
Tablo 2: Sigorta Şirketlerinin TÜİK ÜFE Endeksine Göre Sabit Fiyatlarla Doğrudan Prim Üretimi ve Kişi Başına Düşen Prim.....	59
Tablo 3: Dolar Bazında Prim Üretimi ve Kişi Başına Düşen Sigorta Primleri	61
Tablo 4: 2005 Yılı Kasko Sigortaları Hasar/Prim Oranları Detayı.....	81
Tablo 5: 2006 Yılı Kasko Sigortaları Hasar/Prim Oranları Detayı.....	83
Tablo 6: 2007 Yılı Kasko Sigortaları Hasar/Prim Oranları Detayı.....	85
Tablo 7: 2008 Yılı Kasko Sigortaları Hasar/Prim Oranları Detayı.....	87
Tablo 8: Kasko Yüklenilen Hasarlar/Kazanılmış Prim Oranları	89
Tablo 9: Kasko Branşında Sigorta Şirketlerinin Pazar Payları ve Prim Artış Oranları Detayı.....	91

GRAFİK LİSTESİ

	Sayfa No.
Grafik 1: GSYİH Rakamları.....	63
Grafik 2: Kasko Poliçe Adetleri	65
Grafik 3: Kasko Direkt Primleri	67
Grafik 4: Kasko Direkt Primleri/GSYİH Oranları	69
Grafik 5: Kasko Direkt Primler, Kişi Başına Düşen Primler ve GSYİH'daki Artış Oranları.....	72
Grafik 6: Kasko Direkt Primler ve Ödenen Tazminat.....	74
Grafik 7: Ödenen Tazminat/GSYİH.....	76
Grafik 8: Kasko Yurtiçi Ödenen Tazminat ve Hasar/Prim Artış Oranları	79
Grafik 9: İlk 10 Sigorta Şirketinin Pazar Payları.....	93

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı geçen eser
DASK.	: Doğal Afet Sigortaları Kurumu
GSYİH.	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
EGM.	: Emeklilik Gözetim Merkezi
KTK.	: Karayolları Trafik Kanunu
TRAMER.	: Trafik Sigortası Bilgi Merkezi
TSRSB.	: Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği
TARSİM.	: Tarım Sigortaları Havuzu
TÜİK.	: Türkiye İstatistik Kurumu
FE.	: Üretici Fiyatları Endeksleri

GİRİŞ

Hasar ödemeleri motorlu kara nakil vasıtalarının seyir halindeyken ya da park halindeyken ortaya çıkan ekonomik kayıpların kişilerin veya kurumların ödedikleri primler karşılığı güvencesi olarak ortaya çıkmıştır. Çeşitli ülkelerde vasita sahiplerinin zorunluluk olarak yaptırdığı kasko poliçesinin ülkemizde yaptırılmasının zorunluluğu yoktur, daha çok vasita sahiplerinin isteğine bağlıdır. Buradaki amaç kişilerin uğradığı zararların ve risklerin ödedikleri prim oranında ekonomik kayıplarının karşılanması gerekliliğidir.

Birçok ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de kasko branşı en fazla sigortalıyı ve en yüksek prim girdisini sağlamakla ekonomiye ciddi katkı sağlamaktadır. Kasko hasar taleplerinin boyutu ve frekansındaki artış, kasko primleri ile doğru orantılı olduğundan, Türk ekonomisine katkıları da bu oranlarda farklılık arz etmektedir. Kasko primlerinin sektörde oluşturduğu değerler aynı zamanda, her yılsonu belli bir miktarının hazineye yasal karşılık olarak yatırılmasının Türkiye ekonomisine çok önemli katkıları vardır. Dolayısı ile ödenen hasarların da bu oranda ekonomiye olumsuz anlamda katkıları mevcuttur.

Bunun yanında; ülkemizdeki yolların emniyetsizliği, kısa süreli eğitim ile ehliyet verilmesi, sürücülerin dikkatsizliği, özellikle otoların yoğun olduğu büyük şehirlerde çalınması, aşırı yağış, sel, kar, buz gibi iklimsel değişikliklerin etkili geçmesi çeşitli zararlara sebep olmakta ve bu zararlar kasko sigortası vasıtası ile karşılanmaktadır. Sigortacıların belli bir prim karşılığında teminat altına aldıkları rizikoların gerçekleşmesi halinde ise, gerçekleştiği oranda, hasar tespiti sonrası tazminat ödenmesi söz konusudur.

Kasko sigortası ve bu sigorta hizmetinden faydalanmak isteyenlerin amacı da araçlarının zarara uğraması halinde maddi kayıplarının telafi edilmesini temin etmektir. Hasar ödemelerinin ekonomiye en önemli katkısı, ülkenin sosyo-ekonomik yapısındaki

çöküntüleri önlemek, toplumdaki araç sahiplerinin kasko primi ödemekle ekonomik kayıplarını ortadan kaldırmaktır. Hasarın belli kurallara bağlı olarak iyi bir inceleme ve ekspertiz edilmesi sonrası ödenmesi işlemi ise toplumda caydırıcılığı sağlayarak ekonomiye önemli katkı sağlamaktadır.

Çalışmamızda, ekonomik yönden kasko prim ödemeleri ve hasar kayıplarının GSYİH'ya pozitif ve negatif etkileri rakamsal olarak incelenerek değerlendirilmiştir. Kasko sigortası, sigorta hizmetlerinden faydalanmak isteyenlerin araç zararlarını telafi ederken, kişi ve kurumların zararlarını da en aza indirerek sosyo-ekonomik yapının etkilenmesini önlemiş olmaktadır.

Çalışmamız üç ana bölümde incelenmiştir. Çalışmamızın birinci bölümünde risk ve sigorta prensipleri incelenmiştir. Burada sigortanın özellikleriyle sigorta işlemlerinin ortaya çıkmasındaki risk durumların, sigortanın temel işleyişi ve aracıları hakkında bilgiler sunulmuştur. Çalışmamızın ikinci bölümünde bir sigorta türü olarak kasko, yapısı, özellikleri ve hasar uygulamaları incelenmiştir. Burada kasko sigortasının tanımı ve sınırlamaları, kasko sigortasında teminata dahil edilen ve edilmeyen riskler, sigorta türleri ve hasar tespitleri hakkında bilgiler sunulmuştur.

Çalışmamızın üçüncü ve son bölümünde ise Türk Sigorta Sektörünün 1990-2008 yılları arasındaki kasko primleri ve hasar ödemelerinin ekonomideki yeri incelenmiştir. Burada Türk Sigorta Sektörünün makro planda gelişimi ve Türk Sigorta Sektörü içerisindeki kurumlar incelenmiştir. Ayrıca 1990 yılından başlayarak 2008 yılına kadar kasko primlerinin ekonomik yapısı sunulmuştur ve hasarların ekonomik yapısı yine bu yıllar arasında incelenerek bir değerlendirmeye gidilmiştir.

Çalışmamızda uyguladığımız araştırma metodu konu ile ilgili kitaplar, süreli yayınlar, raporlar, makaleler ve konu ile ilgili tezler ile güvenilir internet kaynaklarından oluşmaktadır. Bu amaçla ekonomik değerlendirmelerle çalışmaya yeni yön kazandırılmıştır.

I. BÖLÜM

SİGORTA VE SİGORTACILIK İŞLEMLERİNDEKİ RİSK VE SİGORTA PRENSİPLERİ

1.1. SİGORTA TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

1.1.1. Sigortanın Tanımı

İnsanlar ve işletmeler, yaşamları boyunca karşı karşıya oldukları riskleri ortadan kaldırmak veya azaltmak için bazı önlemler alma gereksinimi duymuşlardır. Sigorta bu gereksinimlerin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır.¹

İnsanın sahip olduğu mal varlığı ve hayatı her zaman için sayısız tehlikelerle karşı karşıyadır. Halk dilinde tehlike veya kaza olarak bilinen bu tabirler sigortacılık dilinde de riziko diye adlandırılmaktadır. O halde sigortacılığın doğmasında insanların yaşamlarında karşılaştıkları veya karşılaşılabilecekleri tehlikelere ya da rizikolara karşı önlem alma ihtiyacı büyük rol oynamaktadır. Bu bakımdan sigortanın ilk unsuru fertlerin ileride karşılaştıkları rizikolar için kendilerini emniyette hissetme arzusu olarak düşünülmektedir.²

Sigortanın ilk unsur dikkate alınıp tanımı yapılırsa ileride meydana gelerek insanın canına, malına veya üçüncü şahıslara zarar verebilecek olaylar karşısında önceden güvence sağlayan bir yöntem, bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır.³

---

¹Hüsnü Taylan Günay, “Sigorta Şirketleri İçin Finansal Analiz Teknikleri ve Bir Uygulama”,(Dokuz Eylül Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Projesi), İzmir, 2005, s.1.

²Hilmi Acınan, “Sigorta’nın Temel Prensipleri”, Güneş Sigorta, İstanbul, 2005, s.16.

³ Acınan, a.g.e, s.16.

İşte sigorta, insanların karşılaşmaları muhtemel tehlikelerin -rizikoların- ekonomik sonuçlarını ortadan kaldırmak ve de onları tehlikeden önceki mali durumlarına getirebilmek için kullanılan bir yöntem bir sistemdir. Bu sistem devreye girince, gerçekleşen rizikolardan doğacak olan zarar sigortacı tarafından ödenmektedir. Ödenen bu zarar tazminatları ise hem zarar gören sigortalı hem de diğer sigortalılardan tahsil edilen primlerle karşılanmaktadır. O halde sigortanın ikinci unsuru da rizikonun dağıtılması prensibidir.⁴ Rizikonun dağıtılması prensibine göre bir tanımlama yapılır ise, sigorta, iktisadi sonuçlar doğuran tesadüfi risklerin olumsuz sonuçlarının sigortacı tabi olunan kişinin yaptığı organizasyon dâhilinde bir araya gelen risk taşıyıcıları arasında paylaşılması esasına dayanan bir müessesedir.⁵

Genel bir tanımla sigorta, belirli bir prim karşılığında, öngörölmüş bir riskin gerçekleşmesine bağlı zarar ya da hasarın karşılanmasını sağlayan sözleşme, belirli bir takım ekonomik değer kayıplarına ya da bu kayıpların sonuçlarına karşı telafi mekanizmasını çalıştıran bir organizasyondur.⁶

Sigortanın tanımı Türk Ticaret Kanununun Sigorta Hukuku adını taşıyan beşinci kitabında yer almaktadır. T.T.K.'nin 1263. maddesi sigortayı; *“Sigorta bir akittir ki, bununla sigortacı bir prim karşılığında diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin (bir rizikonun) meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle meydana gelen belli bir takım hadiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır.”* şeklinde tanımlamıştır. Şimdi bu tanımdan hareketle sigortanın bazı önemli unsurlarına değinelim:⁷

---

⁴ Acınan, a.g.e., s.16.

⁵ Mertol Can, “Sigorta Hukuku Ders Kitabı”, İmaj Yayınevi, Ankara, 2005, s.13.

⁶ Targan Ünal, “Sigorta Sektörünün Ekonomik İşlevi ve Fon Yaratma Kapasitesi”, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No:1994-04, İstanbul, 1994, s.46.

⁷ Acınan, a.g.e, s.16.

- Öncelikle sigortalanacak bir menfaatin mevcudiyeti gerekmektedir. Yani bir kimsenin para ile ölçülebilir bir iktisadi kıymetinin, bir menfaatinin bulunması şarttır.

- Rizikonun ileride ortaya çıkma ihtimali olmalıdır. Eğer riziko eskiden tahakkuk etmişse bu sigortaya konu teşkil etmez. Veya riziko zaten ileride de doğmayacak ise yine bu da sigortaya konu teşkil etmez.

Bu nedenle rizikonun ileride ortaya çıkma ihtimalinin bulunması gerekmektedir;

- Bu tehlikenin ileride doğması karşılığında da sigortalının bir prim vermesi icap etmektedir.

- Sonuç olarak rizikonun tahakkuku halinde sigortacı bir tazminat ödemeyi taahhüt etmektedir.

1.1.2. Sigortacı

Sigorta şirketi, sigortacılıkla ilgili hukuksal düzenlemelere uygun kurulan ve bu konuda ruhsatı olan, sigortalı ve sigorta ettirenden aldığı prime karşılık onların riskinin yönetimini yüklenen ticari bir işletmedir. Günümüzde sigortacı yani sigorta şirketleri anonim şirket olarak kurulmaktadır.⁸

Diğer bir tanım ise şöyledir: “Sigortacılık faaliyetinde bulunmaya yasal olarak yetkili kılınmış ve sigorta sözleşmesinin taraflarından biri olarak, hasar meydana geldiği takdirde, sigortalıya, sağlamış olduğu teminat çerçevesinde hasar ödeme taahhüdünde bulunan kişi veya kuruluşu ifade etmek için kullanılan terimdir.”⁹

---

⁸ Şebnem Uralcan, Temel Sigorta Bilgileri ve Sigorta Sektörünün Yapısal Analizi, Bilyay Yayınevi, 2.Baskı, İstanbul,2006, s.99.

⁹ Y.Kemal Çuhacı, Açıklamalı Sigorta ve Reasürans Terimleri Sözlüğü, İstanbul: Ceyma Matbacılık, 2004, s.151.

1.1.3. Sigortalı – Sigorta Ettiren

Taşıdığı riskleri belirli bir prim karşılığında sigortacıya güvence altına aldırarak kişi ya da kuruluşa denir. Sigortalı ve sigorta ettiren çoğunlukla aynı kişidir.¹⁰

Sigorta sözleşmesinin bir tarafı olarak, teminat kapsamındaki tehlikelerden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda, meydana gelen hasarın tazmin edilmesi talebinde bulunmaya yasal hakkı olan kişidir.¹¹

Sigorta sözleşmesinde menfaatlerini teminat altına aldırarak kişi aynı zamanda sözleşmeden doğan borçlar ve haklardan da yararlanır. Genellikle sigorta ettiren ve sigortalı aynı kişi olmakla beraber, bazı durumlarda farklı kişiler de olabilir. Sigorta sözleşmesini bir başkasının yaptırmış olması ile sözleşmeden doğan borçlar sigorta ettirene, riskin gerçekleşmesi durumunda ise haklar sigortalıya aittir.

1.1.4. Poliçe – Sigorta Sözleşmesi

Sigorta ettiren veya sigortalının belirli bir prim karşılığında sigortalanabilir menfaatini teminat altına alan sigortacı ile yapmış olduğu sözleşmedir. Poliçe hem sigortacının hem de sigortalı veya sigorta ettirenin azami iyi niyetine dayanan bir sözleşme türüdür.

Sigortacı ile sigortalı arasındaki sigorta sözleşmesinin yazılı, yasal delilidir. Sigortacı ile teklif sahibinin teminat şartları ve sigorta primi üzerinde anlaşmalarından

---

¹⁰Uralcan, a.g.e, s.98.

¹¹ Çuhacı, a.g.e, s.151.

sonra, sigortacı tarafından düzenlenmektedir.¹² Türk Ticaret Kanununda poliçenin aşağıdaki hususları bulundurması gerektiği belirtilmiştir;

- Sigortacının veya sigorta ettirenin ve varsa sigortadan faydalanan kimsenin ad ve soyadı veya ticari unvanı ile ikametgahları,
- Sigortanın konusu,
- Sigortacının üstüne aldığı rizikoların başlama ve bitiş tarihleri,
- Prim tutarı ile ödeme zamanı ve yeri,
- Sigortacının üstüne aldığı rizikoların belirtilmesi,
- Tanzim tarihi,
- İlgili bakanlıkça onaylanmış bir genel şart.

Sigorta sözleşmesinin yapılmasını müteakip sigortanın konusunu oluşturan riskte meydana gelen değişiklikler zeyilname adı altında ek bir poliçe ile düzenlenir ve yeni riskler veya değişiklikler poliçe kapsamına dahil edilir. Poliçenin vadesinin bitiminde poliçenin yinelenmesi ise tecditname adı altında gerçekleştirilir.

1.1.5. Prim

Sigortalanabilir bir riske ilişkin sigortacının vermiş olduğu teminata karşılık olarak sigortalı veya sigorta ettirenin ödediği bedele prim denmektedir. Yüzde veya binde olarak ifade edilen ve ilgili riskin ağırlık derecesine göre belirlenen bir oranın, sigorta bedeli veya sigortacının sorumluluğuna esas teşkil eden miktar ile çarpılmasıyla bulunabileceği gibi, maktu olarak da belirlenebilir.¹³

Risk ile ilgili prim saptanır iken, yararlanılan istatistik verilerin, olasılık hesaplarının ve kullanılan hesaplama yöntemlerinin de sağlıklı olması gerekir. Primin

---

¹²Çuhacı, a.g.e, s.151.

¹³ Çuhacı, a.g.e, s.214.

gerekenden yüksek olması, sigortalı adayı için güvenceyi satın almama sonucu doğurabilir.¹⁴ Sigorta himayesi, primin peşin olarak ödenmesi veya taksitle ödeniyorsa ilk taksitin ödenmesini müteakip başlar. Primin ödenmemesi ile sigorta sözleşmesi yürürlüğe girmemekte, meydana gelebilecek zararları da teminat altına almamaktadır.

1.1.6. Hasar

Sigortacı tarafından teminat altına alınan riskin gerçekleşmesi ile sigortalıya ait menfaatin fiziki, mali ve sorumlulukları ile ilgili ekonomik kayıpların tazmini olarak ifade edilebilir.

Birden fazla anlamı olan bu terim aşağıdaki hâlleri ifade etmektedir:¹⁵

- Ekonomik kayıp meydana getiren bir olay,
- Bir sigorta teminatı kapsamında, sigortalıya yasal olarak hasar talebinde bulunma hakkını veren olay,
- Sigorta konusu olan şeyin kaybolması,
- Bir portföy içerisinde, hasar, istihsal masrafları, idarî masraflar, hasar masrafları, komisyon ve diğer giderler toplamının, prim ve benzerlerinden oluşan gelir miktarını aşması durumu.

---

¹⁴ Uralcan, a.g.e., s.102.

¹⁵ Çuhacı, a.g.e, s.169.

1.1.7. Sigorta Eksperi

Sigorta edilen rizikoların gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan kayıp ve hasarların miktarını, nedenlerini ve niteliklerini belirleyerek mutabakatlı (uzlaşmalı) kıymet, ön ekspertiz ve gözetim gibi işlemleri meslek haline getiren kişilere sigorta eksperi denir. Sigorta eksperleri, sigortalının sigorta ettirmek istediği işlerle ilgili beyanlarını yerinde incelemeyi ya da hasarların sebep, nitelik ve miktarını belirlemeyi meslek olarak seçmiş kişilerdir.¹⁶

1.1.8. Sovtaj

Hasar tazminatının ödenmesi sonrası hasara uğramış sigortalı malların satışından ele edilen gelire sovtaj denilmektedir. Sovtaj iki halde ortaya çıkmaktadır;¹⁷

- Hasar sonrası pert olmuş yada başka bir deyişle ekonomik ömrü sona ermiş ve kullanılamaz veya hurda haline gelmiş mallarda,
- Kısmi hasar meydana gelmiş olmakla birlikte, kısmen kullanılamaz veya kısmen hurda haline gelmiş mallarda sovtaj işlemi uygulanır.

Sovtaj, hasar işlemlerinin önemli bir safhasını oluşturmakta ve sigorta şirketinin tazminat ödemelerine ilişkin giderlerini azaltıcı önemli bir faktördür.

---

¹⁶ Ender Alper Güvel, Afıtap Öndaş Güvel, Sigortacılık, Seçkin Yayın Evi, Ankara, 2002, s.169.

¹⁷ Turgut Özkan, Sigortacılık Sektöründe Elementer Branşlarda Her Yönüyle Hasar, Haliç Üniversitesi Yayınlar, Yayın No: 3004 YK 02 004 014, İstanbul, 2002, s.264.

1.1.9. Reasürans

Reasürans, sigortacının üzerine almış olduğu risklerin bir kısmının veya tamamının başka bir sigortacıya devredilmesi, başka bir ifade ile, sigortanın sigortası anlamını taşımaktadır. Reasüransın ilk koşulu, bir sigorta sözleşmesinin varlığıdır.¹⁸ Reasürans işlemlerinde reasürans yaptıran şirkete sedan şirket, reasüransı yapan şirkete ise reasürör şirket denmektedir. Sigorta şirketinin üstlendiği riski başka şirketlere devretmeyip üzerinde tuttuğu kısma ise konservasyon denir.¹⁹

Sedan şirketin, istihsal giderleriyle bir kısım genel masraflarının karşılanması amacıyla, reasüröre devrettiği prim tutarı üzerinden aldığı komisyona ise reasürans komisyonu denmektedir. Reasürans ihtiyacı, sigorta şirketleri tarafından alınan büyük risklerin aynı anda gerçekleşmeleri durumunda hasar ödemelerinde sıkını yaşanmaması ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Riski devralan bir reasürans şirketi olabileceği gibi sigorta şirketi de olabilmektedir.²⁰ Reasüransa duyulan gereksinimlerin nedenleri ise;²¹

- Sigortacının yüklendiği riskin dağıtılması,
- Sigortacının iş kabul kapasitesinin artması,
- Sigortacının iş kabul esnekliğinin artması,
- Sigorta şirketinin mali yapısının desteklenmesi,
- Birikim (Kümü) fazlasının yol açabileceği doğal afet hasarlarının kontrolü,
- Reasürörden sigortacıya teknik bilgi aktarımıdır.

---

¹⁸ Cahit Nomer, Hüseyin Yunak, Sigortanın Genel Prensipleri, Ceyma Matbaacılık, İstanbul, 2000, s.163.

¹⁹ Acente Teknik Personel Ders Notları, www.segem.org.tr/2009AcenteDersNotlari.pdf, s.50, (05.01.2010).

²⁰ Acınan, Reasürans, s.7.

²¹ <http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Sigorta/Reasürans/>, (03.01.2009).

1.2. SİGORTA İŞLEMLERİNDE RİSK

1.2.1. Risk ve Tanımı

Sigorta terminolojisinde birçok anlamda kullanılmakla birlikte asıl anlamı teminat altına alınmış sigorta konusunun karşı karşıya bulunduğu tehlikelerdir. Yangın, sel, fırtına, deprem tehlike kavramı için birer örnektir. Bunun yanı sıra, belirsizlik, hasarın meydana gelme ihtimali, sigortanın konusu olan menfaati ifade etmek için kullanılabilir.²²

1.2.1.1. Tesadüfi Risk

Sigorta poliçesi ile verilen güvence, tesadüfi olaylar neticesinde meydana gelecek hasarlar içindir. Riskin sigortalanabilir olması için aranan ilk koşul, riskin rastlantısal olarak gerçekleşen bir risk olmasıdır. Risk, kesinlikle gerçekleşecek ya da gerçekleşmek üzere olan bir risk olmamalıdır. Altındaki dükkanda yangın çıkan konutun yangın sigortası yapılmaz, henüz deprem olmuş bir bölgede deprem riski güvence altına alınmaz. Keza, hayat sigortalarında da ölmek üzere olan bir insanın hayatı sigorta edilmez. Hatta bazı önlemler alınmadığı takdirde riskin gerçekleşme olasılığının kesinlik kazanacak kadar yüksek olması bile riskin rastlantısal olarak gerçekleşme özelliğini bozacağından, gerekli önlemler alındıktan sonra sigortalanabilir risk olarak kabul edilir ve sigortalanır. Rasyonel bir sigortacı riskin rastlantısal özelliğine mutlaka önem verir.²³

Sigortalının kendi isteğiyle kasten ve bilerek neden olduğu hasarlar, hasarın rastlantısal olarak gerçekleşmediğinden sigorta kapsamına alınmamaktadır. İnsanın doğasında bulunan basit ihmaller, rastlantısal olarak gerçekleşen riskler ağır ihmal olsa

---

²² Çuhacı, a.g.e, s.244.

²³ Uralcan, a.g.e., ss.26-27.

dahi içinde bulunan çevre şartları, sorunlar, psikolojik etkenler nedeniyle gerçekleşen riskler, tesadüfi riskler içerisinde yer almaktadır.

1.2.1.2. Ölçülebilir Risk

Temel olarak riskin yapısında belirsizlik faktörü bulunmasına rağmen her belirsizlik risk olamamaktadır. İstatistiksel ölçümler sonucu bilgi ve verilerin artması riski ölçülebilir bir düzeye getirerek belirsizliği ortadan kaldırmaktadır. Sigortanın konusu olan riskin ölçülebilir olması gerekmektedir.

Sigortacının, sigorta tarifelerini belirlemede ve risk kabul politikalarının oluşturulmasındaki en önemli dayanağı doğru toplanmış, doğru yorumlanmış ve doğru sınıflandırılmış istatistik verilerdir. Sigortacılıkta istatistiğin kullanımının temel amacı, çok sayıda üniteyle ilgili bilgiyi en az kayıpla birleştirmek ve olası iç ilişkileri ve eğilimleri belirleyebilecek göstergeler haline getirmek ve bu göstergeler bazında karşılaştırma yapmaktır.²⁴

1.2.1.3. Yasal Risk

Sigortanın konusunu oluşturan risklerin ahlaka, inançlara, kamu düzenine aykırı olmaması, toplum düzenine olumlu yönlerde katkıda bulunması ve en önemlisi yasalara uygun olması yasal riskin temelini oluşturmaktadır. Sigortalının teminat altına aldıracağı sigortalanabilir menfaatlerinin daha önceden uğramış olduğu zararlar sigortacıyı ilgilendirmediği gibi gerçekleşmiş bir riskin sigortalanması da haksız kazanç elde etmeye çalışmak anlamına geldiğinden sigorta teminatı altına alınmaz.

---

²⁴ Uralcan, a.g.e, s.30

1.2.1.4. Para Birimi İle Değerlendirilebilen Risk

Yaşamımız içerisinde birbirinden farklı birçok risk ile karşılaşırız fakat karşılaştığımız her riski önlemek mümkün olmayabilir. Bu nedenle, sigortanın amacının risklerin gerçekleşmesini önlemek olmadığı, riskin gerçekleşmesi sonucu sigortalı menfaatin uğradığı zararın tazmin edilmesi veya riskin gerçekleşmesi sonucu oluşan hasarı, hasarın meydana gelmesinden önceki durumuna getirilmesi olarak ifade edebiliriz.

Risk gerçekleştikten sonra, ekonomik kaybın karşılanabilmesi, haksız kazanç yaratmadan giderilebilmesi için, zararın, finansal değerinin belirlenebilmesi gerekecektir. Finansal değer, para birimi ile belirlenen değerdir. Bu değer mal sigortalarında malın gerçek değeri ile sınırlıdır. Sigortalının beyanı ile bu değer üstünde bir anlaşma yapılsa bile sigortacıyı bağlamaz. Yine sigortalının beyanı ile gerçek değerinin altında bir değerle düzenlenen sigorta poliçesinde, sigortacı, prim kaybına uğradığı oranda hasarı ödemeyebilir.²⁵

1.2.1.5. Optimum Frekanslı Risk

Optimum frekanslı risk, en uygun tekrarlanma sıklığını ifade eden risk türüdür. Teminat altına alınmak istenen risklerin istatistikleri ve buna bağlı olarak tekrarlanma sıklığı sigortacılıkta önemli yer tutar. Tekrarlanma sıklığı yani frekansın çok düşük veya çok yüksek olması hem sigortalının sigorta sistemine girmesini hem de sigortacıyı ilgili riski üstlenmemesini beraberinde getirir.

---

²⁵ Uralcan, a.g.e, s.29.

1.3. SİGORTANIN TEMEL PRENSİPLERİ

1.3.1. Sigortalanabilir Menfaat Prensibi

Sigorta ettiren ile sigorta konusu arasındaki yasal malî ilişkiden doğan sigorta ettirme hakkını ifade etmektedir ve sigorta sözleşmesinin temel dayanağıdır.²⁶ Bu prensip sigorta yaptırabilme hakkı olarak da bilinmektedir. Sigortayı ancak bir konuda sigortalanabilir menfaati olan kimse yaptırabilir.²⁷

Daha açık şekliyle; hasar ile sigortalı arasında, sigortalının zarar görmesine neden olan bir ilişki olmalıdır. Sigortalının, sigortalanacak mal veya canın korunmasından açık, seçik, net ve hukuka, ahlaka aykırı olmayan kısacası meşru bir menfaatinin olması ve bu menfaatin doğal olarak ölçülebilmesi ve para birimi ile değerlendirilebilmesi gereklidir. Böyle bir ilişkinin olmaması durumunda, sigortalı herhangi bir zarara uğramayacak demektir. Oysa sigorta sisteminde sigortacının tazminat yükümlülüğünün olabilmesi için, sigortalı olarak akitte yer alan kişi, gerçekleşen sigortalı riskten zarar görmelidir. Finansal olarak zarar görmeyen sigortalı, sigorta poliçesi düzenletmiş ve primini ödemiş olsa da, tazminat hakkı kazanamaz. Bu nedenle, sigortacının sözleşme düzenlerken ve hasar incelemesi sırasında üzerinde önemle durması gereken bir prensiptir.²⁸

---

²⁶ Çuhacı, a.g.e, s.148.

²⁷ Çuhacı, a.g.e, s.24.

²⁸ Uralcan, a.g.e., ss.40,41.

Sigortalanabilir çıkarın unsurları şunlardır,²⁹

- Sigortalı rizikonun gerçekleşmesi İle fiziki bir kayba uğramalıdır.
- Bu kayıp sigortanın esas konusu kapsamında olmalıdır.
- Bu çıkar ilişkisi para ile ölçülebilir olmalıdır,
- Bu çıkar ilişkisi yasal olmalıdır.
- Sigortalının, o malın korunmasından kârı, kaybedilmesinden ise zararı olmalıdır.

Sigorta sözleşmesinin yürürlük süresi içinde sigortalanabilir menfaat ilişkisinin başkasına devri halinde, nakliyat-yük sigortalı dışında, genel olarak, öncelikle sigortacının onayının arandığını belirtmek gerekir.³⁰

1.3.2. Azami İyi Niyet Prensibi

Bir sigorta sözleşmesinin tarafları olan sigortacı ve sigortalının, sözleşme yaptıkları sırada, karşı tarafın sözleşmeye ilişkin kararını etkileyebilecek her tür bilgiyi, sorulsun ya da sorulmasın, tam ve doğru olarak açıklaması yükümlülüğüdür.³¹

Sigorta işlemlerinde sistem tarafların güven unsuru üzerine kuruludur. Sigortacı, teminat altına alacağı risk konusunda net bilgi sahibi olmadığı için riski kabul etme ve fiyatlandırma aşamasında, sigortalının bildiği ve sigortacıya beyan ettiği bilgilere güvenmek durumundadır. Bu nedenle sigortalının, sigorta konusu ile ilgili binmesi gereken tüm hususları iyi niyet kuralları çerçevesinde sigortacıya bildirme yükümlülüğü olduğu söylenebilir.

---

²⁹ Güvel ve Güvel, a.g.e., s.54

³⁰ Nomer ve Yunak, a.g.e., s.66.

³¹ Çuhacı, a.g.e, s.288.

Sigorta sözleşmesindeki taraflardan her birinin, diğerine, sözleşmeyi kabul edip etmemesinde etkili olabilecek bütün bilgileri, talep edilmemiş olsalar bile, vermesini gerektirir.³² Sigortalının, sigortalanacak risk ile ilgili sigorta sözleşmesini etkileyecek ve sakata düşürecek bilgisinin olmadığını ileri sürmesi iyi niyet kuralları çerçevesinde kabul edilemez ve sigortacıya sözleşmeyi feshedebilme hakkı kazandırır.

Sigorta ettirenin, poliçenin düzenlendiği ana kadar, güvence altına alacağı risk ile ilgili '*esaslı hususları*' yani, sigortalının bu riski kabul etme ve fiyatlandırma konusunda önem vereceği her türlü bilgi ve belgeyi sigortacıya bildirmesi gerekir.³³

Rizikoya ilişkin esaslı hususlar, özellikle, aşağıdaki noktalarda yoğunluk kazanır:³⁴

- Rizikonun emsallerinden daha ağır olduğunu gösteren hususlar (sigorta konusunun özellikleri, durumu, kullanılış biçimi ve konumu),
- Hasar olasılığını artıran hususlar,
- Moral rizikoya ilişkin bilgiler (rizikoya ilişkin eski hasar ve tazminat talepleri; sigorta değerinin aşırı bir biçimde yüksek gösterilmesi),
- Sigortalının halefiyet hakkının özünü ve kullanılmasını olumsuz yönde etkileyen olgular,
- Riziko ile ilgili başka sigorta poliçelerinin varlığı.

Ayrıca, sigortalı sigorta sözleşmesi süresince sigortalanacak menfaatte meydana gelebilecek değişiklikleri sigortacıya bildirmekle, gerekli önlemleri almaya ve oluşabilecek bir hasar durumunda zararı azaltıcı tedbirleri almakla mükelleftir.

---

³²Nomer ve Yunak, a.g.e., ss.66-69.

³³ Uralcan, a.g.e., s.45.

³⁴ Nomer ve Yunak, a.g.e., ss.66-70.

1.3.3. Tazminat Prensibi

Sigorta sisteminin en önemli prensibidir ve sigortalının, sigorta edilebilir menfaat ilişkisiyle bağlı olduğu sigorta konusunun zıyaı veya hasan nedeniyle uğramış olduğu, para ile ölçülebilen kaybının, sigortacı tarafından karşılanarak, hasar meydana gelmeden önceki durumuna getirilmesini ifade etmektedir.³⁵

Sigorta sözleşmesinde sigortacının üzerine düşen görev, sigortalının ekonomik kaydını gidererek hasardan önceki ekonomik düzeye getirmektir. Bu görevini yerine getirirken sigortalının beyanına dayanan ve sigorta sözleşmesinde belirlenmiş olan azami teminat dikkate alınır. Bu sayede sigortalının haksız kazanç elde etmesinin önüne geçilmiş olunur.

Sigorta sözleşmeleri iki farklı nitelikte olabilmektedir. Bunlardan birincisi, meblağ sigortası olup, riziko gerçekleştiğinde sigortacı tarafından tazmin edilecek tutar bellidir. İkincisi ise, tazminat sigortasıdır. Burada sigorta sözleşmesinin genel ve özel şartları kapsamında ve sigortalının uğradığı zararlar göz önüne alınarak her iki tarafın mutabık kaldığı değerler üzerinden tazminat hesaplanır.

Mal ve sorumluluk poliçeleri tazminat mukaveleleridir. Fakat hayat ve ferdi kaza sigortalarında teminat altına alınmak istenen menfaat insan hayatıdır ve insan hayatına değer biçilemeyeceği için sigortalanan bedel üzerinden tazminat ödenir. Azami teminat değerinin üstünde bir tazminat ödenmesi esasta mümkün olmamakla beraber, bazı özel durumlarda azami teminat sınırının üstünde ödemeler yapılabilir. Örneğin, sorumluluk sigortalarında, sigortacı, tazminat limitlerinin üstüne çıkan avukatlık, mahkeme masrafları vs. gibi masrafları karşılayarak, ödemeyi taahhüt ettiği giderleri de

---

³⁵ Çuhacı, a.g.e, s.143.

ödeyebilir. Başka örnekler verilebilse de, esasta azami teminat değerinin üstüne çıkılmaz.³⁶

Tazminat ödemelerinde eksik sigorta, aşkın sigorta ve muafiyetli poliçelerde ödenecek sigorta bedelinde farklılıklar mevcuttur. Eksik sigortada, sigortalı bilmeyerek veya daha az prim ödemek için sigortaya konu menfaati gerçek değerinin altında sigortalatır. Bu durumda sigorta şirketi gerçek değer üzerinden tazminat ödemez, ödeyeceği tazminat eksik sigorta bedelinin, olması gereken sigorta bedeline olan oranı kadardır. Aşkın sigortada ise poliçedeki sigorta bedeli, sigorta konusu gerçek değerinin üzerinde olur. Fakat sigortacının ödeyeceği tazminat konusu menfaatin gerçek değeridir.

Muafiyetli poliçelerde sigortalı karşılaşacağı küçük teminatları kendisi üstlenir. Belli bir oran veya rakam üzerindeki tazminatı sigortacı öder. Böylece sigortalı daha az prim karşılığında sigortalı menfaatini teminat altına almış olur, fakat sigortacının ödeyeceği tazminat ise muafiyet rakam veya oranın üzerindeki hasar meblağları için geçerli olmuş olur.

1.3.4. Hakların Devri ve Halefiyet Prensibi

Bir kimsenin bir başkasına karşı sahip olduğu hakların, üçüncü bir kişiye devredilip bu üçüncü kişi tarafından kullanılmasına hukuk dilinde Halefiyet adı verilmektedir. Sigortacılıkta da, sigortacı, bir hasar ya da zıya ile ilgili olarak sigortalıya ödediği tazminat oranında, hukuken sigortalının yerine geçer ve sigortalının söz konusu zarardan ölürü üçüncü kişilere karşı bir dava hakkı var ise, bu hak, tazmin edilen zarar oranında sigortacıya devredilmiş olur.³⁷

---

³⁶ Uralcan, a.g.e, ss.42,43.

³⁷ Nomer ve Yunak, a.g.e., ss.75-76.

Sigorta bir kazanç vasıtası olmayıp telafi imkanı sağlar.³⁸ Sigorta şirketi halefiyet prensibi gereğince sigortalının hasarını tazmin ettikten sonra sigortalının yerine geçmelidir. Çünkü sigortalı meydana gelen hasar neticesinde zararını hem sigorta şirketinden tazmin ettirmiş olur, hem de karşı tarafın kusurlu olmasından dolayı karşı tarafa tazmin ettirerek sebepsiz zenginleşmiş olur. Halefiyet prensibi bu aşamada devreye girer ki amacı sigortalının zararından fazlasını almaya çalışmasına engel olmaktır. Sigorta şirketleri halefiyet haklarının devri ile sigortalıya ödediği tazminatı karşı taraftan tahsil etmeleriyle ekonomik değerlerini korumuş olurlar ve bu sayede sigorta maliyetleri düşeceğinden, sigorta fiyatları yani primlerde de düşüş gerçekleşebilir. Sigortacı ödemek zorunda olmadığı bir hasarı, lütuf ödemesi (ex-gratia) olarak ödemişse, halefiyet hakkı bu miktar için kullanılmamalıdır.³⁹

1.3.5. Hasara Katılım Prensibi

Tazminat prensibinde, sigortalının gerçek zararından fazlasını sigorta yoluyla elde etmemesi ve sigortayı bir kâr aracı olarak kullanmamasının esas olduğu belirtilmişti. Bu çerçevede, sigorta konusunun birden çok sigortacıya sigorta ettirilmiş olması halinde zarar, bu sigortacılar tarafından belli esaslar çerçevesinde karşılanacaktır.⁴⁰

Sigortaya konu olan menfaat birden fazla sigorta şirketinden teminat altına alınmış ve ilgili poliçelerin süresi, konusu, riskleri ve de poliçeleri üzerinde aynı sigortalının menfaati söz konusu olduğunda gerçekleşen hasarı sigorta şirketleri kendi aralarında bölüşürler. Yalnız burada dikkat edilmesi gerek önemli bir konu da sigorta şirketlerinin düzenlemiş olduğu poliçelerde, hasara katılımı engelleyen bir maddenin

---

³⁸ Acınan, Sigortanın Temel Prensipleri, s.29.

³⁹ Uralcan, a.g.e., ss.45-46

⁴⁰ Acente Teknik Personel Ders Notları, www.segem.org.tr/2009AcenteDersNotlari.pdf, ss.24,25, (05.01.2010).

bulunmaması gerekir. Hasara katılımın söz konusu olabilmesi için aşağıdaki koşulların varlığı gereklidir;⁴¹

- İki ya da daha çok sayıda tazminat sigortası poliçesi bulunmalıdır.
- Bütün poliçeler, aynı sigorta konusu ile ilgili olmalıdır.
- Söz konusu poliçelerin hepsi, hasara yol açan tehlikeyi temin etmiş olmalıdır.
- Hasar anında bütün poliçeler yürürlükte olmalıdır.
- Poliçeler, aynı sigortalının aynı menfaat ilişkisini temin etmiş olmalıdır.
- Söz konusu poliçeler, hasara katılımdan alıkoyacak bir hüküm içermemelidir.

Ferdi kaza ve hayat poliçelerinde, sigortaya konu olan insan hayatının değeri belirlenemeyeceğinden birden fazla sigorta şirketine sigorta poliçesi yaptırılabilir. Riskin gerçekleşmesi durumunda poliçe düzenlemiş olan sigorta şirketlerinden ve de poliçelerde belirlenen sigorta bedeli üzerinden tazminat alabileceği için hasara katılım prensibi ferdi kaza ve hayat poliçeleri için geçerli değildir.

1.3.6. Yakın Neden Prensibi

Sigortanın bir başka ilkesi de, hasarı yaratan nedenle ilgilidir. Bir olaylar zincirini harekete geçiren etkin sebep, yakın sebeptir. Birden fazla neden aynı zamanda gerçekleştiğinde, etkin sebep diğerini harekete geçiren, zararın atfedildiği nedendir. Felaketin ortaya çıkmasında direkt çalışır ve diğer neden onu takip eder.⁴²

Sigortacılık uygulamasında yakın sebep, bir hasarın meydana gelmesine neden olan en etkili ve hâkim sebeptir. Yakın sebebi diğer sebeplerden ayıran en önemli özellik, hasarın oluşumuna etki ya da katkıda bulunmasının ötesinde tek başına

---

⁴¹ Nomer ve Yunak, a.g.e., ss.78-79.

⁴² Uralcan, a.g.e., ss.47-48.

belirleyici olmasıdır. Bazı hasarların meydana gelmesine tek bir olay neden olabilmektedir ve bu olay doğal olarak hasarın yakın sebebidir. Ancak, bazı durumlarda hasarlar, zincirleme olayların sonucunda meydana gelebildiği gibi birden fazla olayın katkısıyla da oluşabilmektedir. Böyle bir durumda, hasarın yakın sebebinin tespit edilmesinde zorluklarla karşılaşılabilir.⁴³

1.4. SİGORTADAKİ ARACILAR

1.4.1. Acente

Acente, sigorta şirketi adına akdi icra edip, sigorta şirketini sigortalıya karşı temsil eden bir organdır. Bu görev ve yetkisinin doğal bir sonucu olarak da istihsal ettiği işlere karşı daha önceden tespit edilmiş oranlarda prim üzerinden komisyonunu alır.⁴⁴

Yönetmelikte belirtilen nitelikleri taşıyan ve teminat yatırmak suretiyle şirketçe yetkili kılınarak tescil ve ilan edilmiş acenteler, şirket adına sigorta sözleşmesine aracılık ederek veya bizzat sigorta sözleşmesi düzenleyerek sigortalılara hizmet verirler.⁴⁵ Bu hizmetler, sigorta yaptırmak isteyen kişilerle, sigorta şirketi adına görüşmelerde bulunmak, yetkisi çerçevesinde poliçe veya teminat belgesi düzenlemek, prim toplamak, hasar halinde sigortalıya danışmanlık etmek ve yetkili olduğu takdirde belli bir miktara kadar hasar ödemek şeklinde sıralanabilir.⁴⁶

---

⁴³ Acente Teknik Personel Ders Notları, www.segem.org.tr/2009AcenteDersNotlari.pdf,s.24, (05.01.2010).

⁴⁴ Muzaffer Aktaş, Sigorta İstihalciliği, Londra, 1992, s.97.

⁴⁵ Kemal Çiçek, Türkiye’de Sigorta Şirketlerinde Satış Teşkilatlanması ve Teşkilatlanmayı Etkileyen Faktörler, (Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü ,Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1993, s.16

⁴⁶ Çuhacı, a.g.e, s.148

1.4.2. Broker

Sigorta sözleşmelerinde sigortalıyı temsil ederek ve sigorta şirketinin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak, tehlikelerin sigorta edilmesi için sigorta sözleşmesi yapma isteyenlerle sigorta şirketlerini bir araya getiren, sigorta sözleşmesinin akdinden önceki gerekli hazırlık çalışmalarını yapan ve gerektiğinde bu anlaşmaların uygulanmasında, özellikle tazminatın ödenmesinde yardımcı olan gerçek ve tüzel kişilere **Sigorta Brokeri**, bu işleri sigorta brokeri ile reasürans şirketleri arasında yapanlara da **Reasürans Brokeri** denir.⁴⁷ Broker ve prodüktörler acentelik yapamazlar.

Sigorta brokeri hukuki statüsü gereği sigorta şirketine herhangi bir sözleşme ile bağlı değildir ve görevi itibariyle sigorta şirketiyle sigortalıyı bir araya getirip düzenleyici bir rol oynarken, sigortalıya en iyi şekilde hizmet etmeyi hedefler. Brokerler yaptıkları sigorta üretimi karşılığında **Brokeraj** adı altında komisyonlarını alırlar.

Brokerlerin bağımsızlık statüsü sigorta şirketlerine bir sözleşmeyle bağlı olmamaktan kaynaklanırken, brokerlere hukuki sorumluluklar yüklemektedir. Batı ülkelerinde, brokerlerin hukuki sorumluluklarından dolayı oluşabilecek zararları önlemek amacıyla satın almaları zorunlu kılınan mesleki sorumluluk sigorta poliçesi ile; sigortalıya karşı hasar taleplerine, görevin yerine getirilmesinden doğan hata ve ihmale, personelin suistimaline karşı brokerler korunur.

---

⁴⁷ M. Ünsal Elbeyli, Sigorta ve Sigorta Pazarlaması, İstanbul, 2001, s.27

II. BÖLÜM

SİGORTA TÜRÜ OLARAK KASKO, YAPISI, ÖZELLİKLERİ VE HASAR UYGULAMALARI

2.1. KASKO SİGORTASININ TANIMI VE KONUSU

2.1.1. Kasko Sigortasının Tanımı

Kasko kelimesi Fransızca ‘kırılma’ anlamına gelen casse ve ‘çarpışma’ anlamına gelen ‘collision’ kelimelerinin ilk hecelerinden meydana gelmiştir.⁴⁸ Kasko sigortası, kaza sigortaları içerisinde yer alan ve motorlu taşıtların belirli riskler nedeniyle zarar görmesine karşı teminat sunan bir sigorta branşıdır.

2.1.2. Kasko Sigortasının Konusu

Kara Taşıtları Kasko Sigortası Genel şartlarında kasko sigortasının konusu aşağıdaki gibi ifade edilmiştir;⁴⁹ “Bu sigorta ile sigortacı, sigortalının, karayolunda kullanılabilen motorlu, motorsuz taşıtlardan, romörk veya karavanlar ile iş makinelerinden ve lastik tekerlekli traktörlerden doğan menfaatinin aşağıdaki tehlikeler dolayısıyla ihlali sonucu uğrayacağı maddi zararları temin eder.

- Aracın karayolunda kullanılabilen motorlu, motorsuz taşıtlarla müsademesi,
- Gerek hareket gerek durma halinde iken sigortalının veya aracı kullananın iradesi dışında araca ani ve harici etkiler neticesinde sabit veya hareketli bir cismin çarpması veya aracın böyle bir cisme çarpması, devrilmesi, düşmesi, yuvarlanması gibi kazalar,
- Üçüncü kişilerin kötü niyet veya muziplikle yaptıkları hareketler,
- Aracın yanması,

---

⁴⁸ Güvel ve Güvel, a.g.e., s.111.

⁴⁹ <http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Mevzuat/Yururlukteki+Mevzuat/Genel+Sartlar/KARA+TA%C5%9EITLARI+KASKO+S%C4%B0GORTASI+GENEL+%C5%9EARTLARI.htm>, (05.01.2010).

- Aracın çalınması veya çalınmaya teşebbüs edilmesi.”

Kasko sigortası temel olarak çarpma, yanma ve çalınma gibi rizikolara teminat sağlamaktadır. Fakat ek teminatlarla bu kapsam daha da genişletilebilir. Bahsi geçen temel üç riziko ile ilgili açıklamalar aşağıda açıklanmıştır.

2.1.2.1. Çarpma ve Çarpılma

Sigortalı araçta, gerek durma gerekse hareket halinde iken, sigortalının ya da aracı kullananın iradesi dışında meydana gelen dışsal ve ani etkilerin sonucu olarak sabit veya hareket halindeki bir cisim çarpması, böyle bir cisme çarpılması, düşme, devrilme, yuvarlanma gibi kazalardan doğan hasarlar kasko sigortası kapsamındadır.⁵⁰

2.1.2.2. Aracın Yanması

Kasko sigortasının yangın, infilak, yıldırım çarpması veya belirtilen rizikolar nedeniyle oluşan kayıp ve hasarları da teminat altına almaktadır.

2.1.2.3. Aracın Çalınması

Sigortalı aracın tamamının yada lastiklerinin veya diğer aksamının çalınması yada çalınmasına teşebbüs edilmesi sonucu meydana gelen kayıp ve hasarla kasko sigortası teminatındadır.⁵¹

---

⁵⁰ Güvel ve Güvel, a.g.e., s.112.

⁵¹ Güvel ve Güvel, a.g.e., s.112.

2.2. KASKO SİGORTASININ COĞRAFI SINIRI VE SÜRESİ

2.2.1. Kasko Sigortasının Coğrafi Sınırı

Kasko sigortaları genel şartlarında sigortanın coğrafi sınırının Türkiye sınırları içerisi olduğu belirtilmiştir.

Hemen her genel şartta yer alması gerekli olan sigortanın süresi gibi bu maddede önem arz etmektedir. Bilindiği gibi, motorlu veya motorsuz taşıtların yurt dışına da çıkmaları söz konusu olabileceğinden genel şartlarda tıpkı rizikoları saymak suretiyle sigortanın kapsamının belirtilmesi gibi bu madde ile de teminatın yalnızca Türkiye sınırları içinde geçerli olduğu belirtilmektedir. Ancak yıllık primin belirli yüzdeleri oranında ek prim alınarak kasko sigortaları yurt dışında da geçerli hale getirilebilir. Primin miktarı da yurt dışında kalacağı süre ile yakinen ilgilidir.⁵²

2.2.2. Kasko Sigortasının Süresi

Kasko sigortası genel şartlarında sorumluluğun başlama ve bitiş süresi şu şekilde belirtilmiştir: “Sigorta, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, aksi kararlaştırılmadıkça, Türkiye saati ile öğleyin saat 12.00'de başlar ve öğleyin saat 12.00'de sona erer.” Fakat sigortalı sorumluluğun başlama ve bitiş saatlerini poliçede belirtilmek kaydı ile değiştirebilir.

---

⁵² Acınan, Sigortanın Temel Prensipleri, s.63.

2.3. KASKO SİGORTASINDA TEMİNAT KAPSAMINA DAHİL EDİLEN VE EDİLMEYEN RİSKLER

2.3.1. Dahil Edilen Riskler

Kasko sigortası kapsamında meydana gelebilecek aşağıdaki zamanlar sigorta teminatı dışında olup, ek sözleşme ile teminat kapsamı içine alabilirler;⁵³

- Türkiye sınırları dışında meydana gelen zararlar,
- Grev, lokavt, kargaşalık ile halk hareketleri ve bunları önlemek ve etkileri azaltmak üzere yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar,
- A.5 maddesinin 5.11 bendinde belirtilen zararlar hariç olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar,
- Deprem veya yanardağ püskürmesi nedeni ile meydana gelen zararlar,
- Sel ve su baskını ile meydana gelen zararlar,
- Taşıtta sigara benzeri maddelerin teması ile meydana gelen yangın dışındaki zararlar,
- Yetkili olmayan kişilere çektirilen araca gelen zararlar ile kurallara uygun olmadan çekilen veya çektirilen araçlara gelen zararlar,
- Taşıttın sigorta kapsamına giren kısmi bir zarara uğraması nedeni ile kullanım ve gelir kaybından doğan zararlar,
- Taşıttın, kurallara uygun bir şekilde yasal olarak taşınmasına izin verilen patlayıcı, parlayıcı ve yakıcı maddeler taşınması nedeniyle uğrayacağı zararlar,
- Taşıttın iddia ve yarışlara katılması sonucu ile bunlara hazırlık denemeleri sırasında meydana gelen zararlar,

---

⁵³ <http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Mevzuat/Yururluktteki+Mevzuat/Genel+Sartlar/KARA+TAŞITLARI+KASKO+SİGORTASI+GENEL+ŞARTLARI.htm>, (17.12.2009).

- Araç anahtarının ek sözleşmede belirtilen haller sonucunda ele geçirilmesi suretiyle aracın çalınması ve çalınmaya teşebbüsü sonucu meydana gelecek ziya ve hasarlar,
- Ek sözleşmede belirtilen haller sonucunda kaybolan ve çalınan anahtarlar dolayısıyla aracın kilit mekanizmasının değiştirilmesi nedeniyle uğranılan zararlar.

Yukarıda sigortanın kapsamı başlığı altında incelediğimiz ana rizikolar çarpma, çarpışma, yangın ve aracın çalınması - kaskonun her zaman için uygulamada karşılaştığımız rizikolarıdır. Bunlar çok eskiden bu yana gerek ülkemizde gerekse yurt dışında her zaman için kaskoda düşünülen rizikolardı. Ancak zamanın ilerlemesi, teknolojinin gelişmesi sonucu yeni ve bilinmeyen rizikolarında ortaya çıkması ve de en önemlisi iklimin değişmesi, doğal afetlerin artması artı rizikoların da poliçede yer almasını sağlamıştır.⁵⁴

Kasko poliçelerinde sigortalılar genel olarak grev, lokavt, halk hareketleri, deprem nedeniyle oluşabilecek zararlar ve de sel, su baskını sonucu oluşabilecek zararları da teminat kapsamına dahil edebilirler. Kasko sigortaları genel şartlarında bu sigorta türünün sadece Türkiye sınırları dahilinde geçerli olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle kasko sigortalı aracın Türkiye dışına çıkması durumunda ek prim ödeyerek yurtdışında meydana gelecek zararları teminat altına alabilmektedir.

---

⁵⁴ Acınan, Sigortanın Temel prensipleri, s.64.

2.3.2. Dahil Edilmeyen Riskler

Kasko sigortası genel şartlarında aşağıdaki nedenlerden ötürü meydana gelebilecek zararlar sigorta teminatı dışında tutulmuştur;⁵⁵

- Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, çarpışma (Savaş ilan edilmiş olsun olmasın), iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri hareketler nedeniyle meydana gelen zararlar,
- Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu nükleer atıklardan veya bunlara atfedilen nedenlerden meydana gelen iyonlayıcı radyasyonların veya radyo-aktivite bulaşmaları ve bunların gerektirdiği askeri ve inzibati tedbirlerin neden olduğu bütün zararlar (Bu bentte geçen yanma deyimini kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsayacaktır),
- Kamu otoritesi tarafından çekilme hali hariç taşıtta yapılacak tasarruflar nedeniyle meydana gelen zararlar,
- Poliçede gösterilen taşıtın, Karayolları Trafik Kanunu hükümlerine göre, gerekli sürücü belgesine sahip olmayan kişiler tarafından kullanılması sırasında meydana gelen zararlar,
- Taşıtın, uyuşturucu maddeler veya Karayolları Trafik Kanunu uyarınca yasaklanan miktardan fazla içki almış kişiler tarafından kullanılması sırasında meydana gelen zararlar,
- Taşıta, sigortalı veya fiillerinden sorumlu bulunduğu kişiler veya birlikte yaşadığı kişiler tarafından kasten verilen zararlar ile sigortalının fiillerinden sorumlu olduğu kişiler veya birlikte yaşadığı kişiler tarafından sigortalı taşıtın kaçırlması veya çalınması nedeniyle meydana gelen zararlar,
- Yağsızlık, susuzluk, donma, bozukluk, eskime, çürüme, paslanma ve bakımsızlık nedeniyle meydana gelen zararlar,

---

⁵⁵ <http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Mevzuat/Yururluktteki+Mevzuat/Genel+Sartlar/KARA+TAŞITLARI+KASKO+SİGORTASI+GENEL+ŞARTLARI.htm>, (17.12.2009).

- Sigorta kapsamına giren bir olaydan doğmadıkça ve böyle bir olayla sonuçlanmadıkça taşıtın mekanik, elektrik ve elektronik donanımında meydana gelen her türlü arızalar, kırılmalar ile lastiklerde meydana gelen zararlar,
- Taşıtın bir hasar veya arıza nedeniyle zorunlu olarak taşınması veya çekilmesi nedeniyle meydana gelen teminat kapsamındaki zararlar hariç olmak üzere, taşıtın kendi gücü ile girip çıkacağı düzenli (tarifeli) ve ruhsatlı sefer yapan gemiler ve trenler dışında, kara, deniz, nehir ve havada taşınması sırasında uğrayacağı zararlar,
- Taşıtın ruhsatında belirtilen taşıma haddinden fazla yük ve yolcu taşınması sırasında meydana gelen zararlar,
- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj sonucunda oluşan veya bu eylemleri önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucu meydana gelen biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak bütün zararlar.

Yukarıda sıralanan teminat dışında kalan haller arasındaki ilk üç madde hiçbir sigorta branşında teminat altına alınmamaktadır.

Sigorta ücreti yani sigorta priminin hesaplanmasında hasar durumunun tahmin ve takdir edilmesi önemli bir yer tutar. Sigorta teminatı altına alınmayan bu ilk üç maddede, meydana gelebilecek hasarın tahmini ve takdiri yapılamamaktadır. Bu nedenle bu ilk üç madde ek teminatla dahi sigorta kapsamına dahil edilemezler.

2.4. KASKO SİGORTASININ TÜRLERİ

Kara Taşıtları Kasko Sigortası Genel Şartlarında kasko sigortalarının türü hakkında net bir ifadeyle bir ayırım yapılmamaktadır. Fakat Hazine Müsteşarlığınca 11.05.2007 tarihinde yayımlanan “Kara Taşıtları Kasko Sigortası Genel Şartlarında 01.04.2007 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere Yapılan Değişikliklere İlişkin Genelge” de teminat kapsamı hakkında sigortalıları yanıltmamak ve teminatın ismi ile uyumlu

olması amacıyla kasko sigortasını “Tam Kasko Sigorta Poliçesi” ve “Dar Kapsamlı Kasko Sigorta Poliçesi” olarak iki başlık altında toplamıştır.

Sigorta şirketleri ise uygulamada kasko sigortalarını “Tam Kasko” ve “Kısmi Kasko” olarak iki başlık altında toplamaktadırlar. Bu nedenle kasko sigortası çeşitlerinin üç başlık altında toplanması daha uygun olacaktır.

Bunların dışında; Sigorta şirketleri tarafından sigortalıya sunulan sigorta sözleşmeleri, kasko sigorta teminatının yanı sıra başka sigorta ürünleriyle de zenginleştirilmektedir. Paket poliçe olarak adlandırılan bu sigorta sözleşmelerinde yukarıda belirtilen teminatlara ilave olarak, aşağıdaki teminatlar da verilmektedir.⁵⁶

- İhtiyari Mali Mesuliyet: Karayolları Trafik Kanununa ve genel hükümlere göre aracın işletenine düşen hukuki sorumluluk, karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk sigortası limitlerini aşıyor ise, bunun üzerinde kalan kısım için paket poliçede verilen ihtiyari limitler dahilinde, ilave teminat verilebilir.
- Ferdi Kaza: Kaza neticesinde araçtaki kişilerin bedeni zararlarına karşı teminat verilebilir. (Ölüm, yaralanma, tedavi giderleri gibi) .

2.4.1. Tam Kasko

Tam kasko sigortası, kasko sigortası genel şartlarında belirtilmiş olan sigortalı aracın çarpma ve çarpılma sonucu oluşan hasarları, üçüncü kişilerin kötü niyet veya muziplikle yaptıkları hareketleri, aracın yanması, aracın çalınması ve buna ek olarak kasko sigortaları genel şartlarında yer alan ek sözleşme ile teminat kapsamına dahil edilebilecek zararların tamamını da içine alan kasko sigorta çeşididir.

---

⁵⁶ <http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Sigorta/Branslar/Kaza+Sigortaları.htm>, (09.01.2009).

2.4.2. Kısmi Kasko

Kısmi kasko, kasko sigortası genel şartlarında belirtilmiş olan teminatlardan sadece yanma ve çalınma risklerini içeren poliçelerden oluşmaktadır. Kısmi kasko sigortası sadece yanma ve çalınma risklerini teminat altına aldığı için daha düşük bir prim karşılığında sigortalılara sunulduğundan tam kaskoya göre daha fazla tercih edilmektedir.

2.4.3. Dar Kapsamlı Kasko

Tam kasko sigortası, kasko sigortası genel şartlarında belirtilmiş olan aracın yanması, aracın çalınması ve buna ek olarak kasko sigortaları genel şartlarında yer alan ek sözleşme ile teminat kapsamına dahil edilebilecek zararların bir kısmı veya tamamını da içine alan kasko sigortası çeşididir.

2.5. HASARIN ÖNEMİ VE TESPİTİ

2.5.1. Hasarın Önemi

Sigorta şirketlerinin sigorta genel şartlarında yer alan risklerden herhangi birinin gerçekleşmesi ile yani sigortalı menfaati zarara uğraması sonucu tazminat ödeme yükümlülüğü de başlamış olur. Sigorta şirketlerinin asli görevi ise teminat altına alınan menfaatlerin uğradığı zararları karşılamaktır.

Başarılı bir hasar yönetimi, sigorta şirketinin prestij ve güvenilirliği açısından önemlidir. Daha etkin ve daha hızlı hizmet verilmesi, müşteri memnuniyetini artırıcı faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin yanı sıra sigorta şirketinin sektörde üst basamaklara çıkmasını sağlayan en önemli faktör ise hızlı ve doğru hasar tespitinde bulunularak sigortalının hasarının zamanında ödenmesidir.

Hasarın meydana gelmesi ile sigortalı ve sigortacı arasında çıkabilecek anlaşmazlıkların önüne geçilebilmesi için poliçenin düzenlenmesi aşamasında ve de

hasar anında yapılması gerekenlerin sigortalı veya sigorta ettirenin poliçe ile ilgili hususlardan tam olarak bilgilendirilmesi gerekmektedir. 28.10.2007 tarihli ve 26684 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik uyarınca da sigortalının mutlak suretle poliçe hakkında bilgilendirilmesi öngörülmüştür.

2.5.2. Hasarın Tespiti

Sigorta sözleşmesi ile sigorta edilmiş şeylerde meydana gelen zararın miktarı yani teminat altına alınmış bir rizikonun tahakkuku halinde oluşan ziya ve hasar uyuşularak tesbit edilir. Söz konusu bu tesbit sigorta şirketlerince bir sigorta eksperisi tarafından yapılır. T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığı tarafından açılan staj ve sınavı kazanan eksperler sigorta şirketlerinin mensup ve de memuru olmayıp serbest çalışmaktadırlar. Eksperlerin konusuna vakıf olarak sigortalı ile sigortacı arasındaki menfaatleri tarafsızca yerine getirmesi gerekmektedir. Ancak eksperlerin bazen hasarın özelliği ve de büyüklüğü karşısında ihtisasları yetmezse bu takdirde özel bilgi ve teknik uzmanlığı olan bir mütehassıs veya uzman bilirkişiden de yararlanıp birlikte çalışabilirler.⁵⁷ Sigorta ettiren veya sigortalının mağdur olmaması ya da sebepsiz zenginleşmesinin önüne geçilmesi açısından hasarın tespiti önem taşımaktadır.

2.5.2.1. Hasarın Tespitinde Sigorta Eksperinin Önemi

5684 nolu Sigortacılık Kanununa göre sigorta konusu risklerin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan kayıp ve hasar miktarını, nedenlerini ve niteliklerini belirleyen ve mutabakatlı kıymet tespiti, ön ekspertiz ve hasar gözetin gibi işleri mutad meslek olarak tarafsız ve bağımsız olarak yapan gerçek ve tüzel kişilere eksper denir.

---

⁵⁷ Acınan, Sigortanın Temel Prensipleri, s.104.

Sigorta eksperinin görevinin, meydana gelen hasarın sebebini, hasarın miktarını ve de poliçe teminat kapsamında ödenecek tazminatın belirlenmesi ve gereken diğer durumları tespit etmek olduğundan zarar ve ziyan bilirkişiliğinden farklı olduğunu söyleyebiliriz. Sigorta eksperliği mesleği bağımsızlık unsurunu içerdiğinden sigortalının ve sigorta şirketinin ortak menfaatini koruma anlayışı ile hareket eder.

Eksper sigorta şirketinin bir çalışanı değildir. Faaliyetlerini Hazne Müsteşarlığına bağlı olarak yürütürler. Eksperler birden fazla sigorta şirketi ile çalışabilirler. İnceledikleri her hasarda güvenilir ve tarafsız işlem yapmakla yükümlüdürler. Eksper, hasarın meydana geliş şeklini, poliçedeki teminatların hasarı kapsayıp kapsamadığını topladıkları belge ve delilleri inceleyerek hasar ile ilgili tespitini yapar ve tespitlerini bir rapor halinde ilgili sigorta şirketine sunar. Eksper tarafından hasar tespit raporunun yazılması hasarın ödeneceği anlamına gelmemektedir. Sigorta şirketleri de ilgili raporu inceleyecek hasar ile ilgili işlemleri sonuçlandırarak nihai kararı verir.

Bağımsız ve konusunda uzman, saygın, işini bilen kişilerin eksperlik yapması, sigortalının haklarını alması ve haksız kazançların Önlenmesi açılarından önemlidir. Sigorta sektörünün geleceği ve sigorta sisteminin devamlılığı da buna bağlıdır. Çünkü güven sistemi üzerine kurulu sigorta işlemlerinde eksperlik müessesesi, yükümlülüklerin saptanması ve yerine getirilmesi ile ilgili işlevlerin gerçekleşmesini ve sistemin tıkanmamasını sağlamaktadır.⁵⁸

---

⁵⁸ Uralcan, a.g.e, s.118.

2.5.2.2. Eksperlerin Görevleri

22 Haziran 2008 tarihinde 26914 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Sigorta Eksperliği Yönetmeliğinden eksperlerin görevleri olarak şunları söyleyebiliriz;⁵⁹

- Eksperlerin asıl görevleri, sigorta edilen risklerin gerçekleşmesi sonucu ortaya çıkan kayıp veya hasarın neden ve niteliği ile miktarını bizzat inceleyip belirlemektir.
- Eksperler, konusu sigorta olmak kaydıyla, sözleşme öncesinde mutabakatlı kıymet ve ön ekspertiz raporlarının hazırlanması; hasar öncesinde ise hasar riski konusunda gözetim faaliyetlerinde bulunabilir.
- Bir eksper, ekspertiz görevini aldıktan sonra, Levha kaydı silinmiş veya herhangi bir nedenle görevini tamamlayamayacak durumda ise, taraflar bir başka eksper atayabilecekleri gibi, İcra Komitesinden bir eksper görevlendirilmesini de talep edebilir.
- Eksperler, kayıp veya hasar tespit çalışmalarında, mevzuata dayanarak, ilgililerinden, sigorta sözleşmesinin aslı veya sureti ile ilgili belge ve defterlerin kendilerine ibraz edilmesini isteyebilir, belgelerden suret alabilir. Sigorta şirketleri ve aracıları ile sigortalıların ve konu ile ilgili tarafların eksperlerin sağlıklı ve tarafsız görev yapmalarına yardımcı olur.
- Eksperler, ihtiyaç duyulması halinde, konusunda kendisini kanıtlamış uzmanlardan yararlanabilir. Bu durumda eksperler, uzmanlar işe başlamadan önce onların kimliği ile uzmanlık konularını kendilerini görevlendiren tarafa yazılı olarak bildirir ve incelemelerinde uzmanları yanlarında bulundurur. Aksi halde, uzman vasfı ile tayin edilen bu kişilerin tespitleri geçerli sayılmaz ve raporda yer almaz. Bu kişilere verilecek ücret ekspertiz ücretine dahil edilemez.
- Eksperler, incelemeleri sırasında, kayıp veya hasar miktarını en aza indirebilecek kurtarma imkanının bulunduğunu tespit etmeleri halinde, kurtarma çalışmalarının başlatılması için durumu ilgililere derhal bildirir.

---

⁵⁹ “Sigorta Eksperleri Yönetmeliği”, Resmi Gazete, 22 Haziran 2008/Sayı:26914.

- Ekspertler, gerek milli servetin gerekse çevrenin ve üçüncü kişilerin korunması ve bilgilendirilmesi açısından; çevreye verilebilecek zararın durdurulması veya azaltılmasını teminen büyük hasarları, onarımın usulüne uygun yapıp yapılmadığının tespitini teminen hayati önemi haiz onarımları ve pert edilecek araçları önlem alınmak üzere ilgili kurumlara veya bu kurumlara iletmek üzere İcra Komitesine bildirir.

Ekspertliğin en önemli koşulu tarafsız olmaktır. Ekspert belirtilen görevlerini tarafsızlıkla yapmak zorundadır. Sigorta ekspertleri, görevlerini açıklık doğruluk ve tarafsızlık içinde yapmak ve sigortalılar ile sigorta şirketleri arasında taraf oldukları izlenimini yaratacak fiil ve hareketlerden kaçınmak zorundadırlar.⁶⁰

2.5.2.3. Ekspert Raporunun Kapsamı

Sigorta konusunun ya da sigorta edilecek olan riskin, yeterli bilgi birikimine sahip uzman kişiler tarafından, her yönden araştırılıp incelenmesi işlemidir. Bu işlem, söz konusu riskin sigorta edilebilirliği ve edildiği takdirde teminatın şartlarının ve priminin ne olacağı konusunda önemli bir bilgi kaynağı olmaktadır. Bu terim, aynı zamanda, bir hasar meydana gelmesi durumunda, hasarın nedenlerinin ve hasarlı sigorta konusunun araştırılıp incelenerek, hasarın ödenmesi ya da reddedilmesi konusunda ya da hasar miktarı hususunda, sigorta şirketi için önemli bir hareket noktası olmaktadır. Ekspertiz işlemi belli bir ücret karşılığında yapılmakta; hasarın, teminat kapsamındaki risklerden herhangi biri nedeniyle meydana gelmiş olduğunun ispat yükümlülüğü, sigortalıya ait olduğu için, ekspertiz ücreti sigortalı tarafından ödenmektedir. Ancak, sigortalının tazminat talebine konu olan hasar, poliçe kapsamında ve ödenebilir olduğu takdirde, ekspertiz ücreti sigorta şirketi tarafından karşılanmaktadır. Sigorta başlangıcında yaptırılan ekspertiz ücreti ise, genel olarak sigorta şirketi tarafından ödenmektedir. Her iki duruma ilişkin olarak yapılan ekspertiz işlemi, bir rapor hâlinde ilgili kişiye ya da sigorta şirketine sunulmaktadır.⁶¹

---

⁶⁰ Güvel ve Güvel, a.g.e., s.172.

⁶¹ Çuhacı, a.g.e., s.270.

Eksperin hasara ilişkin olarak yaptığı çalışmalar sonucunda hazırladığı raporunda ana hatlarıyla aşağıdaki hususlar yer alır;⁶²

- Tarafların isim ve adresleri,
- Poliçe ile ilgili bilgiler,
- Hasar mahallinin durumu, tarife tatbikatının hasar mahalline uygulanması ile ortaya çıkan durum, kıymetlerin değeri ve miktarı,
- Hadise tarihi,
- Hasara yol açan riskin sebep ve mahiyeti,
- Eksperin işe başlama tarihi ve çalışmaları,
- Alınan kurtarma, tedbirleri ve bununla ilgili yapılan masraflar ve varsa kurtarılan mallar miktarı ve değeri,
- Hasar konusu il ilgili olduğu tespit edilen müşterek sigortalar,
- Zararın miktarı veya nispeti,
- Aşkın veya eksik sigorta olup olmadığını, varsa gerekli kesintilerin uygulanması,
- Rücu ve sovtaj olanağı yer alır.

2.6. HASAR MALİYETİNİN TESPİTİ VE TAZMİNATIN ÖDENMESİ

2.6.1. Maliyetin Tespiti ve Tazminatın Ödenmesi

Hasar tazminat miktarı eksperler yada dalında uzman bilirkişilerce sigorta poliçesinin genel ve özel şartların uygun olarak belirlenir. Sigorta tazminatının hesabında sigortalı menfaatlerin gerçekleşmesi anındaki tazmin kıymetleri esas alınır. Sigortalının riskin gerçekleşmesinden önceki mali seviyesine getirilmesi için sigorta konusunu teşkil eden değer in türüne ya da sigortanın türüne bağlı olarak gerçekleştiği andaki değeri tazmin etmek gerekmektedir.

---

⁶² Kıvanç BAYAR, Sigorta Hasar Ekspertlik Faaliyetlerinin Sigorta İşletmelerine Hasar Maliyetleri Açısından Etkileri, (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2009.

Tazminat ödemelerinde sigortacının sorumluluğu poliçede belirlenmiş olan sigorta bedeli ile sınırlıdır. Bu nedenle sigortacı sigortalının tazminatını öderken eksik sigorta, aşkın sigorta ve muafiyetli poliçe gibi hususları da dikkate almaktadır.

2.6.2. Tazminat Ödemesindeki Uygulamalar

2.6.2.1. Eksik Sigorta

Poliçede yazılı bedel, sigorta edilen malın değerinden az olduğunda Eksik Sigorta söz konusu olup, ödenecek hasar poliçe üzerinde yazılı bedelle sınırlı olacaktır. Kısmi hasar durumunda ise, “yazılması gereken / yazılı bedel” oranında hasardan kesinti yapılacaktır. Sigortalının hasarını eksik olarak alması, sistemi aşkın sigortanın sonuçlarından çok daha kötü etkilemekte, sigortalıların yaşadıkları hayal kırıklıkları konusunda henüz poliçe yapılması safhasında, acentenin doğru ve yönlendirici bilgileri iletmesinin önemini bir kez daha gündeme getirmektedir.

2.6.2.2. Aşkın Sigorta

Sigorta poliçesinde teminat altına alınan sigorta bedelinin, söz konusu sigorta edilen menfaatin gerçek değerinden yüksek olması durumunda aşkın sigorta ortaya çıkar. Meydana gelebilecek bir hasar durumunda sigortacı, sigorta değerinin üzerinde tazminat ödemesi yapmaz, sigorta değerinin üzerindeki kısım için ödenen primi de sigortalıya iade etmesi gerekir.

Aşkın sigorta durumunda, sigorta bedelinin sigorta değerini aşan kısmı göz önünde bulundurulmaz; çünkü bu durum haksız kazanca yol açacaktır. Bu durumda primin fazladan alınan kısmı sigortalıya iade edilecektir. Eksik sigorta durumunda ise riziko gerçekleştiğinde tazminat miktarı, sigorta bedeli ile sigorta değeri arasındaki oran (sigorta bedeli/sigorta değeri) kadar eksik ödenecektir.⁶³

---

⁶³ Güvel ve Güvel, a.g.e., s.71.

2.6.2.3. Muafiyet

Muafiyet, meydana gelebilecek bir hasarda sigortalı tarafından karşılanacak bölümü ifade eder. Burada sigortacının sorumluluğu sigortalı tarafından karşılanan oran veya miktarı aşan kısımlarda devreye girmektedir.

Uygulamada iki tür muafiyet vardır:⁶⁴

- Entegral Muafiyet: Hasar, poliçede öngörülen muafiyet tutarının üzerine çıktığında tamamı ödenir. Muafiyet miktarının altında kalan hasar ödenmez.

Örnek: Muafiyet tutarı : 5.000.000 Hasar: 3.500.000 - ► ödenmez

Hasar: 5.500.000 —► tamamı ödenir

- Tenzili Muafiyet: Hasarın, poliçede öngörülen muafiyet tutarını aşan kısmı ödenir; muafiyet miktarının altındaki hasarlar ise ödenmez.

Örnek: Muafiyet tutarı : 5.000.000 Hasar: 3.500.000" —► ödenmez

Hasar: 5.500.000 —► 500.000 ödenir

(5.500.000-5.000.000)

2.6.2.4. Lütuf (Ex-Gratia) Hasar Ödemeleri

Hasarın herhangi bir nedenden dolayı poliçedeki teminat kapsamına girmemesinden dolayı sigortacı hasara ilişkin tazminat ödemesini yapmaz. Fakat sigortacının tazminat kapsamına girmeyen veya tartışmalı hasarlarda yasal bir zorunluluğunun olmamasına rağmen yaptığı tazminat ödemesine Lütuf (Ex-Gratia) ödemesi denir. Lütuf ödemeleri hakkında değişik görüşler öne sürülmektedir. Bu tür ödemelerin yararına ilişkin olarak şu hususlar sıralanabilir:⁶⁵

---

⁶⁴ Nomer ve Yunak, a.g.e., ss.140,141.

⁶⁵ Nomer ve Yunak, a.g.e., s.146.

- Sigortalının bir poliçe koşulunu ya da yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, sigortacının tazminat talebini geri çevirme hakkı doğabilir; ancak, böylesi bir uygulama, katı ve iyi niyetten uzak bir yaklaşım olacaktır.
- Hasar ödemelerinde esnek ve anlayışlı bir tutum, diğer poliçe sahipleri ve olası sigortalılara karşı en iyi reklâm aracıdır.
- Tazminat ödemelerinde benimsenecek katı bir yaklaşım, portföy kaybına yol açarak sigortalıların ödedikleri sigorta primleriyle oluşturdukları "ortak fon"un zayıflaması sonucunu doğurabilir.

Lütuf ödemelerine ilişkin sakıncalı noktalar da şunlar olabilir;⁶⁶

- Poliçe ile sağlanan teminatın bazı sınırları vardır ve alınan sigorta primi de bu sınırlamalar göz önünde tutularak belirlenmiştir. Bu nedenle, söz konusu sınırlamaların dışında kalan hasar talepleri kabul edilmemelidir.
- Hasar ödemelerinde fazla esnek ve cömert davranma, kötü örnek oluşturur ve poliçe sahiplerini aşırı taleplerde bulunmaya yöneltir.
- Zorunlu olmadığı halde yapılan bu tür hasar ödemeleri, sonunda, bütün poliçe sahiplerinin ödeyeceği primlerde yükselmeye yol açacaktır.

Lütuf ödemelerinin en önemli sonucu ise sigortacının rücu haklarını ortadan kaldırmasıdır.

2.7. HASARA İLİŞKİN ANLAŞMAZLIKLAR

2.7.1. Görüşme

Anlaşmazlığın çözümü için, taraflar, karşılıklı görüşmelerde bulunurlar ve birçok durumda da bir orta noktada anlaşmaya varılır.⁶⁷ Hasar ile ilgili anlaşmazlıklar genellikle sigorta davalarında uzmanlaşmış hukukçulardan yardım alınarak, taraflar

---

⁶⁶ Nomer ve Yunak, a.g.e., s.146.

⁶⁷ Nomer ve Yunak, a.g.e., s.147.

mahkeme yoluna gitmeden konuyu kendi aralarında müzakere ederek çözümlerler. Sigortalının, sigorta ile ilgili bilgi eksikliğinden kaynaklanan anlaşmazlıklar bu yöntemle çözüme kavuşturulur.

2.7.2. Tahkim

Sigorta ettirenler veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasındaki uyuşmazlıklar adli yargı yoluyla çözümlenmektedir. Ancak sigortacılık alanında ihtisas mahkemelerinin olmaması, yargı sürecinin uzun sürmesi ve masraflı olması, sigortalıların mağduriyetine neden olmakta ve zararın telafisi uzun zaman aldığından sigortanın var olma amacına aykırılık teşkil etmektedir.⁶⁸

Bu nedenle 14.06.2007 tarihinde yürürlüğe giren 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ile sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden doğan tüm uyuşmazlıkların çözümü amacı ile Tahkim Komisyonu kurulmuştur.⁶⁹

Tahkim yönteminin, özellikle yargı yolu ile kıyaslandığında, önemli üstünlükleri olduğu görülmektedir. Gerçekten de, yargı süreci aylar, hatta yıllar alırken, tahkimle birkaç hafta ya da ay içinde sonuca gidilebilir. Öte yandan, anlaşmazlığın yargıya gitmesi, özeldir ilgili sigortacı, genelde de sigorta sektörü için kötü reklâm olur. Diğer taraftan, yargı yolunun, tahkime göre, çok daha masraflı olacağını da söylemek mümkündür. Nihayet, konunun uzmanı bir hakem, konuya yabancı bir yargıçtan daha sağlıklı bir karara varabilir.⁷⁰

Riski üstlenen tarafla uyuşmazlığa düşen kişinin Tahkim Komisyonuna başvurusu, öncelikle raportörler tarafından incelenecek, uyuşmazlık konusu eksik bilgilendirme, evrakların eksikliği, v.b. gibi konulardan kaynaklanıyorsa raportörlerin

---

⁶⁸ Acente Teknik Personel Ders Notları, www.segem.org.tr/2009AcenteDersNotlari.pdf, s.57, (05.01.2010).

⁶⁹ Zihni Metezade, "Sigorta Hukuku Sorunları", Sigorta Hukuku Dergisi, Özel Sayı, 2008, s.274.

⁷⁰ Nomer ve Yunak, a.g.e., s.148.

riski üstlenen tarafla iletişimi ile sonuçlandırılacaktır. Ancak raportörler tarafından sonuçlandırılmayan başvurular Sigorta Hakemine iletilecektir. Uyuşmazlıkların çözümü için hakemlerin karar verme süresi dört ay ile sınırlandırılmıştır. Riski üstlenen taraflar açısından sisteme katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Uluslararası uygulamalar ve mahkemelerin iş yükü dikkate alınarak, hakemin verdiği kararın belirli bir miktara kadar her iki taraf için de kesin olması, bu miktarın üstü için Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu çerçevesinde temyiz yoluna başvurulabilmesi ilkesi benimsenmiştir.⁷¹

2.7.3. Mahkeme

Hasarı meydana getiren riskin sigorta sözleşmesinin teminat kapsamına girip girmediği konusunda sigortacı ile sigortalı arasında görüş farklılığı bulunuyor ise bu tür anlaşmazlıklar ancak yargı kanalı ile çözülebilir. Yargı sürecinin ülkemizde gereğinden uzun sürmesi, sigortalı açısından bakıldığında mahkeme sürecinin masraflı olması nedeniyle bu tip sorunlar genel itibari ile görüşme usulü ile çözümlenmektedir. Tahkim Komisyonunun sigorta sektörüne girmesi ile bu tip anlaşmazlıklar daha kısa sürede çözüme kavuşturulacaktır.

---

⁷¹ Acente Teknik Personel Ders Notları, www.segem.org.tr/2009AcenteDersNotlari.pdf,s.58, (05.01.2010).

III. BÖLÜM

TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİM VE 1990-2008 YILLARI ARASINDAKİ KASKO PRİMLERİ VE HASAR ÖDEMELERİNİN EKONOMİDEKİ YERİ

3.1. TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

Türkiye’ de 19.yy’ın ikinci yarısından önce sigortacılıktan söz etmek pek mümkün değildir. Bazı Anadolu köylerinde bu tarihten önce gereksinme halinde yardım sağlamak, halkın uğrayacağı zararı karşılamak amacıyla sendikalar kurulduğu, esnaf kuruluşlarının ölüm ve hastalık durumlarında üyelerine yardım amacıyla örgütlendikleri bilinmekteyse de bunlar gerçek anlamda sigorta olmayıp, güvenlik, yardımlaşma, sosyal dayanışma düşüncesi ile oluşturulmuş kuruluşlardı. Bunlar da birkaç köye özgü kalmış, Anadolu’ ya yayılarak bir gelişme gösterememişlerdi. Avrupa’daki sigorta konusunda kaydedilen önemli gelişmelere karşın, Osmanlı toplumunun sosyal özellikleri, dini ortam, mali düzen, buradaki gelişimi engelliyordu. 19. yüzyılın ikinci yarısında meydana gelen yangınlar ve bunların sonucunda uğranılan büyük hasarlar, sigorta hakkındaki olumsuz düşünceler üzerinde az da olsa etki yaptı ve sigortanın doğmasına neden oldu. Özellikle 1870 yazında Beyoğlu’ndaki yangında (Büyük Pera Yangını) çok sayıda işyeri, ev, cami ve kilisenin yanması, bu bölgede de daha çok yabancı ve yabancılarla ilişkide olan zenginlerin oturması sigortanın gelişme sürecini hızlandırdı. 1872 yılında İngiliz sigorta şirketleri, açtıkları temsilciliklerle Türkiye’ de ilk sigortacılık faaliyetlerini başlattılar. İngilizler’ den sonra Fransızlar da Türkiye’ ye ilgi gösterdiler ve 1878 yılında ilk Fransız şirketi faaliyetlerine başladı. Bundan sonra Alman, İtalyan, İsviçre gibi yabancı ülkelerin sigorta şirketlerinin çalışmaları ile sigortacılık genişlemeye başladı. Bu şirketler duyulan gereksinimi karşılamakla beraber, o tarihlerde sigorta şirketlerinin kuruluşunu ve sigorta faaliyetini düzenleyen devlet denetimini öngören kanunların, hatta bu konuya değinen bir hükmün dahi bulunmayışı nedeniyle tamamen denetimsiz bir biçimde çalışıyorlar, diledikleri gibi hareket edip, merkezlerinden aldıkları talimatlarla işlem yapıyorlardı. Poliçelerini İngilizce veya

Fransızca düzenliyorlar, anlaşmazlık durumunda da dava mercii olarak Londra mahkemelerini veya ilgili şirket merkezinin bulunduğu yerel mahkemeleri gösteriyorlardı. Diledikleri zaman sigorta poliçelerini iptal ediyorlardı.⁷²

Bu ortam içinde 1893 yılında Osmanlı Umum Sigorta Şirketi ilk yerli sigorta şirketi olarak çalışmaya başladı. Bunu izleyen yıllarda sigortacılığın düzene sokulabilmesi için yabancı şirketler arasında birlikte hareket etme eğilimi belirdi. 12 Temmuz 1900 tarihinde 43 tanesi yabancı olmak üzere 44 sigorta şirketi bir araya gelerek sabit bir yangın tarifesi belirlediler. Bu Türkiye’deki ilk tarifeydi. Tarife ile birlikte, Yangın Sigorta Şirketleri’nin Sendikası adında bir örgütün oluşturulması ve sürekli bir denetim kurulunun bulunması kararı alındı. Londra’da bulunan Fire Office Committee’nin emirleriyle çalışmalarını yürüten sendika tarafından, yangınlara zamanında yetişerek büyümesini önlemek, yangının nedenlerini araştırmak üzere Fasman adlı bir örgüt kuruldu, denetim mekanizması ve içeriği geliştirildi. Sendikanın bu olumlu çalışmalarına rağmen çalışan şirketlerin tamamı sendikaya girmediler ve haksız rekabet yapmaya, alınan kararların tersine davranmaya devam ettiler. 1908 ve 1914 yıllarında kanunlarda yapılan değişikliklerle yabancı şirketler kontrol altına alınmaya çalışıldı. 1914 yılındaki kanunla yabancı şirketler teminat göstermeye ve vergi vermeye zorunlu tutuldular. Sendikanın adı ise “ Türkiye’de Çalışan Sigorta Şirketleri “ olarak değiştirildi. Bu yeniliklerle yabancı şirketler Türkler ile ortaklık kurma yoluna gittiler. Böylece Cumhuriyetin ilanına kadar tümü yerli sermaye ve teknisyenlerle işletilen bir sigorta kuruluşu bulunmadığı görülmektedir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte sigorta alanında gerek yasal, gerekse kurumlaşma açısından büyük adımlar atıldı. 1924 yılında Türkçe’yi kullanma zorunluluğu getiren yasa ile, poliçelerin İngilizce ve Fransızca düzenlenmesine son verildi ve aynı yıl Sigortacılar Kulübü kuruldu. 1927 yılında Sigortacılığın ve Sigorta Şirketlerinin Teftiş ve Murakabesi hakkındaki kanun yürürlüğe girdi. Yerli ve yabancı sigorta şirketlerinin denetlenmesi, döviz çıkışının önlenmesi amacını taşıyan bu kanunun çıkışıyla sigortacılık gelişmeye, yerli sermaye ile kurulan şirketlerin sayısı artmaya başladı. Bunu izleyen iki yıl boyunca gerekli hazırlık ve incelemelerin yapılması sonucu işletme hakkının T.C İş Bankası A.Ş’ye ait olacağı bir

---

⁷² [http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Sigorta/Türkiye+de+sigortacılık/\(02.01.2009\)](http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Sigorta/Türkiye+de+sigortacılık/(02.01.2009)).

anonim şirket kurulmasına karar verildi. Böylece 1929 yılında Milli Reasürans T.A.Ş faaliyetine geçti. Bu tarihten itibaren Türkiye’ de reasürans tekeli başladı ve ülkedeki yerli - yabancı bütün sigorta şirketleri topladıkları primlerin bir kısmını Milli Reasürans’ a devretmeye zorunlu tutuldu. Hemen hemen dünyada kurulan ilk reasürans tekeli olan Milli Re önce çeşitli tepkiler gördüyse de suistimalleri önlemek, haksız rekabetin kakmasını ve ödemelerin zamanında yapılmasını sağlamak gibi yanlarıyla Türk sigortacılığının gelişmesinde olumlu rol oynadı, halkın sigortaya olan güvenini arttırdı.⁷³

Bu gelişmelerin paralelinde 1939 yılında sigorta şirketleri Ticaret Bakanlığı’na bağlandı. Sigorta sektörünü ciddi bir biçimde ele alan 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu ise 1959 yılında yürürlüğe girdi. 1987 yılında yürürlüğe giren 3379 sayılı yasa ile 7397 sayılı yasada, yasal alandaki boşlukları doldurmak, sigorta şirketlerini mali yönden geliştirmek ve sigorta aracılarının durumunu yeniden düzenlemek amacıyla önemli ve köklü değişiklikler yapıldı. Bu kanun, sigorta ile ilgili organlar ve faaliyetlerini düzenleyen yönetmelikler çıkarılmasını öngörüyordu. Sigorta şirketleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’na bağlanarak mali yapının bir parçası olarak kabul edildiler. 1 Mayıs 1990 tarihinden itibaren Kaza Sigortaları (zorunlu sigortalar hariç), Mühendislik Sigortaları ile Zirai Sigortalarda; 1 Ekim 1990 tarihinden itibaren de Yangın ve Nakliyat sigortalarında da Serbest Tarife Sistemine geçildi. Zaman içerisinde yeni kurulan sigorta şirketlerinin sayısı artarken, sigorta taleplerinin aynı ölçüde artmaması, ayrıca prim tahsilâtında yaşanan sorunlar dolayısıyla, 1993 yılından itibaren çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ile 7397 sayılı Kanunda birtakım düzenlemelere gidilmesi ihtiyacı duyuldu. 1 Ocak 1995 tarihinden itibaren sigorta primlerinin tahsili sorununa çözüm getirilmesi amacıyla, primlerin acente cari hesapları üzerinden takibi sistemi yürürlükten kaldırılarak, poliçe bazında takip sistemi uygulamaya konuldu. 2000 yılında, 1999 depremlerini takiben meskenler için zorunlu hale getirilmiş bulunan deprem sigortalarını yürütmek üzere tesis edilen "Doğal Afet Sigortaları Kurumu" (kısaca DASK) Pool'u tesis edilerek yönetimi beş yıllık bir süre ile bu konuda deneyimli Millî Reasürans T.A.Ş.ne verildi. Diğer taraftan Türkiye’de

---

⁷³ [http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Sigorta/Türkiye+de+sigortacılık/\(02.01.2009\).](http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Sigorta/Türkiye+de+sigortacılık/(02.01.2009).)

23.07.1927 tarih ve 1160 sayılı Yasa ile şekillendirilmiş zorunlu reasürans devri 31.12.2001'de sona erdi.⁷⁴

Hazine Müsteşarlığı tarafından, elektronik ortada günlük gözetim ve denetime esas bilgilerin oluşturulması ve bireysel emeklilik araçları sınavı gibi konularda görev yapak üzere, bireysel emeklilik alanında faaliyet gösterme izni alan 11 şirket ortaklığında 2.475.225 TL sermaye ile 10 Temmuz 2003 tarihinde merkezi İstanbul'da olan emeklilik gözetim merkezi kurulmuştur.⁷⁵

Ülkemizde prim üretimi açısından önemli bir büyüklüğe ve geniş bir uygulama alanına sahip olan Trafik Sigortasının (Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası) daha sağlıklı bir alt yapıya kavuşturulması için 16.12.2003 tarih ve 25318 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Trafik Sigortası Bilgi Merkezi Yönetmeliği ile kısaca TRAMER olarak adlandırılan Trafik Sigortası Bilgi Merkezi kurulmuştur.⁷⁶

Tarım Sigortaları Kanunu ile bu Kanun kapsamındaki risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, aktüerya çalışmaları, tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans teminatının sağlanması, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve izlenmesi ile diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi amacıyla⁷⁷ 2005 yılında merkezi İstanbul'da olan Havuz kurulmuştur.

Ülkemiz sigortacılığının geliştirilmesini sağlamak, sigorta sözleşmesinde yer alan kişilerin hak ve menfaatlerini korumak ve sigortacılık sektörünün güvenli ve istikrarlı bir ortamda etkin bir şekilde çalışmasını temin etmek üzere bu Kanuna tâbi kişi ve kuruluşların, faaliyete başlama, teşkilât, yönetim, çalışma esas ve usûlleri ile faaliyetlerinin sona ermesi ve denetlenmesine ilişkin hususlar ve sigorta sözleşmesinden

---

⁷⁴ [http://www.tsrbs.org.tr/tsrbs/Sigorta/Türkiye+de+sigortacılık/\(02.01.2009\)](http://www.tsrbs.org.tr/tsrbs/Sigorta/Türkiye+de+sigortacılık/(02.01.2009)).

⁷⁵ Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2007 Yılı Türkiye'de Sigorta ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor, Ankara, 2007, ss.38,39.

⁷⁶ Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2006 Yılı Türkiye'de Sigorta ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor, Ankara, 2006, s39.

⁷⁷ Tarım Sigortaları Kanunu, http://www.tarsim.org.tr/page.php?act=viewPage&name=tarim_sigortalari_kanunu, (23.12.2009).

doğan uyuşmazlıkların çözümlenmesine yönelik olarak sigorta tahkim sistemi ile ilgili usül ve esasları düzenlemek amacıyla 14 Haziran 2007 tarih, 26552 sayılı Sigortacılık Kanunu yürürlüğe girmiştir.

2008 yılı sonu itibari ile, Türk Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik sektöründe; 53 sigorta ve emeklilik şirketi, 1 reasürans şirketi, 67 broker ile 13.579 acente faaliyet göstermektedir. Faaliyette bulunan sigorta şirketlerinin 33'ünde yabancı sermaye payı % 50'nin üzerindedir.

3.2. TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNDE BULUNAN KURUMLAR

3.2.1. Sigortacılık Genel Müdürlüğu

Hazine Müsteşarlığı'na bağlı olarak faaliyet göstermektedir. İlk olarak 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na verilen sigorta sektörünün düzenlenmesi ve denetlenmesi görevi daha sonra sırasıyla 303 sayılı kanun hükmünde kararname ile Başbakanlığa ve müteakiben Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığına devredilmiştir. 20.12.1994 tarihli ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı Teşkilat Kanunu ile Sigortacılık Genel Müdürlüğu kurulmuş olup sigorta sektörünün düzenlenmesine ilişkin görevler Sigortacılık Genel Müdürlüğu tarafından yürütölmektedir. Sigortacılık Genel Müdürlüğu'nün görevlerini şu şekilde özetleyebiliriz;⁷⁸

- Sigorta, reasürans, emeklilik şirketleri, sigorta aracıları, eksperler, aktüerler ve sigortacılıkla ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerin piyasaya girişleri, faaliyetleri ve piyasadan çıkışları ile ilgili düzenlemeleri hazırlamak uygulamak ve izlemek,
- Sektörde faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilere yönelik denetim raporlarına ilişkin işlemleri yürütmek,

---

⁷⁸ T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, 2006 Faaliyet Raporu, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Nisan 2007, Ankara, s.18.

- Zorunlu Deprem Sigortası uygulamasını Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile koordineli olarak yürütmek,
- Tarım Sigortası uygulamasını Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ile koordineli olarak yürütmek,
- Sigortalılara ilişkin genel şart, tarife ve talimatları hazırlamak,
- Sigortalıların talep ve şikayetlerini değerlendirmektir.

3.2.2. Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (TSRSB)

Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği'nin ve organlarının görevleri, çalışma esas ve usulleri, yetkili organın alacağı kararların uygulanması esas ve usulleri ile ilgili diğer hususları Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği Yönetmeliğinin 1. maddesi ile düzenlenmiştir.

Birliğin amacı, sigortacılık mesleğinin gelişmesini, şirketler arasında dayanışmanın teminini, şirketlerin sigortacılık mesleğinin gerektirdiği düzen ve disiplin içinde ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmalarını sağlamak ve haksız rekabeti önlemek üzere gerekli kararları almak ve uygulamaktır.⁷⁹ Birlik bu amacını başlıca;

- Sigortacılık mesleğinin ve sigortacılık hizmetlerinin gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlayıcı faaliyetlerde bulunmak,
- Sigorta şirketleri arasındaki ilişkilerde mesleki dayanışmayı güçlendirmek,
- Üyeler arasında haksız rekabeti ortadan kaldırmak için gerekli bütün önlemleri almak ve uygulamak,
- Üyeler arasında çıkabilecek anlaşmazlıklarda, tarafların isteği ile hakem atamak veya hakemlik yapmak,
- Yurtiçinde ve dışında sigortacılığa ait gelişmeleri izleyerek toplayacağı bilgileri üyelerine ve ilgililere ulaştırmak; sigortacılık örf, adet ve teamüllerini saptamaya ve sigortacılık uygulamalarında birlik sağlanmasına çalışmak,

---

⁷⁹ TSRSB Yönetmeliği Madde 5.

- Yurtiçinde ve dışında sigortacılıkla ilgili diğer meslek kuruluşları ile ilişkiler kurmak ve gerektiğinde bu kuruluşlara üye olmak,
- Sigortacılık mesleğinin geliştirilmesi amacıyla gerektiğinde sigortacılık alanında araştırma amacına yönelik vakıf veya sair kuruluşlar kurmak, kurslar açmak, seminer ve konferans gibi eğitim faaliyetlerinde bulunmak, Birliğin amaçlarına uygun yayın yapmak veya yaptırmak, yayın ve içtihatları derleyerek üyelerin yararına sunmak,
- Sigorta mevzuatıyla Birliğe verilen görevleri yerine getirmek,
- Sigortacılığı ilgilendiren konularda Kamu İdaresine istişari mahiyette mütalaa vermek,
- Bakanlığın izni ile gerektiğinde sigortacılıkla ilgili tüzel kişiliği haiz bürolar kurmak,
- Hakkında takibata geçilen veya sözleşmesi feshedilen acentelerin sicilini tutmak, yollarıyla gerçekleştirmeye çalışır.

Birliğe üye olma koşulları da yine aynı yönetmeliğin 6. maddesinde şu şekilde belirtilmiştir: “Türkiye’de çalışan bütün sigorta ve reasürans şirketleri, ruhsatnamenin alınmasından itibaren üç ay içerisinde Birliğe üye olmak ve bu Yönetmelik hükümlerine uymak ve Birliğin yetkili organlarının alacağı kararları uygulamak zorundadırlar. Üyelik sıfatı, Birliğe yazılı başvuru ve süresi içinde giriş aidatının ödenmesiyle kazanılır.”

3.2.3. Trafik Sigortası Bilgi Merkezi (TRAMER)

Ülkemizde prim üretimi açısından önemli bir büyüklüğe ve geniş bir uygulama alanına sahip olan Trafik Sigortasının (Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası) daha sağlıklı bir alt yapıya kavuşturulması için 16.12.2003 tarih ve 25318 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Trafik Sigortası Bilgi Merkezi Yönetmeliği ile kısaca TRAMER olarak adlandırılan Trafik Sigortası Bilgi Merkezi kurulmuştur.

TRAMER' in kurulması ile temel olarak; trafik sigortalarına ilişkin güvenilir istatistiklerin temini, uygulama birliği sağlanması, sigorta sahtekârlıklarının önlenmesi, sigorta sistemine olan güvenin artırılması, tazminat ödemelerinin düzenli ve doğru biçimde gerçekleştirilmesi, zorunlu sigortalarını yaptırmamış motorlu araç işletenlerinin tespiti ve sigortalılık oranlarının artırılmasını sağlamak amaçlanmıştır. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası branşında faaliyet ruhsatı bulunan tüm sigorta şirketleri Merkezin doğal üyesidir. Tramer' in başlıca kuruluş amaçları şunlardır;⁸⁰

- Trafik Sigortasında denetim etkinliğinin sağlanması,
- Sektörde uygulama birliğinin sağlanması,
- Sigorta kaçaklarının önlenmesi,
- Sahtekarlığa karşı önlem alınması,
- Toplumda sigorta sistemine olan güvenin artırılması,
- Daha sağlıklı fiyatlandırma yapılması ve haksız rekabetin önlenmesi,
- Sigorta şirketlerinin rücu alacaklarına ilişkin mahsuplaşma işlemlerini kolaylaştırmak, gibi hususlar sıralayabilir.

3.2.4. Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK)

Depremler sadece meydana geldiği bölgelerdeki insanları etkileyerek ekonomik kayıplara neden olmamaktadır. Sosyal devlet kimliği nedeniyle depremin, gerçekleştiği bölgelerde oluşan zararın ekonomik yönden telafi edilmesi, ülkede yaşayan diğer insanları da etkilemektedir. Bu nedenle deprem zararını en aza indirmek ve ekonomik yönden üzerinde taşıdığı yükü hafifletmek amacıyla deprem sigortası devlet tarafından zorunlu hale getirilmiştir.

Özellikle ülkemizi büyük ölçüde etkileyen 17 Ağustos 1999 depremi sonrasında kamu otoritesince zorunlu deprem sigortası ile ilgili düzenlemeler yapılmış ve 27 Aralık 1999 tarihinde “Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname” resmi

---

⁸⁰ Tolga Ceylantepe, Türk Sigorta Sektörünün Kurumlar – Tsrsb, Türk Sigorta Sektörünün Yapısı ve Avrupa Birliği Tek Sigorta Piyasası Eğitim Semineri, İstanbul, 29 Aralık 2005, s.7.

gazetede yayımlanarak meskenler için deprem sigortası yaptırmak zorunlu hale getirilmiştir. Kapsamlı bir inceleme çalışması sonrasında devletin ve sigorta sektörünün işbirliği ile oluşturulan bu sistemin temel amaçları şunlardır.⁸¹

- Kapsamdaki bütün konutları, ödenebilir bir prim karşılığında depreme karşı sigorta güvencesi altına almak,
- Yurtiçinde risk paylaşımı sağlamak, aynı zamanda deprem hasarlarının neden olacağı mali yükü sigorta yoluyla uluslararası reasürans ve sermaye piyasalarına dağıtmak,
- Devletin depremlerden (özellikle deprem sonrası afet konutları inşasından) kaynaklanan mali yükünü azaltmak,
- Sigorta sistemini sağlıklı yapı üretiminde bir araç olarak kullanmak,
- Deprem hasarlarının karşılanmasında uzun vadeli kaynak birikimini temin etmek,
- Toplumda sigorta bilincinin gelişmesine katkıda bulunmaktır.

3.2.5. Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM)

Emeklilik Gözetim Merkezi, merkezi İstanbul'da olmak üzere 10 Temmuz 2003 tarihinde kurulmuştur. Anonim şirket olarak kurulan Emeklilik Gözetim Merkezi, bireysel emeklilik sisteminin güvenli ve etkin bir şekilde işletilmesini sağlama ve katılımcıların hak ve menfaatlerini koruma faaliyetlerini sürdürmektedir. Sistemde bulunan A gurubu hisseleri Hazine Müsteşarlığına, B gurubu hisseler ise sistemde faaliyet gösterme izni olan sigorta şirketlerine aittir. Emeklilik Gözetim Merkezi;⁸²

- Emeklilik şirketlerinin faaliyetlerinin günlük olarak elektronik ortamda gözetimi ve kamu otoritelerine raporlanması,
- Emeklilik şirketlerinin işlemleri sonucunda oluşan bilgilerin konsolidasyonu,
- Katılımcılara ait bilgilerin gizliliğinin korunarak saklanması,

---

⁸¹ <http://www.dask.gov.tr/110.html>, (02.01.2010).

⁸² Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2006 Yılı Türkiye'de Sigorta ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor, Ankara, 2006, s.37.

- Kamuoyunun ve katılımcıların bilgilendirilmesi,
- Bireysel emeklilik araçları sınavının yapılması ve bireysel emeklilik araçları sicilinin takibi,
- Emeklilik şirketlerinin ortak tanıtım, eğitim programları, yazılım ve benzeri konulardaki taleplerinin karşılanması,
- Sistemin güven içinde işleyişi ile olası sorunlara zamanında gerekli müdahalelerde bulunulmasına olanak sağlayacak veri oluşturulması ile görevlendirilmiştir.

3.2.6. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM)

Tarım Sigortaları Kanunu ile bu Kanun kapsamındaki risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, aktüerya çalışmaları, tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans teminatının sağlanması, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve izlenmesi ile diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi amacıyla Havuz kurulmuştur.⁸³ Havuz'un merkezi İstanbul'dadır.

Teminat altına alınan risklerin sigortası, reasüransı ve retrosesyonu ile ilgili işlemleri yapmaya Havuz yetkilidir. Tarım sigortaları ile ilgili primin tamamını Havuza devreden sigorta şirketleri, Havuz'un sigorta şirketlerinden tahsil ettiği prim üzerinden komisyon öder. Tarsim'in özetle görevleri şunlardır;⁸⁴

- Havuz Kurulu'nun aldığı kararlar doğrultusunda havuzun işleyişiyle ilgili düzenlemeleri yürütmek,
- Hasar tespiti işlemlerini yürütmek,
- Risk paylaşımı ve reasürans uygulamalarını, programlarını hazırlamak,
- Havuz Kurulu'nun onayına sunmak,
- Havuz Kurulu'nca alınan kararları uygulamak,

⁸³ Tarım Sigortaları Kanunu, http://www.tarsim.org.tr/page.php?act=viewPage&name=tarim_sigortalari_kanunu, (23.12.2009).

⁸⁴ Tarımda Risk Yönetimi İçin Kamu-Özel Sektör İşbirliği: Türkiye Deneyimi, <http://www.tsrbs.org.tr/nr/rdonlyres/670e0045-8029-49e5-beae-c8ba21f755bf/2070/23.pdf>, (05.01.2010).

- Sigorta şirketlerinden primleri toplamak ve hasarları ödemek,
- Çiftçilerimizi sistem hakkında aydınlatmak, bilgilendirmek, bununla ilgili tanıtım kampanyaları düzenlemek,
- Veri bankası kurmak, veri tabanı çalıştırmak, sistemle ve ülkeyle ilgili istatistikleri yaratmak ve biriktirmek,
- Havuz Kurulu'nun alacağı kararlar doğrultusunda havuzun kaynaklarını yatırıma yönlendirmek,
- Havuz Kurulu'na önerilerde bulunmak.
- Havuzun idaresiyle ilgili bütün işlemleri yerine getirmektir.

3.2.7. Kara Yolları Trafik Garanti Sigortası Hesabı

Karayolları Trafik Garanti Sigortası Hesabı, 18.10.1983 tarih ve 18195 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun (KTK) 108'inci maddesine istinaden "Garanti Fonu" ismiyle kurulmuş olup, 03.03.2001 tarih ve 24335 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4629 sayılı Bazı Fonların Tasfiyesi Hakkındaki Kanunla "Garanti Fonu" ibaresi "Karayolları Trafik Garanti Sigortası Hesabı" olarak değiştirilmiştir. Karayolları Trafik Garanti Sigortası Hesabının yönetim ve temsili 03.05.1997 tarihi itibarıyla Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği'ne verilmiştir. 03.07.2002 tarih ve 24804 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesine göre Hesabı Birlik Başkanı temsil eder.⁸⁵

---

⁸⁵ Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2006 Yılı Türkiye'de Sigorta ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor, Ankara, 2006, s.40.

Bu hesaba aşağıdaki hallerde başvurulabilir;⁸⁶

- Sigortalının tespit edilememesi durumunda kişiye gelen bedensel zararlar için,
- Rizikonun meydana geldiği tarihte geçerli olan teminat tutarları dâhilinde sigortasını yaptırmamış olanların neden olduğu bedensel zararlar için,
- Sigorta şirketinin malî bünye zaafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da iflası halinde ödemekle yükümlü olduğu maddî ve bedensel zararlar için,
- Çalınmış veya gasp edilmiş bir aracın karıştığı kazada, Karayolları Trafik Kanunu uyarınca işletenin sorumlu tutulmadığı hallerde, kişiye gelen bedensel zararlar için,
- Yeşil Kart Sigortası uygulamaları için faaliyet gösteren Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunca yapılacak ödemeler için başvurulabilir.

3.2.8. Motorlu Taşıt Bürosu

Yeşil Kart Sistemine üyelik başvurusu için gereken temel koşullardan biri ulusal bir Yeşil Kart Bürosunun kurulması olduğundan, bu yöndeki hazırlıkların tamamlanması üzerine, Türkiye Sigorta ve Reasürans şirketleri Birliği'nin 6 Ağustos 1963 tarih ve 8 sayılı Olağanüstü Genel Kurul toplantısında “Türkiye Sigorta ve Reasürans şirketleri Birliği Motorlu Taşıt Bürosu Yönetmeliği” kabul edilmiştir. Yönetmelik Ticaret Bakanlığının 25 Eylül 1963 tarih ve 4/16636 – 59/A sayılı yazılarıyla tasdik olunmuş ve 19 Ekim 1963 tarih ve 11535 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Sigorta ve Reasürans şirketleri Birliğinin aynı toplantısında Yönetmeliğin ilk maddesi gereğince Birlik Başkanı'nın başkanlığında ayrıca seçilen üç üyenin de katılımıyla “İcra Komitesi” oluşturulmuş ve böylece “Türkiye Sigorta ve Reasürans şirketleri Birliği Motorlu Taşıt Bürosu” fiilen kurulmuştur.

---

⁸⁶ Acente Teknik Personel Ders Notları, www.segem.org.tr/2009AcenteDersNotlari.pdf,s.44, (05.01.2010).

Büronun amaçları şunlardır⁸⁷:

- Üyeleri tarafından zorunlu mali sorumluluk hallerine karşı sigortalanmış motorlu kara taşıt araçlarının sahiplerinin veya sürücülerinin yabancı ülkelerde seyahatlerini kolaylaştırmak amacıyla, yabancı bürolar veya benzeri kuruluşlar ve yabancı sigorta şirketleri ile işbirliğinde bulunmak,
- Sigortalılara üyeleri aracılığı ile yabancı memleketlerde geçerli sigorta sertifikası vermek,
- Sigortalı araçların varabilecekleri hasarların, hasarın vuku bulunduğu ülkelerde faaliyette bulunan bürolar, benzeri kuruluşlar veya yabancı sigorta şirketleri tarafından doğrudan doğruya idare ve ödenmesine imkan sağlayan anlaşmalar yapmak,
- Yeşil Kart Reasürans Pool'unu idare etmek ve Bakanlığın onayı ile Pool üyesi tüm sigorta şirketlerince uygulanmak üzere, yeşil kart sigorta tarifeleri hazırlamak ve yürürlüğe koymak,
- Yurt dışında sigortalanmış bulunan ve yerel bürolarca geçerli olan sigorta sertifikalarını taşıyan motorlu kara taşıt araçları sahipleri veya sürücülerini tarafından Türkiye'de sebebiyet verilmiş hasarların, doğrudan doğruya idare ve ödenmesi hususundaki işlemleri yapmak,
- Yukarıdaki amaçlarla, yabancı bürolar veya benzeri kuruluşlar ve yabancı sigorta şirketleri ile bunların hesabına, hasarların ödenmesine yetki veren anlaşmalar yapmak.

---

⁸⁷ Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunun Çalışma Esas Ve Usulleri Hakkında Yönetmelik Md.5.

3.2.9. Türkiye'deki Motorlu Kara Taşıt Sayısı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Türkiye'de 1990 yılında 1.649.879 adet otomobil, 125.399 adet minibüs, 63.700 adet otobüs, 263.407 adet kamyonet, 257.353 adet kamyon, 531.941 adet motosiklet, 26.519 adet özel amaçlı taşıt, 63.024 adet yol ve iş makineleri, 769456 adet traktör ile toplamda 3.750.678 adet motorlu kara taşıtının bulunduğu aşağıdaki tablo 1'de görülmektedir.

Aşağıdaki tablo 1'deki verileri incelediğimizde 1990 – 2008 yılları arasında otomobil, minibüs, otobüs, kamyonet, kamyon, motosiklet ve traktör sayılarında artışların olduğu görülmektedir. Özel amaçlı taşıt sayısı 2003 yılında 60.511 adet görülürken, 2004 yılında bu sayının 28.004 adete düştüğünü görmekteyiz. Yol ve iş makinelerinin 2004 yılı itibari ile sayılarının tabloda olmadığı görülmektedir. Bunun nedeni ise 2004 yılı itibari ile motorlu araç sayılarına ilişkin verilerin Emniyet Genel Müdürlüğü'nden alınması dolayısı ile kaynaklandığı görülmektedir.

2008 yılı itibari ile Türkiye'de 6.796.629 adet otomobil, 383.548 adet minibüs, 2.066.007 adet kamyonet, 744.217 adet kamyon, 2.181.383 adet motosiklet, 35.100 adet özel amaçlı taşıt ve 1.358.577 adet traktör ile genel toplamda 13.765.395 adet motorlu kara taşıtının bulunduğunu görmekteyiz.

YIL	TOPLAM	OTOMOBİL (1)	MINİBÜS	OTOBÜS	KAMYONET (1)	KAMYON	MOTOSİKLET	ÖZEL AMAÇLI TAŞITLAR	YOL VE İŞ MAKİNALARI	TRAKTÖR
1990	3.750.678	1.649.879	125.399	63.700	263.407	257.353	531.941	26.519	63.024	769.456
1991	4.101.975	1.864.344	133.632	68.973	280.891	273.409	590.488	28.606	66.981	794.651
1992	4.584.717	2.181.388	145.312	75.592	308.180	287.160	655.347	31.158	72.000	828.580
1993	5.250.622	2.619.852	159.900	84.254	354.290	305.511	743.320	33.703	79.233	870.559
1994	5.606.712	2.861.640	166.424	87.545	374.473	313.771	788.786	35.495	83.072	895.506
1995	5.922.859	3.058.511	173.051	90.197	397.743	321.421	819.922	37.272	87.214	937.528
1996	6.305.707	3.274.156	182.694	94.978	442.788	333.269	850.450	40.212	95.318	988.142
1997	6.863.462	3.570.105	197.057	101.896	529.838	353.586	950.121	45.327	107.151	1.053.381
1998	7.371.541	3.838.288	211.495	108.361	626.004	371.163	940.935	49.925	117.913	1.107.457
1999	7.758.511	4.072.326	221.683	112.186	692.935	378.967	975.746	52.105	120.937	1.131.626
2000	8.320.449	4.422.180	235.885	118.454	794.459	394.283	1.011.284	55.677	129.157	1.159.070
2001	8.521.956	4.534.803	239.381	119.306	833.175	396.493	1.031.221	57.490	131.019	179.068
2002	8.655.170	4.600.140	241.700	120.097	875.381	399.025	1.046.907	58.790	133.003	1.180.127
2003	8.903.843	4.700.343	245.394	123.500	973.457	405.034	1.073.415	65.111	137.933	1.184.256
2004 (2)	10.236.357	5.400.440	318.954	152.712	1.259.867	647.420	1.218.677	28.004	-	1.210.283
2005 (2)	11.145.826	5.772.745	338.539	163.390	1.475.057	676.929	1.441.066	30.333	-	1.247.767
2006 (2)	12.227.393	6.140.992	357.523	175.949	1.695.624	709.535	1.822.831	34.260	-	1.290.679
2007 (2)	13.022.945	6.472.156	372.601	189.128	1.890.459	729.202	2.003.492	38.573	-	1.327.334
2008 (2)	13.765.395	6.796.629	383.548	199.934	2.066.007	744.217	2.181.383	35.100	-	1.358.577

(1) Arazi taşıtı dahlildir.

(2) 2004-2008 Yıllarına ait veriler EGM' den alınmıştır.

Tablo 1: Motorlu Kara Taşıt Sayısı, 1990-2008

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr (15.05.2010).

3.3. 1990 – 2008 YILLARI ARASINDA SİGORTA VE KASKO PRİMLERİNİN EKONOMİK YAPISI

3.3.1. Sigorta Şirketlerinin TÜİK ÜFE Endeksine Göre Sabit Fiyatlarla Doğrudan Prim Üretimi ve Kişi Başına Düşen Prim

1990 yılında sigorta şirketlerine ödenen direkt prim 2.211.100 TL iken bu döneme ait direkt prim artışları %112,7 olmuştur. Sabit fiyatlarla(ÜFE'nin baz alındığı fiyat) direkt prim artışı aynı yılda 82.912 TL'dir. Sabit fiyatlarla aynı dönemde direkt prim artış yüzdesi ise %38,9 olmuştur. Kişi başına direkt prim artışları 1990 yılında 39.414 TL iken yüzde artış olarak %108,1'e ulaşmıştır. Sabit fiyatlarla kişi başına direkt prim artışı ise 1.478 TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde sabit fiyatlarla kişi başına direkt prim artış yüzdesi %35,9 olarak gerçekleşmiştir. Primlerin GSYİH'ya oranına baktığımızda bu değer %0,6; aynı yılda gerçekleşen nüfus ise 56,1 milyon kişi olarak görülmektedir.

Burada TÜİK'in üretici fiyat endeksine göre sabit fiyatlarla doğrudan prim üretimi ve kişi başına düşen prim değerlendirilmiştir. 1990 yılı temel olarak alınmış, aşağıdaki tablo 2'de 1989'a göre artışlar değerlendirilmiştir. Özellikle 2000 yılından 2008 yılına kadar direkt prim üretiminde büyük bir artış olduğu gözlenmektedir. Bu artışlar 2000 yılında direkt prim üretimi bakımından 1.774.577.979 TL iken, aynı yılda direkt prim artış yüzdesi %83,6; sabit fiyatlarla direkt prim artış yüzdesi %38,4; kişi başına direkt prim artışı ise 27 TL, kişi başına direkt prim artış yüzdesi %81'dir. Yine aynı dönemde sabit fiyatlarla kişi başına direkt prim artışı 5.098,2 TL iken artış oranı %36,4 olarak gerçekleşmiştir. Prim/GSYİH oranı ise aynı dönemde %1,1'dir. Bu döneme ait nüfus 65,3 milyon kişi olarak verilmiştir.

2004 yılından itibaren direkt primde artışlar görülmüştür. Bu artışlara paralel olarak özellikle 2006 yılından itibaren primlerin sabit fiyatlarla direkt artışı giderek düşmüştür. Burada nüfus artışının prim ödeme artışı ile ilgili ilişkisinin olduğu görülmektedir. Dikkati çeken durum, direkt prim artış yüzdesi bir önceki yılda %13,1 iken, 2008'de %7,8 olarak gerçekleşmiştir. Sabit fiyatlarla bakıldığında 2007 yılında

prim artışı 2006'dan itibaren hızla düşmüştür. 2007'de sabit fiyatlarla direkt prim artışı %6,8 iken 2008 yılında %-0,3 olarak gerçekleşmiştir. Bunun sebebi, 2008 yılındaki Mortgage Krizi ile ekonomideki dalgalanma ve bankaların otomotiv tüketim kredilerindeki faiz oranlarının hareketleri olumlu iken; krizde bu artışlar durdurulmuş, faizler yükselmiştir. Böylece primlerde ve GSYİH içindeki prim artış oranı da düşmüştür.

Yıl	Endeks (1)		Endeks Artışı		Direkt Prim Üretimi		Direkt Prim Artışı		Sabit Fiyatla Direkt Prim Üretimi		Sabit Fiyatla Direkt Prim Artışı		Kısmi Başına Direkt Prim (3)		Kısmi Başına Direkt Prim Artışı		Sabit Fiyatla Kısmi Başına Direkt Prim (4)		Sabit Fiyatla Kısmi Başına Direkt Prim Artışı		Prim / Nüfus GSYH (Milyon TL)	
	Endeks (1)	Artışı	Direkt Prim Üretimi	Artışı	Sabit Fiyatla Direkt Prim Üretimi	Artışı	Direkt Prim Üretimi	Artışı	Sabit Fiyatla Direkt Prim Üretimi	Artışı	Kısmi Başına Direkt Prim	Artışı	Sabit Fiyatla Kısmi Başına Direkt Prim	Artışı	Kısmi Başına Direkt Prim	Artışı	Sabit Fiyatla Kısmi Başına Direkt Prim	Artışı	Prim / GSYH	Nüfus (Milyon)	GSYH (Milyon TL)	
1989	1.742	69,6	1.039.700	81,7	59.688	7,2	18.938	77,8	1.087,3	4,8	0,5	54,9	227									
1990	2.667	53,1	2.211.100	112,7	82.912	38,9	39.414	108,1	1.478,0	35,9	0,6	56,1	393									
1991	4.245	59,2	4.033.400	82,4	95.005	14,6	70	78,6	1.658,0	12,2	0,6	57,3	630									
1992	6.852	61,4	8.171.429	102,6	119.253	25,5	139	98,1	2.035,0	22,7	0,7	58,6	1.093									
1993	10.984	60,3	17.203.911	110,5	156.627	31,3	287	105,6	2.610,5	28,3	0,9	60,0	1.982									
1994	27.449	149,9	31.729.600	84,4	115.595	-26,2	517	80,2	1.882,6	-27,9	0,8	61,4	3.868									
1995	45.263	64,9	63.250.523	99,3	139.739	20,9	1.004	94,3	2.218,1	17,8	0,8	63,0	7.762									
1996	83.692	84,9	128.167.862	102,6	153.142	9,6	1.984	98,8	2.370,6	6,9	0,9	64,6	14.772									
1997	159.852	91,0	283.084.008	120,9	177.091	15,6	4.522	126,5	2.828,9	18,6	1,0	62,6	28.836									
1998	246.651	54,3	549.736.978	94,2	222.880	25,9	8.485	91,1	3.440,3	23,8	0,8	64,8	70.203									
1999	401.816	62,9	966.459.337	74,6	240.094	7,0	15	72,1	3.735,7	5,4	0,9	64,4	104.596									
2000	533.048	32,7	1.774.577.979	83,6	332.912	38,4	27	81,0	5.098,2	36,4	1,1	65,3	166.658									
2001	1.004.795	88,5	2.480.740.783	39,8	246.890	-30,9	37	37,9	3.727,8	-31,8	1,0	66,2	240.224									
2002	1.314.697	30,8	3.650.727.900	47,2	277.686	12,5	54	45,2	4.135,9	11,0	1,0	67,1	350.476									
2003	1.497.997	13,9	4.961.330.513	35,9	331.198	19,3	70	33,7	4.672,3	17,4	1,1	70,9	454.781									
2004	1.705.323	13,8	6.621.024.600	33,5	388.256	17,2	92	31,4	5.392,2	15,4	1,2	72,0	559.032									
2005	1.750.685	2,7	7.815.725.015	18,0	446.438	15,0	107	16,3	6.107,2	13,3	1,2	73,1	648.932									
2006	1.953.414	11,6	9.666.022.056	23,7	494.827	10,8	131	22,3	6.698,2	9,6	1,3	73,9	758.391									
2007	2.069.447	5,9	10.931.473.390	13,1	528.232	6,8	155	18,4	7.483,5	11,7	1,3	70,6	856.384									
2008	2.237.279	8,1	11.779.475.057	7,8	526.509	-0,3	165	6,4	7.363,8	-1,6	1,2	71,5	950.144									

(1) ÜFE(Üretici Fiyatlar Endeksindeki Gelişmeler, 12 Aylık Yüzde Değişime)Kaynak TÜİK

(2) 1998 yılı sonrası, TÜİK tarafından 2008 yılında açıklanan verilere göre revize edilmiştir.

(3) 1981 - 1990 yılları arasında TL, 1991-1998 yılları arasında bin TL, 1998 -2004 yılları arasında milyon TL, 2005 yılından sonra TL

(4) 1981 - 2004 yılları arasında TL, 2005 yılından sonra 1/1000000 TL

Tablo 2: Sigorta Şirketlerinin TÜİK ÜFE Endeksinde Göre Sabit Fiyatlarla Doğrudan Prim Üretimi ve Kişi Başına Düşen Prim

Kaynak: T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, www.hazine.gov.tr (15.05.2010)

3.3.2. Dolar Bazında Prim Üretimi ve Kişi Başına Düşen Sigorta Primleri

1990 yılında alınan direkt prim 710 milyon Dolar, kişi başına düşen prim 12,7 Dolar, enflasyon oranı %53,1 ve nüfusun ise 56,1 milyon kişi olduğunu görmekteyiz. 1989'a göre alınan direkt primler %42,9 oranında, kişi başına düşen prim dolar bazında %39,8 oranında artmıştır.

1993 yılında alınan direkt prim 17.203.911 TL, Dolar bazında 1.563 milyon \$, kişi başına düşen prim 287 bin TL, Dolar bazında ise 26 \$, enflasyon oranı ise %60,3 ve nüfus ise 60,0 milyon kişidir. 1994 yılında ise alınan direkt primler 31.729.591 TL, Dolar bazında 1.066 milyon \$, kişi başına düşen primler 517 bin TL, Dolar bazında 17,4 \$, enflasyon oranı %149,9 ve nüfus ise 61,4 milyon kişi olmuştur. Burada enflasyon oranının yükselmesi Türk Lirası'nın Dolar karşısında değer kaybetmesine neden olmuştur. Alınan direkt primler ve kişi başına düşen primlerin Türk Lirası olarak artış göstermesine rağmen enflasyon oranının iki katından daha fazla artması nedeniyle dolar bazında değer kaybettiğini görmekteyiz. 2000 yılında yine enflasyon oranının artması nedeni ile alınan direkt primler ve kişi başına düşen primler TL bazında artmasına rağmen, Dolar bazında düşüşün olduğunu aşağıdaki tablo 3'de görmekteyiz.

2001 yılından itibaren alınan direkt primler, kişi başına düşen primler ve nüfus sayısı artarken, 2006 yılı hariç enflasyon oranı artışını sürdürmüştür. 2008 yılında alınan primler 11.779.475.057 TL, Dolar bazında 9.061 milyon \$, kişi başına düşen primler 165 TL, Dolar bazında 126,7 \$, enflasyon oranı %8,1 ve nüfus ise 71, 5 milyon kişi olduğunu görmekteyiz.

	Alınan Direkt Prim (Milyon ABD Doları)		Prim Artışı		Kişi Başına Prim	Kişi Başına Prim Artışı	Enflasyon (¹)	Nüfus (Milyon)
	(TL)	(Milyon ABD Doları)	(%)	(%)				
1989	1.056.394	497	84,7	23,9	19.242	9,1	21,2	54,9
1990	2.211.100	710	109,3	42,9	39.414	12,7	39,8	56,1
1991	4.033.400	964	82,4	35,8	70	16,8	33,0	57,3
1992	8.171.400	1.187	102,6	23,1	139	20,3	20,4	58,6
1993	17.203.911	1.563	110,5	31,6	287	26,0	28,6	60,0
1994	31.729.591	1.066	84,4	-31,8	517	17,4	-33,3	61,4
1995	63.250.523	1.377	99,3	29,2	1.004	21,9	25,9	63,0
1996	128.167.862	1.535	102,6	11,4	1.984	24,3	11,3	64,6
1997	283.084.008	1.811	120,9	18,0	4.522	29,6	20,1	62,6
1998	549.736.978	2.119	94,2	17,0	8.485	32,7	15,1	64,8
1999	966.459.337	2.314	74,6	8,6	15	35,9	7,0	64,4
2000	1.774.577.979	2.847	83,6	23,0	27	43,6	21,2	65,3
2001	2.480.740.783	2.033	39,8	-28,6	37	30,7	-29,6	66,2
2002	3.650.727.900	2.426	47,2	19,6	54	36,1	18,0	67,1
2003	4.961.330.513	3.316	35,9	36,6	70	46,8	34,4	70,9
2004	6.621.024.600	4.656	33,5	59,5	92	64,7	38,2	72,0
2005	7.815.725.015	5.829	18,0	25,2	107	79,7	23,3	73,1
2006	9.666.022.056	6.713	23,7	15,2	131	90,8	13,9	73,9
2007	10.931.473.390	8.359	13,1	24,5	155	118,4	30,4	70,6
2008	11.779.475.057	9.061	7,8	8,4	165	126,7	7,0	71,5

(1) ÜFE (Üretici Fiyatları Endeksindeki Değişmeler, 12 Aylık Yüzde Değişme) Kaynak- TÜİK

(2) 1981 - 1990 yılları arasında TL, 1991-1998 yılları arasında bin TL, 1998 -2004 yılları arasında milyon TL, 2005 yılından sonra TL

(3) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Satış Kuru Ortalaması

Tablo 3: Dolar Bazında Prim Üretimi ve Kişi Başına Düşen Sigorta Primleri

Kaynak: T. C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, www.hazine.gov.tr (15.05.2010).

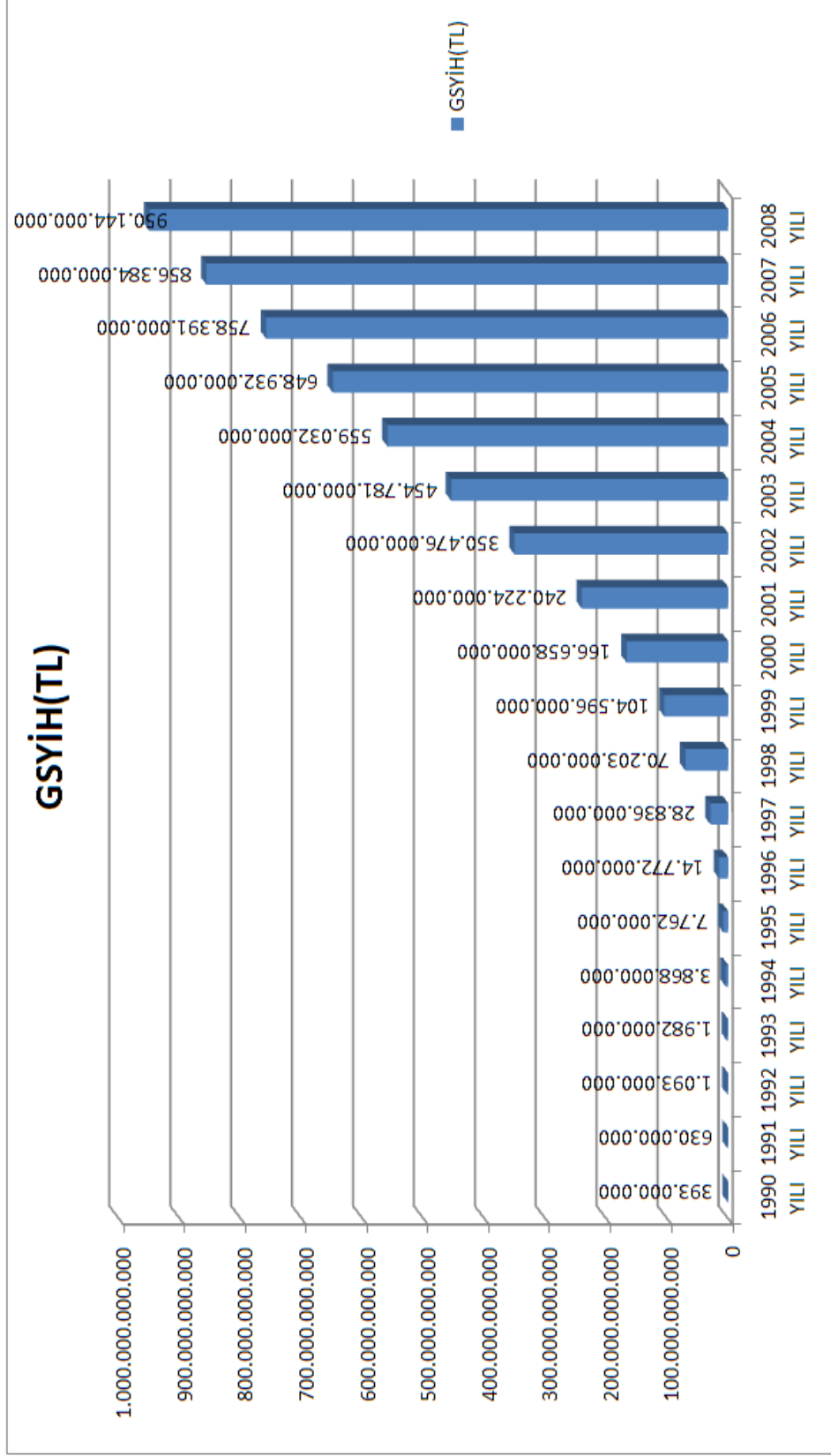
3.3.3. Gayri Safi Yurt İçi Hasıla Rakamları

GSYİH verileri aşağıda Grafik 1’de verilmiştir. Buna göre 1991 ve 1994 yılları arasında ülkemizde ekonomik krizler yaşanmasına rağmen GSYİH rakamlarından da anlaşılacağı üzere ülke ekonomisi büyümeye devam etmiştir. 1991 yılında 393.000.000 TL, 1992 yılında 1.093.000.000 TL ve 1994 yılında 3.868.000.000 TL olmuştur.

1998 – 1999 yılları arasında yaşanan ekonomik kriz ve 1999 yılında yaşadığımız 17 Ağustos depremine karşı GSYİH rakamları yükselişini devam ettirmiştir. 1998 yılında 70.203.000.000 TL olan GSYİH, 1999 yılında 104.596.000.000 TL olmuştur. 2006 yılında ise GSYİH 758.391.000.000 TL olmuştur.

1994 Krizinden hareketlenerek çıkan Türkiye Ekonomisi’nin, alınan çeşitli ekonomik tedbirler, dış ticaretin artması, bankacılık ve finans sektöründe yapılan düzenlemeler sonucu GSYİH’sı artmaya devam etmiştir. Özellikle 2000 yılındaki ekonomik krizde GSYİH’da düşüş yaşanmazken, kriz ile birlikte alınan ekonomik tedbirler ve özellikle bankacılık ve finans sektörüne getirilen yeni düzenlemelerin etkisiyle yıldan yıla yükselişini devam ettirmiştir.

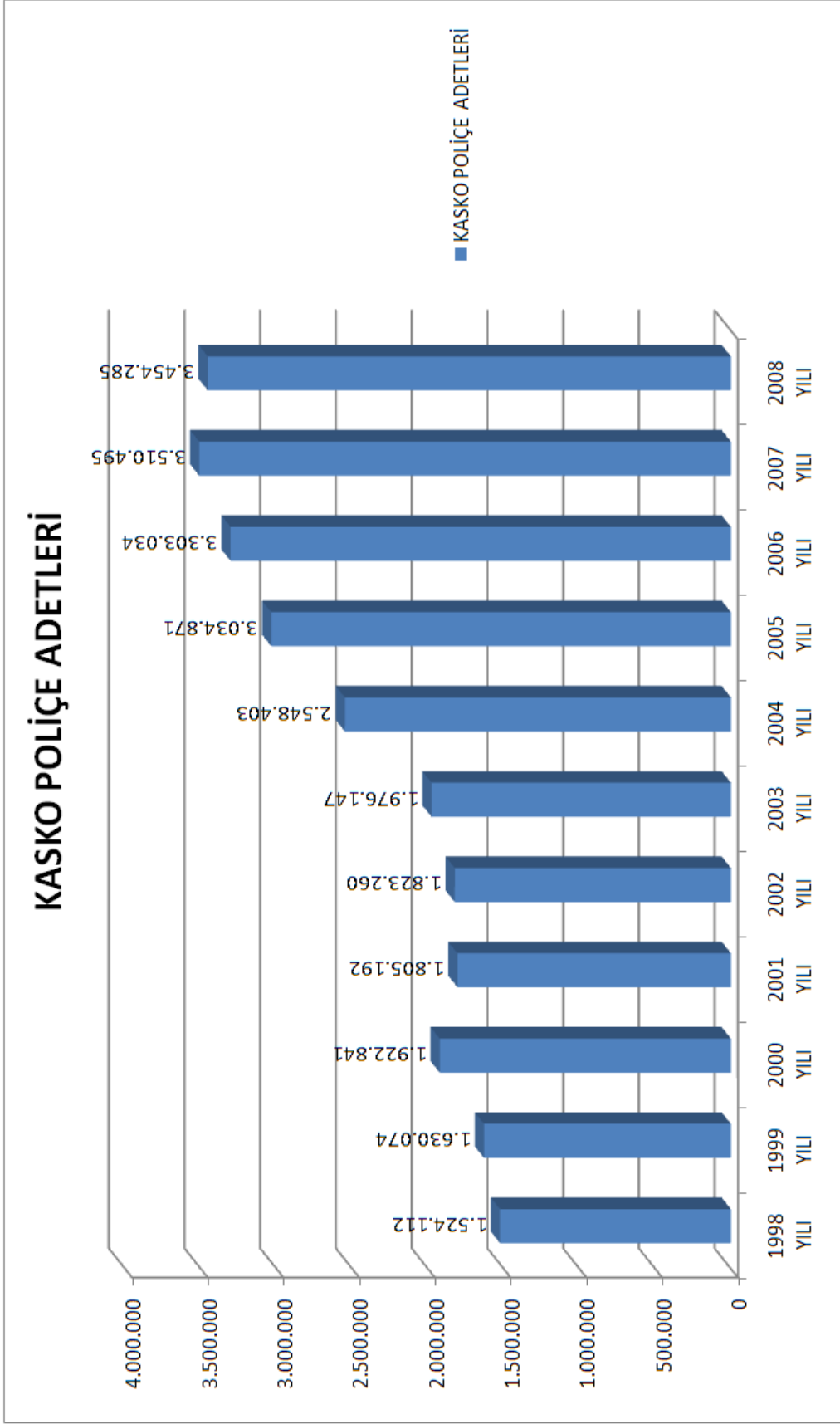
Grafik 1 : GSYİH Rakamları

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr (18.05.2010)

3.3.4. Kasko Sigortası Poliçe Sayıları

1998 yılında kasko poliçe adetlerinin 1.524.112 adet olduğunu Grafik 2’de görmekteyiz. 2000 yılında kasko poliçe adetleri 1.922.841 adete kadar yükselmiştir. 2000 yılını sigorta şirketleri, sigorta sektörünün lokomotifi olarak adlandırılan kasko sigortası poliçe satışı ile geçirmiştir. 2000 yılının sonlarına yaklaşıırken bankaların tüketici kredilerini artırmaları neticesinde otomobil satışları da artmış ve buna bağlı olarak da kasko poliçe adetlerinde de artış görülmektedir. 2001 yılında ortaya çıkan ve özellikle Türk bankacılık sisteminde ve sektöründe yaşanan ekonomik kriz nedeniyle, bankacılık sektörünün otomotiv sektörüne verdiği kredilerde daralma ve banka faizlerinin yükselmesi kasko poliçe satışlarının gerilemesine neden olmuştur. Buna bağlı olarak 2000 yılına göre 2001 yılında kasko poliçeleri %9,4 gerilemiştir.

2002 yılında, 2001 yılına göre küçük bir artış olmuştur. 2003 yılından itibaren ise ekonomide oluşan olumlu gelişmelerin bankalara da yansması, bankacılık sektörüne getirilen yeni düzenlemeler ile sektörde yavaş yavaş güven unsurunun öne çıkması ve bankaların açtıkları otomotiv kredi faiz oranlarının düşmesiyle birlikte kasko poliçe adetlerinin arttığını söylemek mümkündür. 2007 sonu ve 2008 yılında dünyada başlayan global krizin etkileri ile bankaların da etkilenmesi sonucu doğal olarak ülkemizin ekonomisinde daralmaya sebep olmuştur. Bu daralmayla birlikte bankalar otomotiv kredi faizlerinde artışlara gitmiş, böylelikle otomotiv satışları düşerek kasko poliçelerinde %0,9’luk bir düşüş grafik 2’de görülmektedir.

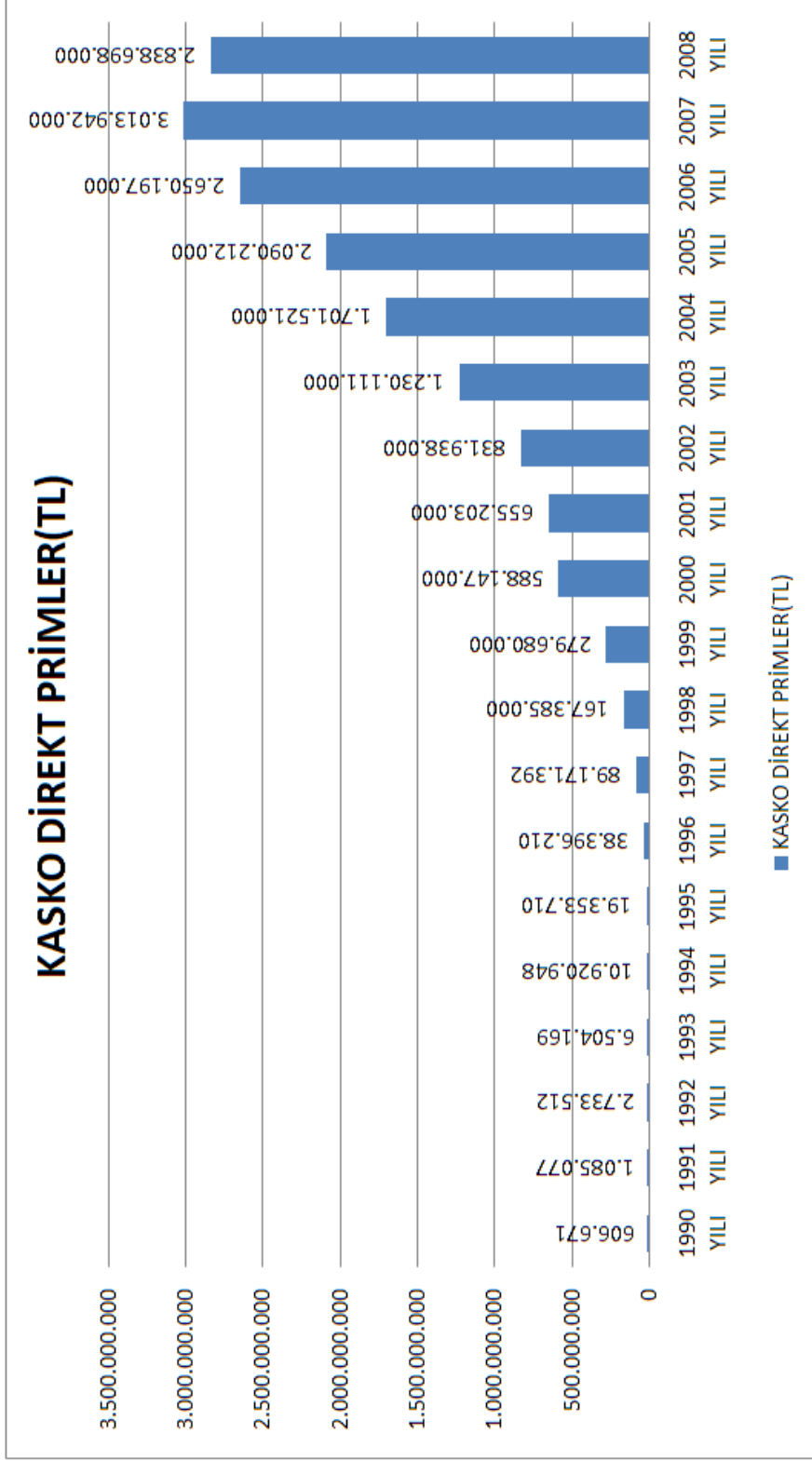
Grafik 2: Kasko Police Adetleri

Kaynak: TSRSB verileri.

3.3.5. Kasko Direkt Primleri

Aşağıda grafik 3'te görüleceği gibi 1990 ve 1994 yılları arasında kasko sigorta primleri sürekli bir artış eğilimi içerisindeydi. 1990 yılında sigorta sektöründe gerçekleşen kasko prim rakamı 606.671 TL iken 1994 yılında bu rakam 10.920.948 TL'ye çıkmıştır. Primlerdeki artışları incelediğimizde en fazla artış %151 artış oranı ile 1992 yılıdır. 1991 ve 1994 yıllarında yaşanan krizler nedeniyle kasko prim artış hızı düşük seviyede gerçekleşmiştir. 1994 krizinden sonra serbest tarife rejimi ile birlikte kasko sigortalarında ek hizmet uygulamalarının artışı, rekabet sayesinde hizmet kalitesinin yükselmesi, sigorta bilincinin daha da gelişmesi ve en önemli etken olan enflasyonun artış trendinde olması nedeniyle kasko sigorta primlerinde artış sağlanmıştır.

Aşağıdaki Grafik 3'de 2001 yılında yaşanan bankacılık ve ekonomik kriz nedeniyle 2000 ve 2001 arası prim artış oranının %11,40 olduğu görülmektedir. 2002 yılındaki seçimlerden sonra ülkenin siyasi istikrarı yakalaması, Avrupa Birliği Tek Sigorta Piyasası ile ilgili sigorta sektöründe düzenlemelerin yapılması, sigorta sektörünü olumlu etkilemiştir. Bu durum aşağıdaki grafik 3'de 2002, 2003 ve 2004 yılı kasko prim artışlarından da görülmektedir. Ayrıca sektörde yaşanan rekabet ile kalite ve hizmetlerde artışa ve buna bağlı olarak da primlerin artmasına neden olduğunu da söyleyebiliriz. Kasko primlerindeki artış 2007 sonlarına kadar devam etmektedir. 2005 yılında 2.090.212.000 TL olan kasko primleri 2007 yılında 3.013.942.000 TL'ye ulaşmıştır. Bankacılık sektöründe gerçekleştirilen yeni düzenlemeler neticesinde cazip otomobil ve tüketici kredileri kullanabilme olanaklarının ortaya çıkışı ile kasko primlerinde yükseliş gözlenmiştir.

Grafik 3: Kasko Direkt Primleri

Kaynak: 1990-2008 Yılları Arası T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulunun Türkiye’de Sigorta Faaliyetleri Hakkındaki Raporlarından Derlenmiştir.

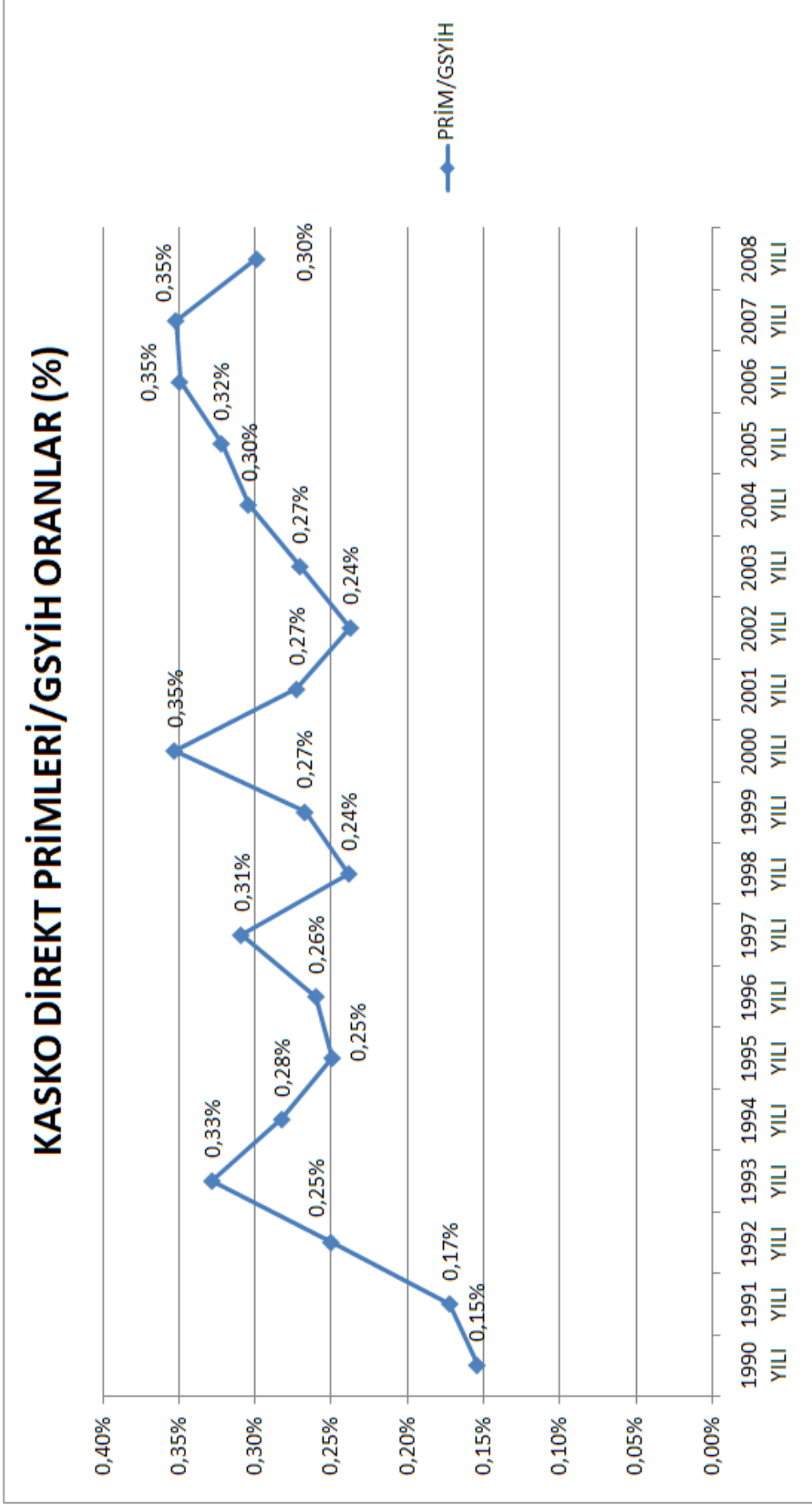
3.3.6. Kasko Primlerinin GSYİH'ya Oranı

Ülkemizde sigortacılık sektöründe tarifeleri serbest bırakılmasını takiben, şirketler kasko tarife fiyatlarını kendileri belirlemeye başlamışlardır. Sektörde serbest rekabetin başladığı 1990 ve 1994 yılları arasında grafik 4'den de görüleceği üzere kasko primlerinin GSYİH'ya oranlarında artış görülmektedir. Ancak bu artış hızının 1994 yılında azaldığını görmekteyiz. 1994 yılında ekonomide yaşanan olumsuz gelişmeler neticesinde bankalar tüketici kredilerini durdurmuş ve otomotiv sektöründe yaşanan kriz sigorta şirketlerinin kasko prim gelirlerini etkilemiştir. Bu durum bize 1994 krizinden sigorta sektörünün de olumsuz etkilendiğini göstermektedir.

Sigorta sektörü toplamında elde edilen kasko primlerinin GSYİH'ya oranları da aşağıda grafik 4'de gösterilmiştir. Bu grafiğe göre kasko primlerinin GSYİH'daki payı 1995 yılında %0,25 iken, 1999 yılında bu oran %0,36'lara kadar çıkmıştır. Bu da bize ekonomide yaşanan olumlu gelişmelerin, sigorta sektörüne olumlu olarak yansımaları göstermektedir.

Primlerin GSYİH'ya oranlarında da 2002 yılına kadar bir düşüş gözlenmektedir. Burada tabiki en önemli etken bankacılık sektöründe ve ekonomide 2001 yılında yaşanan kriz olduğu söylenebilir. 2001 yılında GSYİH 240.224.000.000 TL iken bu rakam 2004 sonunda 559.332.000.000 TL olmuştur. Grafik 4'den de görüleceği üzere kasko primlerinin GSYİH'ya oranı 2002'den itibaren artışa geçtiği gözlenmektedir.

2001 yılı itibari ile kasko primlerinin GSYİH içindeki payındaki artış 2006 yılı sonuna kadar sürmüştür. Sigorta şirketleri arasındaki rekabet giderek yükseldiğinden, kasko branşında fiyat kırma eğilimi gösterilmesi sonucu 2007 yılında kaskonun GSYİH'daki oranı %0.35 seviyesine düşmüştür.

Grafik 4 : Kasko Direkt Primleri / GSYİH Oranları (%)

Kaynak: 1990-2008 Yılları Arası T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulunun Türkiye’de Sigorta Faaliyetleri Hakkındaki Raporlarından Derlenmiştir.
TÜİK, www.tuik.gov.tr (18.05.2010)

3.3.7. 1990 – 2008 Arası Kasko Primleri, Kişi Başına Düşen Primler Ve GSYİH'daki Artış Oranları

Serbest tarifeye geçiş, sigorta sektöründeki şirketler arasındaki rekabet ve de rekabetin armasına bağlı olarak sigortalılarda sigorta bilincinin artması ile kasko primleri ve kişi başına düşen primlerde artış oranı 1994 yılına kadar devam etmiştir. Ayrıca ülkemizdeki araç sayısının ekonomik gelişmelere bağlı olarak artması neticesinde kasko primlerinde de yükselme eğilimi görülmektedir. Kasko primlerindeki, kişi başına düşen primlerdeki ve GSYİH daki artış oranları aşağıda grafik 5'de verilmiştir. Aşağıdaki grafik 5'den de görüleceği üzere kasko primlerindeki artış 1991 ve 1994 yılları arasında düşüş göstermiştir. Kişi başına düşen primler 1994 yılına kadar artış trendini korumuştur. Fakat 1994 yılında kişi başına düşen prim Körfez Savaşının ekonomiyi etkilemesi sonucunda düşmüştür. GSYİH'daki artış oranında ise sadece 1991 yılına krize bağlı olarak artış trendinde düşüş yaşamıştır.

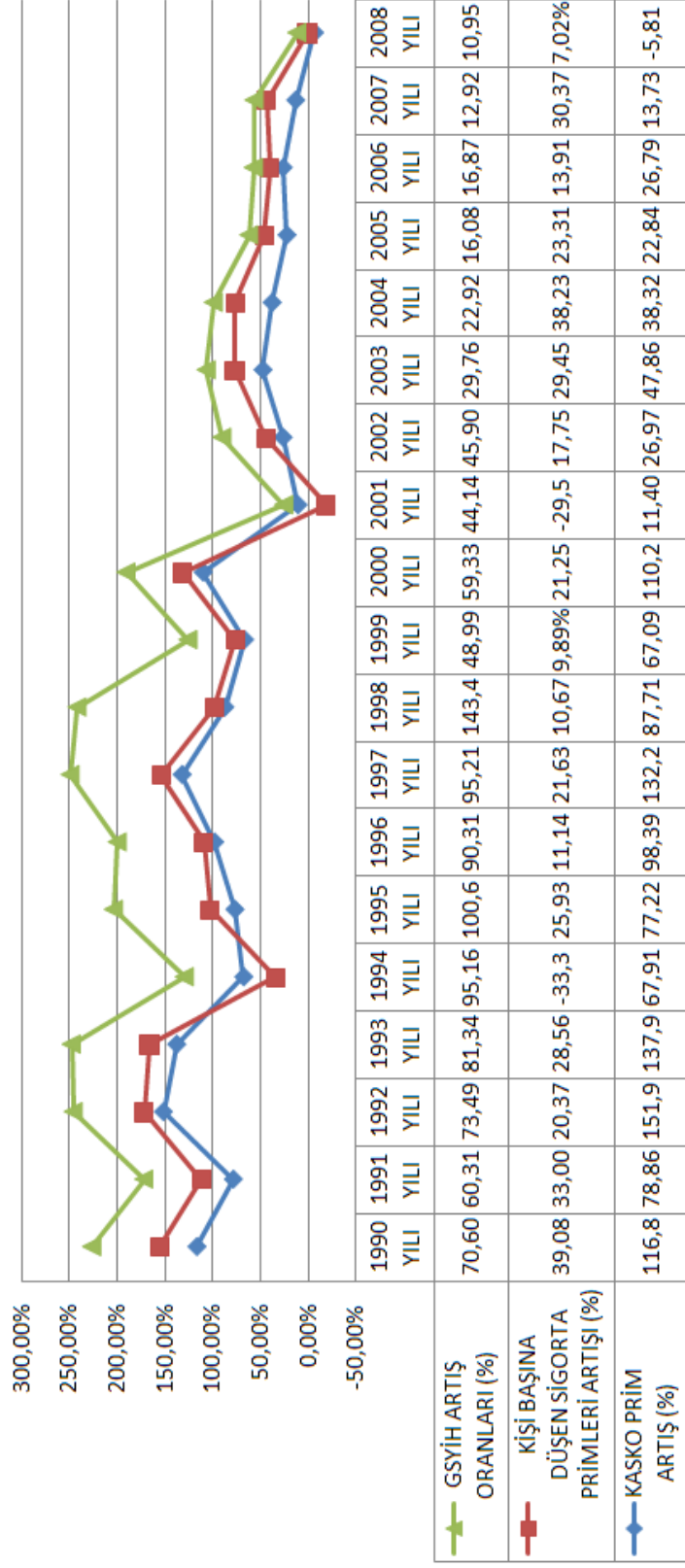
1995 yılından itibaren kasko primlerinin artış hızlarının, kişi başına düşen sigorta primlerinin artış hızları ile karşılaştığımızda, kişi başına düşen sigorta primlerinin 1995'den itibaren daha yavaş bir artış oranında seyrettiğini aşağıdaki grafik 5'de görmekteyiz. Kasko prim artışlarının enflasyonun etkisi altında olduğunu ve ülkemizde yaşanan hızlı nüfus artışı nedeni ile kişi başına düşen sigorta primlerinin etkilenmediğini söyleyebiliriz. Bir başka bakış açısı ise her ne kadar GSYİH'da büyüme yaşanmış olsa da ülke vatandaşlarının alım güçlerinin düşmesi ve alım gücü azalan vatandaşın mecbur kalmadıkça ve zorunlu olmadıkça sigorta yaptırmadığı ve bunların sonucu olarak prim artış oranlarının düştüğü söylenebilir. GSYİH'daki artış oranları incelendiğinde 1996'da düşüş eğiliminde olması, 1998 ve 1999 yıllarında da düşüş eğilimi içerisinde olması, kişilerin ekonomik durumlarının da düşüş eğilimi içerisinde olduğu ve buna bağlı olarak da insanların sigorta yapma konusunda daha duyarsız davrandıkları söylenebilir.

Kasko primleri, kişi başına düşen sigorta primleri ve GSYİH'daki artış oranlarını içeren grafik aşağıda verilmiştir. Verilerin dağılımı incelenirse verilerin artış oranları 2001 yılında düşüşe geçtiği yalnızca kişi başına düşen sigorta primlerinde negatif bir

düşüşün yaşandığı görülmektedir. 2002 yılından itibaren de belirtilen oranlarda yükselişe geçildiği görülmektedir. Sigorta sektöründe sigorta şirketleri arasında yaşanan rekabet ve buna bağlı olarak kasko fiyatlarının düşürülmesi sonucu hem kasko primlerinde, hem kişi başına düşen sigorta primlerinin artış oranlarında düşüşlerin olduğu, kasko prim artış oranı 2008 yılında %5,81 seviyesine gerilediği görülmektedir.

KASKO PRİMLERİ, KİŞİ BAŞINA DÜŞEN PRİMLER VE GSYİH'DAKİ ARTIŞ ORANLARI (%)

Grafik 5 : Kasko Direkt Primler, Kişi Başına Düşen Primler ve GSYİH'daki Artış Oranları

Kaynak: 1990-2008 Yılları Arası T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulunun Türkiye'de Sigorta Faaliyetleri Hakkındaki Raporlarından Derlenmiştir.

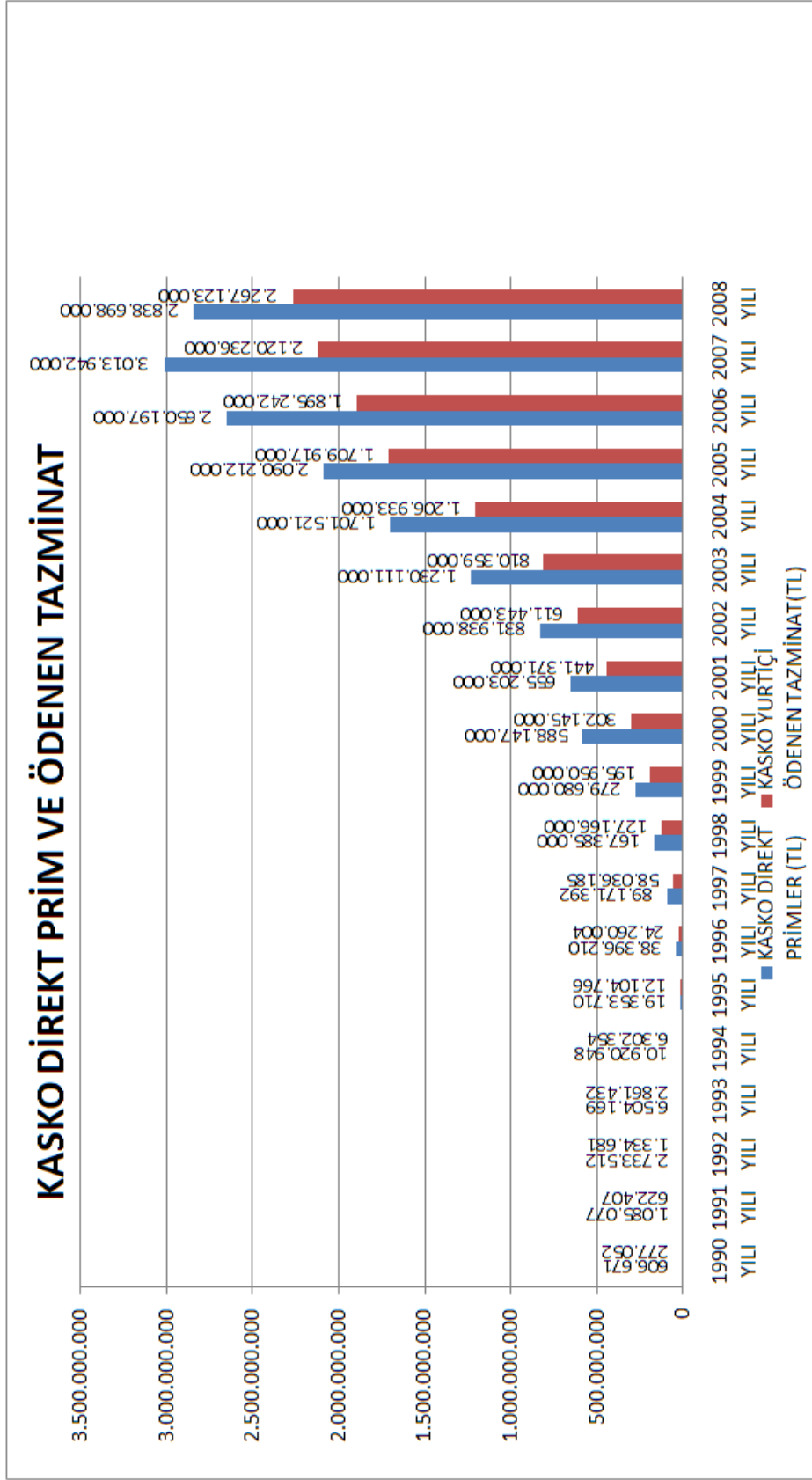
TÜİK, www.tuik.gov.tr (18.05.2010)

3.4. 1990 – 2008 YILLARI ARASINDA KASKO HASARLARININ EKONOMİK YAPISI

3.4.1. Kasko Direkt Primleri ve Ödenen Tazminat

Sigorta sektörümüzde toplanan kasko primlerine paralel olarak kasko teminatları çerçevesinde ödenen tazminatlar da artış meydana gelmiştir. Özellikle 1991 ve 1994 yıllarında meydana gelen ekonomik krizler dolayısı ile gelirleri düşen sigortalılar meydana gelen en küçük hasarları da sigorta şirketlerinden talep ettiklerinden dolayı ödenen hasarlarda artışlar gözlenmektedir. Grafik 6'dan de görüleceği üzere 1991 yılında kaskodan ödenen hasar rakamı 622.407 TL iken, 1994 yılında ise bu rakam 6.302.354 TL seviyelerine gelmiştir. 2000 ve 2004 yılları arasında kasko primlerinde ve de ödenen tazminatlarda artışlar devam etmiştir. 2000 yılında 302.145.000 TL olan ödenen tazminatlar 2004 yılında 1.206.933.000 TL olmuştur.

Sigorta sektöründe rekabetin atması, özellikle sektörün lokomotifleri olarak görülen ve kaza branşı içerisinde en yüksek paya sahip olan kaskoda prim artışları 2007 yılına kadar devam etmiş ve 2008 yılında dünya çapında yaşanan ekonomik krizden sigorta sektörü de etkilenerek prim gelirleri düşüş göstermiştir. 2007 yılında 3.013.942.000 TL olan prim gelirleri 2008 yılında 2.267.123.000 TL'ye düşmüştür. Trafik kazalarında yaralanma, alkollü olma durumu, kamu araç ve mallarına verilen hasarlar, ehliyetsizlik gibi durumlar dışında trafik tespit tutanağı tutulması zorunluluk haline gelmesi ile birlikte tazminat ödemeleri artışını sürdürmüştür.

Grafik 6 : Kasko Direkt Prim ve Ödenen Tazminat

Kaynak: 1990-2008 Yılları Arası T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulunun Türkiye’de Sigorta Faaliyetleri Hakkındaki Raporlarından Derlenmiştir.

3.4.2. Ödenen Tazminatın GSYİH'ya Oranı

Kasko primlerinin artışına bağlı olarak sigorta şirketlerinin ödediği tazminatın GSYİH'daki payı da artış göstermektedir. Aşağıdaki grafik 7'den de görüleceği üzere 1990 yılında ödenen tazminatların GSYİH'ya oranı %0,07 iken 1994 yılında sektörün büyümesine paralel olarak %0,16'ya ulaşmıştır.

Ödenen tazminatları GSYİH'ya oranı aşağıdaki grafik 7'den de görüleceği üzere 1995 yılında %0,16 olan oran, 1997 yılında %0,20'ye ulaşmıştır. 2001 yılında yaşanan krizin etkisi ile ödenen tazminatlarda düşüş eğilimi göstermesi ödenen tazminatın GSYİH içindeki oranını da etkilemiştir. 2002 yılında bu oran %0,17'ye kadar düştüğü, bu düşüşün ekonominin toparlanmasını müteakip 2003 yılında %0,18'e 2004 yılında ise %0,22'e kadar çıktığı görülmektedir. 2004 yılında ödenen tazminatların GSYİH içindeki oranı %0,22 iken 2005 yılında bu oran %0,26'ya kadar ulaşmıştır. Ödenen tazminatlardaki artış seyrinin düşmesi ile birlikte ödenen tazminatların GSYİH'daki payı da düşmeye başlamıştır. Bu düşüşte önemli etkileri olan hususların; toplumumuzda sigorta bilincinin oturmaya başlaması, sektörde ehil acente sayılarının artışıyla kasko poliçesi satın alan kişilerin hasar ve sigortalılık konusunda daha fazla bilgi sahibi olması, yazılı basında sigorta konusunda eğitici ve güncel haberlerin daha sık yer alması olduğu düşünülmektedir. 2005-2008 yılları arasında ödenen tazminatın GSYİH içindeki oranı da grafik 7'de gösterilmiştir.

Grafik 7 : Ödenen Tazminat / GSYİH

Kaynak: 1990-2008 Yılları Arası T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulunun Türkiye’de Sigorta Faaliyetleri Hakkındaki Raporlarından Derlenmiştir.

TÜİK, www.tuik.gov.tr (18.05.2010)

3.4.3. 1990 – 2008 Arasında Kasko Yurtiçi Ödenen Tazminat Ve Hasar/Prim Artış Oranları

Hasar/prim oranlarındaki artış ile ödenen tazminattaki artış oranları birbirleri ile paralellik göstermektedir. Aşağıdaki grafik 8’den de görüleceği üzere 1991 yılında kasko tazminat ödemelerinde %124,65 lik artış yaşanırken, hasar prim oranlarında da %57,36 lık bir artış yaşanmıştır. 1994 krizinde ise kasko tazminat ödemelerinde %120,25 lik artış görülürken, hasar/prim oranlarında da %57,71’lik bir artış söz konusudur. Kriz dönemlerinde sigortalıların meydana gelebilecek küçük hasarları da sigorta şirketlerinden talep ettiği söylenebilir. Bu dönemde ekonomik krizlerden etkilenen sigortalıların sigorta primlerini ödeyemez hale gelmesi ve bir hasar olduğu takdirde bir sonraki yıl kasko poliçelerini yenileyememeleri prim tahsilatlarında sorunlar ortaya çıkmasına, sigorta şirketlerinin gelir elde edememesine ve hasar/prim oranlarında artışlar yaşanmasına neden olmuştur. Sigorta şirketlerinin işletme giderlerini ve hasarları peşin ödemesine karşın sigorta primlerini uzun vadede tahsil etmesinden dolayı da nakit akış dengesinde problemler yaşadığı görülmektedir.

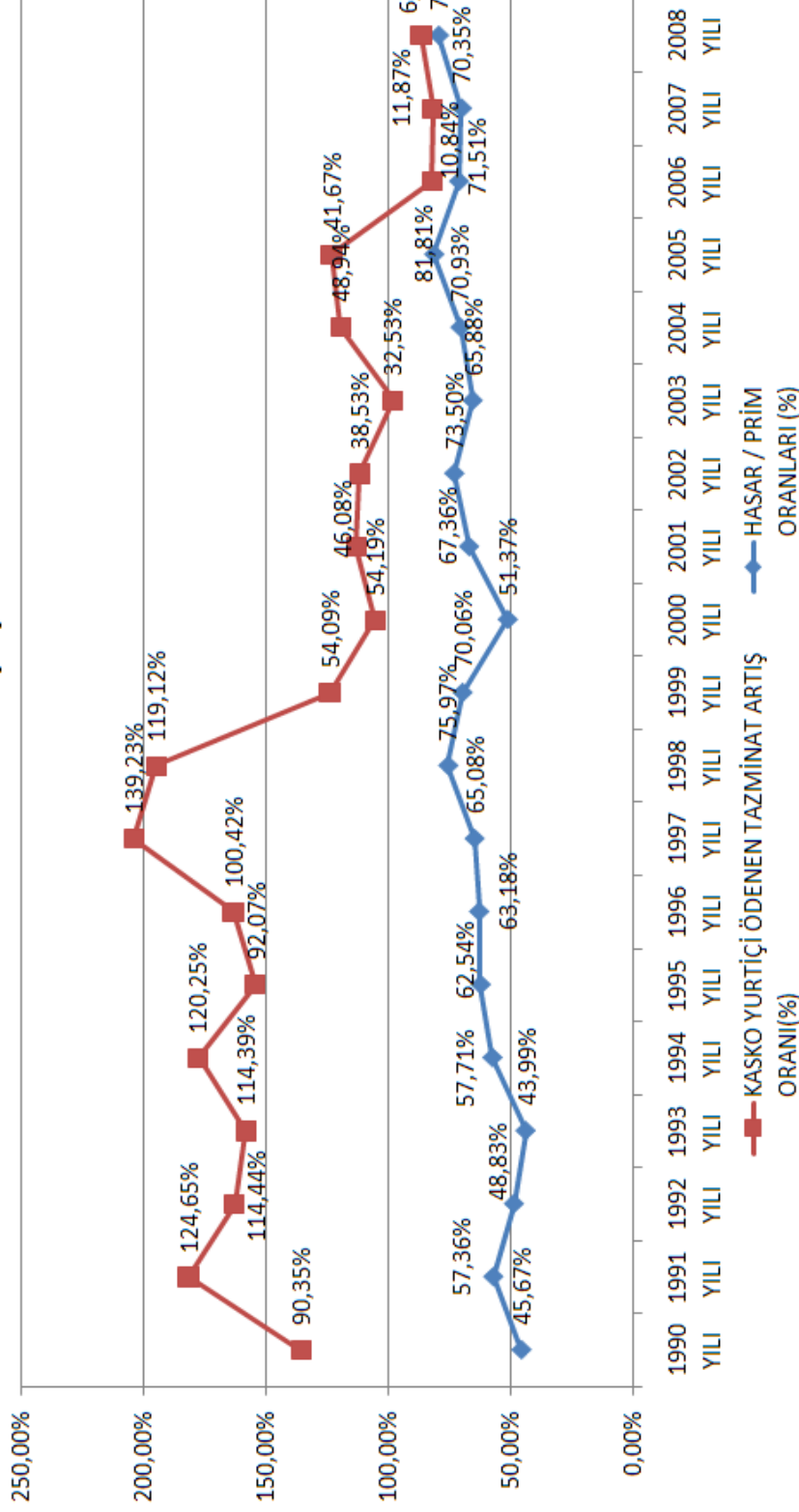
Ödenen tazminatlardaki artış seyri 1995 ve 1997 yılları arasında devam etmiş olup, 1997 yılında %139,23’lere kadar ulaşmıştır. 1998 ve 1999 yıllarında hasar/prim oranlarında artış %70’in üzerine çıkarken ödenen tazminattaki artış oranlarında düşüşler gözlenmektedir. Bu da 1998 krizinin ve de 1999 yılında ülkemizde yaşadığımız deprem sonucu ülke vatandaşlarının alım gücünün düşmesi ile birlikte sigorta poliçesi satın alma eğiliminin düşmesi olarak açıklanabilir. Hasar/prim oranları ve de ödenen tazminattaki artış oranlarının karşılaştırılması aşağıdaki grafik 8’de verilmiştir.

2000-2004 yılları arasında 2001 yılında gerçekleşen kriz nedeniyle ödenen tazminatlardaki artış eğilimi düşerek devam etmiş, hasar/prim oranları da artarak devam etmiştir. 1991 yılında yaşanan kriz nedeni ile piyasalarda daralma yaşanması sigorta sektörünü de etkilemiştir. Ödenen tazminat ve hasar/prim oran karşılaştırılması aşağıda grafik 8’de verilmiştir.

Kaskoda denen tazminatların 2005-2008 yılları arasında artış seyri yavaşlayarak devam etmekte olduğu, buna karşılık hasar/prim oranlarının 2007 yılına kadar azalan bir artış seyri gösterdiği ve 2008 yılında tekrar yükselmeye başladığı görölmektedir. 2005-2008 yılları arasındaki hasar/prim oranları ile ödenen tazminat karşılaştırması grafik 8’de görölmektedir.

KASKO YURTIÇİ ÖDENEN TAZMİNAT VE HASAR/PRİM ARTIŞ ORANLARI(%)

Grafik 8 : Kasko Yurt İçi Ödenen Tazminat ve Hasar / Prim Artış Oranları (%)

Kaynak: 1990-2008 Yılları Arası T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulunun Türkiye’de Sigorta Faaliyetleri Hakkındaki Raporlarından Derlenmiştir.

3.5. 2005-2008 YILLARI ARASINDA KASKODA ALINAN PRİM, ÖDENEN HASAR, TEKNİK KAR VE HASAR/PRİM ORANLARI

2005 yılında Kasko branşında 1.715.097.362 TL hasar ödenmiş, sektörde Kasko branşında faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin yüklenmiş olduğu hasar rakamı 1.837.317.682 TL, buna karşılık sigorta şirketlerinin aldığı prim 2.100.051.611 TL, net kazanılmış prim rakamı ise 1.924.413.884 TL, sektör genelinde hasar/prim oranı %95,47 ve teknik kar ise %-9,88 olarak gerçekleştiğini TSRSB'den alınan verilerin bulunduğu aşağıdaki tablo 4'den görmekteyiz.

2005 yılında Kasko branşında faaliyet gösteren sigorta şirketlerinden Ak Sigorta, Aviva Sigorta ve Şeker Sigorta dışındaki tüm sigorta şirketlerinin zarar ettiği görülmektedir. Sektörde faaliyet gösteren ilk on şirketin toplam ödenen hasarın %81,26'sını, alınan primlerin de %80,50'sini oluşturduğunu görmekteyiz. 2005 yılında bankaların otomotiv kredi faiz oranlarının düşmüş olması bir önceki yıla göre Kasko Sigortası primlerinin artmasına; fiyat rekabeti, yedek parça ve işçilik ücretlerinin artmış olması da hasar rakamlarının artarak Kasko branşında teknik zararın oluşmasına neden olmuştur.

ŞİRKET ADI	ÖDENEN HASARLAR I	MUALLAK HASARLAR II	DEVREDEN MUALLAK HASARLAR III	YÜKLENİLEN HASAR (A)	ALINAN PRIM I	CARİ RİSKLER KARŞILIGI II	DEVREDEN CARİ RİSK KAR. III	KAZANILMIŞ PRIM (B)	HASAR/PRİM ORANI (%) (A/B)	TEKNİK KAR	TEKNİK ORANI (%)
Axa Oyak	272.669.848	61.825.466	44.057.320	290.437.994	334.900.673	145.160.297	132.464.236	322.204.612	90,14	-16.172.305	-4,83
Anadolu	237.552.573	48.359.563	35.038.555	250.873.581	303.642.050	140.265.888	106.922.686	270.298.848	92,81	-29.249.271	-9,63
Aksigorta	160.922.311	37.564.593	22.084.671	176.402.232	205.926.537	93.312.814	73.122.938	185.736.681	94,97	576.609	0,28
Ergo İsviçre	146.989.828	37.157.750	31.225.301	152.922.277	154.879.472	69.688.257	66.640.567	151.831.781	100,72	-26.935.195	-17,39
Koç Allianz	113.680.349	19.115.629	15.038.323	117.757.656	145.682.476	66.736.611	52.272.646	131.218.511	89,74	-8.582.280	-5,89
Güneş	114.312.429	31.490.056	21.306.755	124.495.731	139.233.628	65.115.323	52.857.667	126.975.972	98,05	-17.921.617	-12,87
Başak Çoşunuma	113.033.399	28.333.758	15.370.255	125.996.902	130.559.556	58.059.768	49.404.985	121.904.773	103,36	-15.917.549	-12,19
Yapı Kredi	104.854.116	24.675.381	15.331.822	114.197.675	113.580.030	53.962.248	48.127.728	107.745.510	105,99	-22.593.244	-19,89
Ray	66.309.575	19.748.896	12.967.979	73.090.492	82.567.158	39.269.805	29.380.668	72.878.021	100,29	-16.249.384	-19,68
Ankara	63.390.236	6.839.004	9.599.528	60.629.712	79.620.723	37.628.838	23.954.932	65.946.817	91,94	-5.346.549	-6,72
İLK 10 ŞİRKET	1.393.714.664	315.110.096	222.020.508	1.486.804.253	1.690.592.303	769.199.849	635.349.073	1.556.741.527	95,51	-158.390.782	-9,37
Güven	40.526.105	15.333.690	5.052.936	50.806.859	63.108.214	30.692.614	18.047.047	50.462.647	100,68	-11.604.212	-18,39
Finans	43.703.854	12.730.949	8.509.982	47.924.820	57.733.261	26.464.094	22.797.913	54.067.080	88,64	-7.686.493	-13,31
Eureko	42.644.596	11.741.839	6.914.701	47.471.734	57.091.315	28.879.672	19.920.636	48.132.278	98,63	-1.766.774	-3,09
Aviva	32.701.950	3.742.739	5.141.000	31.303.689	43.155.172	19.855.324	18.985.819	42.285.668	74,03	342.916	0,79
T. Genel	29.641.018	8.627.080	5.856.917	32.411.181	36.966.553	16.974.236	14.486.013	34.478.330	94,00	-5.896.523	-15,95
Şeker	23.522.470	9.342.857	7.474.874	25.390.453	30.185.708	13.502.894	10.134.308	26.817.122	94,68	106.265	0,35
Birlik	18.963.708	6.416.051	3.922.313	21.457.446	24.620.971	12.694.067	7.546.743	19.473.647	110,19	-5.427.633	-22,04
HDI	18.420.734	4.502.828	2.533.156	20.390.406	23.560.827	10.904.752	7.863.737	20.519.812	99,37	-3.136.799	-13,31
Generali	18.506.693	3.507.571	2.604.428	19.409.837	22.051.538	10.221.482	8.585.465	20.415.521	95,07	-944.917	-4,29
Işık	21.197.074	4.818.188	4.384.352	21.630.910	20.238.106	8.475.669	8.377.371	20.139.808	107,40	-2.549.042	-12,60
İLK 20 ŞİRKET	1.683.542.865	395.873.888	274.415.166	1.805.001.587	2.069.303.968	947.864.654	772.094.125	1.893.533.440	95,32	-196.953.996	-9,52
Teb	10.970.461	5.215.546	4.124.549	12.061.458	15.446.441	8.455.424	4.693.495	11.684.511	103,23	-2.406.320	-15,58
Hür	3.622.752	2.021.795	1.250.175	4.394.373	6.453.215	3.226.979	2.124.347	5.350.583	82,13	-1.106.715	-17,15
Aig	3.815.243	1.862.714	0	5.677.957	5.694.947	2.696.156	1.685.593	4.684.384	121,21	-3.367.626	-59,13
Ticaret	3.916.424	589.384	668.648	3.837.161	2.170.434	783.447	1.168.397	2.555.383	150,16	-657.859	-30,31
Toprak	1.272.296	463.794	582.119	1.153.972	1.547.241	748.622	777.462	1.576.082	73,22	-416.463	-26,92
TOPLAM	1.715.079.362	408.276.115	286.037.795	1.837.317.682	2.100.051.611	963.775.283	788.137.556	1.924.413.884	95,47	-207.522.913	-9,88

Tablo 4: 2005 Yılı Kasko Sigortaları Hasar/Prim Oranları Detayı

Kaynak: <http://www.tsrtsb.org.tr/NR/rdonlyres/AC347948-9537-49A3-81EF-66A4293D2514/5560/Kasko20052008.xls> (18.05.2010)

2006 yılında ise ödenen hasar rakamı %22,05'lik artışla 2.093.413.758 TL, alınan primler %26,88'lik artışla 2.664.713.655 TL'ye, hasar prim oranları %3,97'lik düşüşle %91,50'ye, teknik kar oranı ise %0,5'lik düşüşle %-9,38 olarak gerçekleştiğini aşağıda tablo 5'te görmekteyiz.

2006 yılında Axa Oyak Sigorta dışındaki tüm sigorta şirketleri Kasko branşında zarar etmiştir. Kasko branşında sigorta şirketlerin zarar etmesi ve önleyici tedbirler almamaları sonucunda Milli Reasürans 2006 yılı sonlarında Kasko branşında teminat payını azaltma kararı almıştır. Yıkıcı rekabet nedeniyle sigorta sektörünün lokomotifleri olarak görülen Kasko branşında sigorta şirketlerinin sürekli zarar etmeleri, sigorta şirketlerinin tarife fiyatlarını revize etmek zorunda bırakmıştır. Yedek parça fiyatlarının artmasına bağlı olarak hasar maliyetlerinin yükselmesi ödenen hasar rakamlarını da artırmıştır. Yaşanan olumsuzluklara rağmen sektörü önemli ölçüde etkileyen değişkenler olan nüfus artışı, ekonomik ilerleme ve gelecek vaat eden pazar yapısını göz önüne alan yabancı yatırımcılar ülkemizde şirket satın alma veya birleşme yöntemiyle Türk Sigorta Sektörü'ne dahil olmaya başlamışlardır. Buna örnek olarak 2006 yılında İhlas Sigorta'nın ticari ünvanı değişerek HDI Sigorta olmasını gösterebiliriz.

ŞİRKET ADI	ÖDENELEN HASARLAR I	MUALLAK HASARLAR KARSILIĞI II	DEVREDEN MUALLAK HASARLAR III	YÜKLENİLEN HASAR (A)	ALINAN PRIM I	KAZANILMAMIŞ RİSKLER KARSILIĞI II	DEVREDEN KAZANILMAMIŞ RİSK.KAR. III	KAZANILMIŞ PRIM (B)	HASAR/PRİM ORANI (A/B)	TEKNİK KAR ORANI (%)
Anadolu	303.256.501	64.645.700	48.359.563	319.542.638	401.318.058	198.651.878	140.265.888	342.932.068	93,18	-53.039.575 -13,22
Axa Oyak	285.316.491	57.834.838	61.823.466	281.425.863	398.680.393	176.456.281	145.160.297	367.384.609	76,58	11.888.968 2,98
Aksigorta	210.398.311	46.940.202	37.564.593	219.773.921	263.504.973	109.113.829	93.312.814	247.703.958	88,72	-7.254.333 -2,75
İsviçre	150.687.518	39.251.739	37.157.750	152.781.506	191.845.228	88.985.331	69.688.257	172.548.155	89,54	-14.864.205 -7,75
Koç Allianz	147.800.991	28.845.481	19.115.629	157.530.843	181.738.864	78.710.166	66.736.611	169.765.309	92,79	-11.378.592 -6,26
Başak	117.537.673	31.986.934	28.333.758	121.190.849	157.395.172	73.157.301	58.059.768	142.297.638	85,17	-33.050.347 -21,00
Günış	117.915.599	30.407.762	31.490.056	116.833.304	155.746.353	74.987.046	65.115.323	145.874.630	80,09	-8.122.845 -5,22
Yapı Kredi	114.609.348	27.378.399	24.673.381	117.312.365	134.426.776	63.375.528	53.962.248	125.013.497	93,84	-10.743.071 -7,99
Ray	93.783.370	26.636.023	19.773.579	100.645.814	102.501.653	44.841.044	39.288.372	96.948.982	103,81	-21.886.791 -21,35
Ankara	103.695.942	40.581.431	6.839.004	137.438.370	83.042.190	34.561.969	37.628.838	86.109.059	159,61	-36.031.853 -43,39
İLK 10 ŞİRKET	1.645.001.744	394.508.509	315.134.779	1.724.375.474	2.070.199.861	942.840.373	769.218.416	1.896.577.905	90,92	-184.502.645 -8,91
Garanti	64.087.825	15.479.151	11.741.839	67.825.137	82.576.235	39.895.239	28.879.672	71.560.668	94,78	-3.079.865 -3,73
Güven	57.764.454	14.640.039	16.850.972	55.553.521	73.901.824	32.593.598	30.692.614	72.000.340	77,16	-1.718.388 -2,33
Fınans	58.601.021	9.569.193	12.730.949	55.439.265	72.229.529	33.450.708	26.464.094	65.242.915	84,97	-4.097.105 -5,67
T.Genel	39.434.869	13.271.192	8.627.080	44.078.981	61.889.671	29.210.421	16.974.236	49.653.486	88,77	-6.318.555 -10,21
Şeker	39.998.268	15.602.349	9.342.857	46.257.760	55.986.034	24.031.907	13.502.894	45.457.021	101,76	-6.325.771 -11,30
HDI	30.904.307	8.552.032	4.502.828	34.953.511	52.991.659	27.859.731	10.904.752	36.036.681	96,99	-5.125.192 -9,67
Aviva	38.123.507	5.405.371	3.742.739	39.786.339	49.917.435	23.231.935	19.855.324	46.540.824	85,49	-4.894.050 -9,80
Birik	32.901.972	16.143.675	6.416.051	42.629.597	48.656.363	22.722.900	12.694.067	38.627.531	110,36	-13.392.785 -27,53
Isık	23.999.346	6.496.740	4.818.188	25.677.898	28.798.221	11.914.866	8.475.669	25.359.024	101,26	-3.054.060 -10,61
Teb	23.381.957	5.881.896	5.215.546	24.048.306	26.324.425	12.732.584	8.455.424	22.047.265	109,08	-4.742.045 -18,01
İLK 20 ŞİRKET	2.054.199.271	505.550.347	399.123.829	2.160.625.789	2.623.471.258	1.200.484.262	946.117.163	2.369.104.159	91,20	-237.250.461 -9,04
Generali	22.946.376	5.052.026	3.507.571	24.490.831	24.075.261	10.864.768	10.221.482	23.431.974	104,52	-4.230.977 -17,57
Hür	6.807.822	3.149.107	2.021.795	7.935.133	8.918.604	3.800.781	3.226.979	8.344.803	95,09	-2.371.180 -26,59
Alg	6.174.514	5.298.485	1.862.714	9.610.284	6.321.058	2.735.091	2.696.155	6.282.123	152,98	-4.346.289 -68,76
Toprak	1.546.582	616.658	463.794	1.699.446	1.929.962	952.919	748.622	1.725.666	98,48	-892.934 -46,27
Ticaret	1.815.907	59.964	589.384	1.286.487	-2.458	30.051	783.447	750.938	171,32	-22.737 0,00
TOPLAM	2.093.413.758	520.446.266	409.114.662	2.204.745.361	2.664.713.655	1.218.867.871	963.793.849	2.409.639.634	91,50	-250.073.571 -9,38

Tablo 5: 2006 Yılı Kasko Sigortaları Hasar/Prim Oranları Detayı

Kaynak : <http://www.tsrbsb.org.tr/NR/rdonlyres/AC347948-9537-49A3-81EF-66A4293D2514/5560/Kasko20052008.xls> (18.05.2010)

2007 yılında sigorta şirketlerinin yüklendiği hasar rakamı %0,7'lik düşüşle 2.189.268.165 TL, alınan prim rakamı %13,70'lik artışla 1.363.546.319 TL'ye yükselmiş, teknik kar oranı %0,15'e yükselerek 4.574.092 TL olarak gerçekleştiğini aşağıda tablo 6'da görmekteyiz.

2007 yılında ilk on şirketin hasar prim oranlarının %91,50'den %75,86'ya düştüğü, 39.771.392 TL teknik kar rakamını gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Bunun nedeni ise sigorta şirketlerinin Kasko branşında fiyat politikalarını değiştirerek aldıkları önlemler sonucu üstlendikleri riskleri daha iyi yönetmesinden kaynaklanmaktadır. 2007 yılında Başak Sigorta ticari ünvanını değiştirerek Başak Grupama Sigorta, Finans Sigorta FİBA Sigorta, Garanti Sigorta Eureko Sigorta, Şeker Sigorta Liberty Sigorta olarak unvan değişikliğine gitmişlerdir.

ŞİRKET ADI	ÖDENEK HASARLAR I	MUALLAK HASARLAR II	DEVDEN MUALLAK HASARLAR III	YÜKLENİLEN HASAR (A)	ALINAN PRİM I	KAZANILMAMIŞ RİSKLER KARŞILIĞI II	DEVDEN KAZANILMAMIŞ RİSK.KAR. III	KAZANILMIŞ PRİM (B)	HASAR/PRİM ORANI (A/B)	TEKNİK KAR	TEKNİK ORANI (%)
	(I+II)+III	(I+II)+III	(I+II)+III	(I+II)+III	(I+II)+III	(I+II)+III	(I+II)+III	(I+II)+III	(I+II)+III	(I+II)+III	(I+II)+III
Axa Ovak	311.492.208	64.912.557	57.834.838	318.569.927	502.706.092	218.735.126	176.456.281	460.427.246	69,19	40.452.695	8,05
Anadolu	319.374.685	66.702.499	64.645.700	321.431.485	443.329.801	208.388.100	198.651.878	433.593.579	74,13	-7.023.913	-1,58
Aksigorta	207.083.434	57.480.057	46.940.202	217.623.289	316.480.176	127.994.970	109.113.829	297.599.035	73,13	6.535.668	2,07
Ergo İsviçre	161.639.848	39.326.012	39.251.739	161.714.121	227.389.802	102.967.069	88.985.331	213.408.064	75,78	2.556.549	1,12
Koc Allianz	140.659.103	31.011.408	28.845.481	142.825.030	193.221.852	84.361.034	78.710.166	187.570.984	76,14	-6.671.014	-3,45
Garnis	121.764.252	41.010.047	30.407.762	132.366.538	192.732.512	90.485.305	74.987.046	177.234.254	74,68	1.890.171	0,98
Basak Groupama	116.286.659	36.272.973	31.990.417	120.569.215	164.965.154	76.309.653	73.157.301	161.812.802	74,51	-9.448.080	-5,73
Yapı Kredi	98.967.968	27.971.382	27.378.399	99.560.951	133.186.702	64.638.937	63.375.528	131.923.293	75,47	3.168.126	2,38
Eurako	71.185.989	21.003.711	15.479.151	76.710.549	110.418.420	55.062.952	39.895.239	95.250.708	80,54	3.118.075	2,82
Fiba	58.307.200	13.129.842	9.569.193	61.867.849	93.886.226	43.221.698	33.450.708	84.115.237	73,55	5.193.114	5,53
İLK10 ŞİRKET	1.606.761.348	398.820.487	352.342.881	1.653.238.954	2.378.316.738	1.072.164.845	936.783.308	2.242.935.201	73,71	39.771.392	1,67
T Genel	52.612.117	18.066.825	13.271.192	57.407.750	90.698.350	41.690.531	29.210.421	78.218.240	73,39	6.111.193	6,74
Ray	74.486.593	23.072.912	26.636.023	72.923.482	86.320.736	39.600.935	44.853.004	91.572.805	79,63	-1.027.145	-1,19
Güven	56.780.787	16.570.518	14.640.039	58.711.266	83.341.744	36.955.110	32.593.598	78.980.232	74,34	-2.891.258	-3,47
HDI	51.743.410	16.804.299	8.552.032	59.995.677	74.712.452	34.599.027	27.859.731	67.973.156	88,26	-5.792.775	-7,75
Liberty	62.668.408	29.731.969	17.576.610	74.823.766	64.959.332	22.056.419	24.031.907	66.934.820	111,79	-13.663.984	-21,03
Ankara	76.663.279	12.304.487	40.581.431	48.386.335	57.068.394	27.412.216	34.561.969	64.218.147	75,35	100.337	0,18
Aviva	35.430.252	9.380.561	5.403.695	39.407.118	47.718.452	22.989.639	23.861.679	48.590.492	81,10	652.997	1,37
Birik	42.707.740	20.805.519	16.143.675	47.369.583	41.944.346	16.981.161	22.722.900	47.686.085	99,34	-9.877.356	-23,55
Teb	24.469.696	6.675.123	5.881.896	25.262.923	35.265.793	17.889.225	12.732.584	30.109.152	83,90	-3.091.072	-8,77
İşık	21.468.565	7.048.737	6.496.740	22.020.561	30.825.929	13.184.218	11.914.866	29.556.578	74,50	-730.719	-2,37
İLK 20 ŞİRKET	2.105.792.195	561.281.435	507.526.214	2.159.547.416	2.991.172.266	1.345.523.326	1.201.125.967	2.846.774.907	75,86	9.561.611	0,32
Generali	19.410.576	4.387.998	5.052.026	18.746.547	23.627.541	11.282.523	10.864.768	23.209.787	80,77	-2.057.991	-8,71
Alg	4.863.878	5.924.327	5.298.485	5.489.720	6.988.013	3.024.192	2.735.091	6.698.912	81,95	-1.747.439	-25,01
Hur	5.219.308	1.792.967	3.149.107	3.863.368	5.106.044	1.923.777	3.800.781	6.983.047	55,32	602.705	11,80
Toprak	2.055.423	493.688	616.658	1.932.453	1.813.785	811.486	952.919	1.955.218	98,84	-823.671	-45,41
Ticaret	100.561	207.027	59.964	247.624	1.251.741	981.015	30.051	300.777	82,33	-708.428	-56,60
TOPLAM	2.137.346.923	574.305.875	522.384.633	2.189.268.165	3.029.959.398	1.363.546.319	1.219.509.575	2.885.922.654	75,86	4.574.092	0,15

Tablo 6: 2007 Yılı Kasko Sigortaları Hasar/Prim Oranları Detayı

Kaynak: <http://www.isrsb.org.tr/NR/rdonlyres/AC347948-9537-49A3-81EF-66A4293D2514/5560/Kasko20052008.xls> (18.05.2010)

2007 yılı sonlarında yaşanan Küresel Ekonomik Kriz, Türk Sigorta Sektörü'nü de etkilemiştir. Kasko prim üretimi düşerken, hasar rakamlarının arttığını aşağıda tablo 7'de görmekteyiz.

2008 yılında ödenen hasarlar %0,06'lık artışla 2.276.560.723 TL'ye, alınan primler %0,06'lık düşüşle 2.850.270.696 TL'ye, hasar prim oranı %5,76'lık artışla %81,62'ye çıkmış ve teknik kar 75.117.365 TL olmuştur. Kasko primlerinin düşmesindeki en önemli neden ekonomik krizden etkilenen otomotiv sektöründe yaşanan olumsuzluklar, yedek parça fiyatlarındaki artışlardır. 01.04.2008'de uygulanmaya başlanan Anlaşmalı Tutanak Sistemi ile birlikte küçük hasarların da sigorta şirketlerinden talep edilmesinden dolayı ödenen hasar rakamları artmıştır. Yine bu yılda Axa Oyak Sigorta Axa Sigorta, Koç Allianz Sigorta Allianz Sigorta, TEB Sigorta Zurich Sigorta ve Ticaret Sigorta SBN Sigorta olarak unvanlarını değiştirmişlerdir.

ŞİRKET ADI	ÖDENELEN HASARLAR I	MUALLAK HASARLAR II	DEVREDEN MUALLAK HASARLAR III	YÜKLENİLEN HASAR (A)	ALINAN PRIM I	KAZANILMAMIŞ RİSKLİĞİ II	DEVREDEN KAZANILMAMIŞ RİSK.KAR. III	KAZANILMIŞ PRIM (B)	HASAR/PRİM ORANI (%)	TEKNIK KAR ORANI (%)
	(I)	(II)	(III)	(A)	(I)	(II)	(III)	(B)	(A/B)	(%)
				(I+II+III)				(I+II+III)		
Axa	368.277.052	88.004.844	64.912.557	391.369.338	507.033.354	240.050.750	218.735.126	485.717.911	80,58	56.594.197
Anadoluh	303.687.096	71.935.659	66.702.499	308.920.256	356.465.384	185.550.613	208.388.100	379.302.872	81,44	11.866.941
Ak Sigorta	232.750.434	54.879.861	57.480.057	230.150.238	286.800.568	143.101.780	127.994.970	271.693.758	84,71	16.347.945
Ergo İsviçre	170.819.678	42.233.337	41.032.843	172.020.173	218.515.189	112.584.249	102.967.069	208.898.010	82,35	6.736.026
Günies	145.266.610	43.589.925	41.010.047	147.846.489	200.589.601	105.567.360	90.485.305	185.507.546	79,70	-1.974.071
Alianz	146.493.021	31.165.849	31.011.408	146.647.462	187.356.134	93.413.663	84.361.034	178.303.505	82,25	7.358.153
Basak Groupama	125.994.798	29.054.880	36.272.973	118.776.706	168.154.341	88.286.378	76.309.653	156.177.616	76,05	15.660.932
Eurekko	96.431.461	23.603.459	21.003.711	101.031.209	117.108.608	65.864.550	55.062.952	106.307.010	95,04	-9.661.670
Yapı Kredi	95.823.894	26.892.894	27.971.382	94.745.407	114.023.382	57.788.862	64.638.937	120.873.657	78,38	-1.729.394
T Genel	64.766.770	23.488.243	18.066.825	70.188.188	98.461.370	48.419.775	41.690.531	91.732.126	76,51	15.364.281
ÜLK 10 ŞİRKET	1.750.310.815	436.848.952	405.464.301	1.781.695.465	2.254.508.312	1.140.627.980	1.070.633.678	2.184.514.010	81,56	116.563.341
Fiba	67.020.280	11.347.859	13.129.842	65.238.297	90.324.110	45.453.224	43.221.698	88.092.584	74,06	6.774.490
Ray	66.555.933	20.491.504	25.627.387	61.420.051	79.595.533	40.469.145	39.600.935	78.727.323	78,02	-1.555.233
Güven	60.134.977	20.176.206	25.753.426	54.557.756	68.968.682	35.629.320	33.485.670	66.825.032	81,64	-2.822.124
HDI	66.771.047	8.540.781	16.804.299	58.507.529	63.190.153	32.904.600	34.599.027	64.884.580	90,17	-3.733.043
Ankara	58.395.168	13.755.135	12.304.487	59.845.815	57.106.755	28.815.735	27.412.216	55.703.236	107,44	-27.123.930
Aviva	29.609.778	7.457.813	9.380.561	27.687.031	44.788.537	24.700.774	22.989.639	43.077.403	64,27	5.111.086
Zürich	30.963.643	6.149.604	6.675.123	30.438.124	39.149.415	21.001.007	17.889.225	36.037.633	84,46	-8.075.895
Generali	25.734.480	8.070.509	4.387.998	29.416.790	36.781.905	19.032.207	13.219.827	30.969.525	94,99	-6.513.906
Liberty	51.927.079	12.295.429	30.704.627	33.517.881	34.128.515	16.239.207	22.056.419	39.945.727	83,91	-6.188.782
Birik	33.684.819	11.402.435	20.084.174	25.003.080	30.571.841	15.575.646	16.981.161	31.977.356	78,19	3.300.300
ÜLK 20 ŞİRKET	2.241.108.018	556.536.026	570.316.223	2.227.327.820	2.799.113.758	1.420.448.845	1.342.089.495	2.720.754.409	81,86	75.716.304
Isk	20.819.768	4.825.330	7.048.737	18.596.361	24.948.986	12.203.183	13.184.218	25.930.021	71,72	-436.556
SEN	4.868.645	2.288.427	207.027	6.950.045	12.448.698	6.146.646	981.015	7.283.067	95,43	-905.138
Ang	5.478.143	1.672.237	5.924.327	1.226.054	5.905.145	2.568.756	3.024.192	6.360.580	19,28	3.545.119
Hur	2.741.726	1.366.514	1.792.935	2.315.304	4.143.094	1.777.803	1.923.777	4.289.069	53,98	164.415
Euro	1.538.160	643.870	493.688	1.708.342	3.187.221	1.963.784	811.486	2.034.923	83,95	-656.288
Dubai Group Sigorta	0	3.888	0	3.888	274.339	270.138	0	4.202	92,55	-1.384.230
Demir	3.852	87.509	9.755	81.606	248.949	185.484	0	63.466	128,58	-694.035
Magdeburger	0	0	0	0	505	410	0	95	0,00	-14.232
Bau	-17.589	112.572	208.678	-113.695	0	0	0	0	#SAYI/0!	-217.972
TOPLAM	2.276.560.723	567.536.374	586.001.371	2.258.095.726	2.850.270.696	1.445.565.048	1.362.014.184	2.766.719.832	81,62	75.117.367

Tablo 7: 2008 Yılı Kasko Sigortaları Hasar/Prim Oranları Detayı

Kaynak: <http://www.tsrbsb.org.tr/NR/rdonlyres/AC347948-9537-49A3-81EF-66A4293D2514/5560/Kasko20052008.xls> (18.05.2010)

Kasko sigortalarında yüklenen hasarların kazanılmış primlere oranını gösteren aşağıdaki tablo 8'e göre, sigorta şirketlerinin 2005 ve 2006 yıllarında yükledikleri hasarların kazanılmış primlere oranlarının %90'nın üzerinde olduğu görülmektedir. Yüklenen hasarın kazanılmış primlere oranlarının yüksek çıkması, yedek parça fiyatlarındaki yükselişe bağlı olarak hasar maliyetlerindeki artışa karşın kasko sigortalarında doğru fiyat tarifesi uygulamayan sigorta şirketlerinin rekabet sonucu prim gelirlerinin düşmesinden kaynaklanmaktadır.

2006 yılından sonra yüklenen hasarın kazanılmış prime oranının %75,86'ya düştüğü aşağıdaki tablo 8'de görülmektedir. Bunun nedeni ise, sigorta şirketlerinin fiyat politikalarını düzenlemesi ile hasar ödemelerinde daha dikkatli davranmalarıdır. 2008 yılında ise bu oran %81,62'lere yükselmiştir. 2007 yılı sonlarında yaşanan global kriz sonucu sektörün ciddi anlamda etkilenmiş olması bu nedeni ortaya çıkartmıştır.

	ŞİRKETLER	2005	2006	2007	2008
1	Axa	90,14	76,58	69,19	80,58
2	Anadolu	92,81	93,18	74,13	81,44
3	Ak Sigorta	94,97	88,72	73,13	84,71
4	Ergo Isviere	100,72	88,54	75,78	82,35
5	Gunes	98,05	80,09	74,68	79,70
6	Allianz	89,74	92,79	76,14	82,25
7	Basak Groupama	103,36	85,17	74,51	76,05
8	Eureko	98,63	94,78	80,54	95,04
9	Yapı Kredi	105,99	93,84	75,47	78,38
10	T.Genel	94,00	88,77	73,39	76,51
11	Fiba	88,64	84,97	73,55	74,06
12	Ray	100,29	103,81	79,63	78,02
13	Guyen	100,68	77,16	74,34	81,64
14	HDI	99,37	96,99	88,26	90,17
15	Ankara	91,94	159,61	75,35	107,44
16	Aviva	74,03	85,49	81,10	64,27
17	Zurich	103,23	109,08	83,90	84,46
18	Generali	95,07	104,52	80,77	94,99
19	Liberty	94,68	101,76	111,79	83,91
20	Birlik	110,19	110,36	99,34	78,19
21	Isık	107,40	101,26	74,50	71,72
22	SBN	150,16	171,32	82,33	95,43
23	Aig	121,21	152,98	81,95	19,28
24	Hur	82,13	95,09	55,32	53,98
25	Euro	73,22	98,48	98,84	83,95
26	Dubai Group Sigorta	0,00	0,00	0,00	92,55
27	Demir	0,00	0,00	0,00	128,58
28	Magdeburger	0,00	0,00	0,00	0,00
29	Bati	0,00	0,00	0,00	0,00
	SEKTÖR TOPLAMI	95,47	91,50	75,86	81,62

* Şirketler; 2008 yılı prim hacmine göre sıralanmıştır.

Tablo 8: Kasko Yüklenilen Hasarlar/Kazanılmış Prim Oranları

Kaynak: <http://www.tsrbs.org.tr/NR/rdonlyres/AC347948-9537-49A3-81EF-66A4293D2514/5560/Kasko20052008.xls> (18.05.2010)

Sigorta şirketlerinin pazar payları incelendiğinde 2005 yılında ilk on şirket 1.622.462.290 TL'lik primle sektörün %77,26'sını oluşturduğunu, 2006 yılında 2.029.121.924 TL'lik primle sektörün %76,15'ini, 2007 yılında 2.375.128.862 TL'lik primle sektörün %78,39'unu ve 2008 yılında ise 2.254.508.312 TL'lik prim üretimi ile sektörün %79,10'unu oluşturduğunu aşağıdaki tablo 9'da görmekteyiz.

ŞİRKETLER	ALINAN PRIM	PAZAR PAYI	ALINAN PRIM	PAZAR PAYI	ARTIŞ ORANI	ALINAN PRIM	PAZAR PAYI	ARTIŞ ORANI	ALINAN PRIM	PAZAR PAYI	ARTIŞ ORANI	ALINAN PRIM	PAZAR PAYI	ARTIŞ ORANI
Axa	334.900.673	15,93%	398.680.393	18,98%	19,04%	502.706.092	16,59%	26,09%	507.033.334	17,79%	0,86%	507.033.334	17,79%	0,86%
Anadol	303.642.050	14,46%	401.318.058	19,11%	32,17%	443.329.801	14,63%	10,47%	356.465.384	12,51%	-19,59%	356.465.384	12,51%	-19,59%
Ak Sigorta	205.926.337	9,81%	263.504.973	12,55%	27,96%	316.480.176	10,45%	20,10%	286.800.568	10,06%	-9,38%	286.800.568	10,06%	-9,38%
Ego İştirak	154.879.472	7,38%	191.845.228	9,14%	23,87%	227.389.802	7,30%	18,53%	218.515.189	7,67%	-3,90%	218.515.189	7,67%	-3,90%
Gunes	139.233.628	6,63%	155.746.353	7,42%	11,86%	192.732.512	6,36%	23,73%	200.589.601	7,04%	4,08%	200.589.601	7,04%	4,08%
Allianz	145.682.476	6,94%	181.738.864	8,65%	24,75%	193.221.852	6,38%	6,32%	187.356.134	6,57%	-3,04%	187.356.134	6,57%	-3,04%
Basak Groupama	130.559.356	6,22%	157.395.172	7,49%	20,55%	164.965.154	5,44%	4,81%	168.154.341	5,90%	1,93%	168.154.341	5,90%	1,93%
Eureko	57.091.315	2,72%	82.376.235	3,93%	44,64%	110.418.420	3,64%	33,72%	117.108.608	4,11%	6,06%	117.108.608	4,11%	6,06%
Yapı Kredi	113.580.029,87	5,41%	134.426.776	6,40%	18,35%	133.186.702	4,40%	-0,92%	114.023.582	4,00%	-14,39%	114.023.582	4,00%	-14,39%
T Genel	36.966.533,29	1,76%	61.889.671	2,95%	67,42%	90.698.350	2,99%	46,53%	98.461.370	3,45%	8,56%	98.461.370	3,45%	8,56%
İLK 10 ŞİRKET	1.622.462.290	77,26%	2.029.121.924	76,15%	25,06%	2.375.128.862	78,39%	17,05%	2.254.508.312	79,10%	-5,08%	2.254.508.312	79,10%	-5,08%
Fiba	57.733.261	2,75%	72.229.529	2,71%	25,11%	93.886.226	3,10%	29,98%	90.324.110	3,17%	-3,79%	90.324.110	3,17%	-3,79%
Ray	82.567.158	3,93%	102.501.653	3,85%	24,14%	86.320.736	2,85%	-15,79%	79.595.533	2,79%	-7,79%	79.595.533	2,79%	-7,79%
Gayem	63.108.214	3,01%	73.901.824	2,77%	17,10%	83.341.744	2,75%	12,77%	68.968.682	2,42%	-17,25%	68.968.682	2,42%	-17,25%
HDI	23.560.827	1,12%	52.991.639	1,99%	124,91%	74.712.452	2,47%	40,99%	63.190.153	2,22%	-15,42%	63.190.153	2,22%	-15,42%
Ankara	79.620.723	3,79%	83.042.190	3,12%	4,30%	57.068.394	1,88%	-31,28%	57.106.755	2,00%	0,07%	57.106.755	2,00%	0,07%
Aviva	43.155.172	2,05%	49.917.435	1,87%	15,67%	47.718.452	1,57%	-4,41%	44.788.537	1,57%	-6,14%	44.788.537	1,57%	-6,14%
Zunich	15.446.440,91	0,74%	26.324.425	0,99%	70,42%	35.265.793	1,16%	33,97%	39.149.415	1,37%	11,01%	39.149.415	1,37%	11,01%
Generali	22.051.538	1,05%	24.075.261	0,90%	9,18%	23.627.541	0,78%	-1,86%	36.781.905	1,29%	55,67%	36.781.905	1,29%	55,67%
Liberty	30.185.708	1,44%	55.986.034	2,10%	85,47%	64.959.332	2,14%	16,03%	34.128.515	1,20%	-47,46%	34.128.515	1,20%	-47,46%
Birik	24.620.971	1,17%	48.656.363	1,83%	97,62%	41.944.346	1,38%	-13,79%	30.571.841	1,07%	-27,11%	30.571.841	1,07%	-27,11%
İLK 20 ŞİRKET	2.064.512.303	98,31%	2.618.748.297	98,28%	26,85%	2.983.973.878	98,48%	13,95%	2.799.113.758	98,21%	-6,20%	2.799.113.758	98,21%	-6,20%
Isik	20.238.106	0,96%	28.798.221	1,08%	42,30%	30.825.929	1,02%	7,04%	24.948.986	0,88%	-19,06%	24.948.986	0,88%	-19,06%
SNB	2.170.434	0,10%	-2.458	0,00%	-100,11%	1.251.741	0,04%	-51017,54%	12.448.698	0,44%	894,51%	12.448.698	0,44%	894,51%
Aig	5.694.947	0,27%	6.321.058	0,24%	10,99%	6.988.013	0,23%	10,55%	5.905.145	0,21%	-15,50%	5.905.145	0,21%	-15,50%
Hur	6.433.215	0,31%	8.918.604	0,33%	38,20%	5.106.044	0,17%	-42,75%	4.143.094	0,15%	-18,86%	4.143.094	0,15%	-18,86%
Euro	1.547.241	0,07%	1.929.962	0,07%	24,74%	1.813.785	0,06%	-6,02%	3.187.221	0,11%	75,72%	3.187.221	0,11%	75,72%
Dubai Group Sigorta	0	0,00%	0	0,00%	#SAYI/0	0	0,00%	#SAYI/0	274.339	0,01%	#SAYI/0	274.339	0,01%	#SAYI/0
Dennir	0	0,00%	0	0,00%	#SAYI/0	0	0,00%	#SAYI/0	248.949	0,01%	#SAYI/0	248.949	0,01%	#SAYI/0
Maedeburger	0	0,00%	0	0,00%	#SAYI/0	0	0,00%	#SAYI/0	505	0,00%	#SAYI/0	505	0,00%	#SAYI/0
Bati	-564.083	-0,03%	-29	0,00%	-99,99%	7	0,00%	-124,70%	0	0,00%	-100,00%	0	0,00%	-100,00%
T Nippon	-552,98	0,00%	0	0,00%	-100,00%	0	0,00%	#SAYI/0	0	0,00%	#SAYI/0	0	0,00%	#SAYI/0
SEKTÖR TOPLAMI	2.100.051.611	100,00%	2.664.713.655	100,00%	26,89%	3.029.959.398	100,00%	13,71%	2.850.270.696	100,00%	-5,93%	2.850.270.696	100,00%	-5,93%

Tablo 9: Kasko Branşında Şirketlerin Pazar Payları ve Prim Artış Oranları Detayı

Kaynak: <http://www.tsrsb.org.tr/NR/rdonlyres/AC347948-9337-49A3-81EF-66A4293D2514/5560/Kasko20052008.xls> (18.05.2010)

Türkiye’de önde gelen ilk on sigorta şirketinin son dört yıllık performanslarının yer aldığı pazar paylarını içeren aşağıdaki grafik 10 incelendiğinde, 2005 yılında ilk on sigorta şirketinin toplam pazar payının %77,26 olduğu göze çarpmaktadır. En yüksek pay %15,95 ile Axa Sigorta’ya aittir. 2005 yılında yaşanan yıkıcı rekabet sonrasında, 2006 yılında alınan önlemler ve tarife fiyatlarının revize edilmesi neticesinde ilk onda yer alan sigorta şirketlerinin pazar paylarında artışlar görülmektedir. En dikkat çeken artış %4,65’lik artışla Anadolu Sigorta’ya aittir.

2007 yılında ise Genel Sigorta dışında ilk onda yer alan sigorta şirketlerinin pazar paylarında düşüşler görülmektedir. Bunun nedeni ise, sermaye yapılarını güçlendiren sigorta şirketlerine yönelik portföy geçişlerinin olmasıdır. 2008 yılında ise ilk on şirket içerisinde yer alan ve unvan değişikliği olan sigorta şirketlerinin pazar paylarını arttırdığını görmekteyiz.

İlk 10 Sigorta Şirketinin Pazar Payı Gelişimi

Grafik 9: İlk 10 Sigorta Şirketinin Pazar Payı Gelişimi

Kaynak: <http://www.isrsb.org.tr/NR/rdonlyres/AC347948-9537-49A3-81EF-66A4293D2514/5560/Kasko20052008.xls> (18.05.2010)

SONUÇ

Türk ekonomisi için son yıllarda önemli bir fon oluşturma kaynağı olan Sigortacılık sektöründe Kaza branşının toplanan tüm birimlerin içindeki payının % 50 oranında olduğu ve Kasko branşının ise Kaza branşının % 60'ını teşkil ettiği düşünülürse toplanan primlerin belli bir kısmının gerek her yıl hazineye bloke edilmesi, gerekse oluşan hasarların ödenmesi sayesinde ekonomik kayıpların önlenmesi ve toplanan primlerin sigorta şirketleri tarafından fonlanarak çeşitli yatırımlarda kullanılması ve bankalar aracılığıyla hazine bonosu ve devlet tahvili satın alınarak ekonomiye ciddi anlamda katkısı olduğu bir gerçektir. 1990-2008 yılları arasında dünyada ve ülkemizde yaşanan çeşitli krizler nedeniyle sigorta sektörünün toplam prim ve kasko primi bakımından gereken verimi sağlayamadığı ve hasar tazminat ödemeleri oranlarının ise oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla ülke ekonomisine prim artışlarının ne kadar önemli katkılar sağladığı ve hasarların yüksek oluşunun da ne kadar negatif etki yarattığı açıkça görülmüştür.

1990-2008 yılları arasında, 1991 krizi, 1994 Körfez Krizi, 1998-99 yıllarında yaşanan ekonomik kriz, 2001 yılında Türk Bankacılık sektöründe yaşanan krizler nedeni ile Türk ekonomisi sekteye uğramış, buna bağlı olarak sigorta sektörü de etkilenecek bu dönemlerde sigorta prim girdilerinde düşüşler yaşanmıştır.

Sigorta sektöründe 1990'lı yılların başından itibaren serbest tarife rejimine geçilmesi ile birlikte sigorta sektörü gelişim sürecine girmiştir. Serbest tarifeye geçiş ile birlikte gerçekçi fiyat tespitlerinin yapılması, yeni sigorta ürünlerinin piyasaya sürülmesi, tanıtım ve reklam kampanyalarının yapılması, yabancı yatırımcıların Türkiye'deki sigorta potansiyelini değerlendirerek Türkiye'deki sigorta şirketlerinin hisselerini satın alarak sigorta sektörüne yeni şirketlerin katılması ve sigorta şirketlerinin en önemli dağıtım kanalları olan acenteleri ile ilgili tahsilat sorunlarına önleyici tedbirlerin alınması neticesinde, sigorta sektörü gelişmeye başlamıştır. Dolayısı bu yıllarda Kasko sigortası primlerinde de ciddi artışlar olmuştur ve ülke ekonomisine önemli katkıda bulunmuştur.

1999 yılında ülke ekonomisini de etkileyen 17 Ağustos 1999 depreminde sigorta şirketlerinin, sigortalılarının deprem ile ilgili hasarlarını kısa sürede tazmin etmesini sonucunda, insanların sigorta şirketlerine olan güvenini artırmış, sigortanın önemi tüm ülke genelinde net şekilde ortaya çıkmış ve aslında hiç olmaması istenilen bir deprem olayı sigorta sektörünün yıldızı parlayan bir sektör haline gelmesine sebep olmuştur.

2000'li yılların başlarında Bankacılık sektörünün tüketicilere sağladıkları kredileri artırmaları ile birlikte otomotiv sektörü hareketlenmiş ve buna bağlı olarak sigortalanabilir menfaat olan otomobillerin teminat altına alınması suretiyle sigorta sektörü de bu artıştan payını almış ve dolayısı ile ülke ekonomisine ciddi katkılar sağlanmıştır. Yabancı sigorta şirketlerinin Türk sigorta sektörüne girmesi ve sigorta sektöründe yeniden yapılanma sürecine girilmesi, 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun çıkarılarak sigorta sektörünün Avrupa birliği normlarına ulaştırılmaya çalışılması, sigorta sektörünün son yıllardaki gelişimini tetiklemiştir.

Özellikle son beş yıl içerisinde gerek yazılı basında gerekse görsel basında sigorta şirketleri ile ilgili gelişmelere yer verilmiş, böylece uygulama örnekleri hakkında halkın bilgilendirilmesi sağlanmış ve dolayısıyla sigortalı sayısında artış sağlanırken bilinçli sigortalılar oluşmaya başlayarak hasar oranlarının düşmesine katkıda bulunmuştur.

Son yıllarda, Hasar/Prim oranlarında yaşanan artışların en önemli sebebi hasarların çok yüksek maliyetlere ulaşmasına karşın, rekabet sonucu sigorta şirketlerinin primlerini düşük tutmasından kaynaklandığı görülmüştür. Bu konu sektörün en önemli sorunudur. Kasko branşında da teknik karlılığı düşüren bu olumsuz rekabet sigorta şirketlerinin kasko hasarlarını karşılamada güçlük çekeceği anlamına gelmektedir. 2008 yılı itibarı ile anlaşmalı tutanak uygulamasının getirilmesi sonucu, sahte hasarlarda da önemli artışlar görülmeye başlanmıştır.

Kasko sigortalarında prim artışlarının hedefi sadece sürümden kazanmaya çalışmak değil, sigortacılık sektörüne ait teknik karlılığın artırılarak ekonomiye katkı sağlaması olmalıdır. Bu amaçla sektörde rekabet yapılırken kasko primlerinin tespit edilmesinde ülkenin ekonomik realitesine uygun davranılması gerekmektedir. Bu konudaki azami dikkat prim artışlarına da katkıda bulunacağından, hasar prim oranını da düşürerek ekonomiye daha fazla katkı sağlayabilecektir. Hasar, hem sigorta sektöründe, hem de ekonomide kayıpların yaşanmasına neden olduğundan doğru hasar yönetiminin yapılması, tedarikçi zincirlerinin genişletilmesi ve sigortalıların daha fazla bilinçlendirilmesi neticesinde, ödenen hasarların nisbi de olsa düşmesi sağlanabilir.

Sigorta şirketleri ve aracıları arasında iletişimin on-line olarak yapılması, poliçelerin düzenlenmesi esnasında bölge müdürlüklerini ve genel müdürlüğü işlemleri on-line olarak takip ve müdahale edebilme olanağına sahip kılmıştır. Buna bağlı olarak geçmiş yıllarda yaşanan ve sektörde “sahte hasar” olarak tabir edilen hasar taleplerinin azalması sonucu sigorta şirketlerinin hasar maliyetleri azalmıştır. Ancak, bu konudaki yasal düzenlemelerin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Ayrıca sigorta sektörüne yön veren kurumların, Avrupa Birliği Tek Sigorta Piyasası uyum sürecinde gerekli düzenlemelere hız vererek Türk sigorta sektörünün daha hızlı gelişimi ile ilgili üzerine düşen görevleri yerine getirmelidirler.

KAYNAKÇA

Kitaplar:

- Aktaş, Muzaffer. **Sigorta İstihsalcılığı**, Londra, 1992
- Acınan, Hilmi. **Reasürans**, Talat Matbaacılık, İstanbul, 2005.
- Acınan, Hilmi. **Sigortanın Temel Prensipleri**, Talat Matbaacılık, İstanbul, 2005.
- Alpay, Timuçin. **Temel Sigortacılık Bilgileri ve Uygulamalı Hasar Yönetimi**, Tavashı Matbaacılık, İstanbul, 2001.
- Can, Mertol. **Sigorta Hukuku Ders Kitabı**, İmaj Yayınevi, Ankara, 2005.
- Çuhacı, Y. Kemal. **Açıklamalı Sigorta ve Reasürans Terimleri Sözlüğü**, Ceyma Matbaacılık, 2004.
- Ender Alper Güvel ve Afıtap Öndaş Güvel. **Sigortacılık**, Seçkin Yayın Evi, Ankara, 2002.
- Güneş Sigorta A.Ş. **Sigortacılık Temel Bilgileri**, İstanbul, 2003.
- Nomer, Cahit ve Yunak, Hüseyin. **Sigortanın Genel Prensipleri**, Ceyma Matbaacılık, İstanbul, 2000.
- Özkan, Turgut. **Sigortacılık Sektöründe Elementer Branşlarda Her Yönüyle Hasar**, Haliç Üniversitesi Yayınlar, Yayın No: 3004 YK 02 004 014, İstanbul, 2002.
- Uralcan, G. Şebnem. **Temel Sigorta Bilgileri ve Sigorta Sektörünün Yapısal Analizi**, Bilyay Yayın Evi, İstanbul, 2. Baskı-Ağustos 2006
- Ünal, Targan. **Sigorta Sektörünün Ekonomik İşlevi ve Fon Yaratma Kapasitesi**, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No:1994-04, İstanbul, 1994.

Sürelî Yayınlar:

Akan, Mustafa. **Serbest Tarifeye Geçişin Sigorta Sektörüne Etkileri**, Reasürör Dergisi, Sayı:14, Ekim 1994.

Ceylantepe, Tolga. **Türk Sigorta Sektörünün Kurumlar – Tsrbsb**, Türk Sigorta Sektörünün Yapısı ve Avrupa Birliği Tek Sigorta Piyasası Eğitim Semineri, İstanbul, 29 Aralık 2005.

Çam, Firuz. **Kriz ve Poliçe Değerleri**, Reasürör Dergisi, Sayı:13, Temmuz 1994.

Elbeyli, M. Ünsal. **Sigorta ve Sigorta Pazarlaması**, Sigorta Dergisi Yayınları II, İstanbul, 1995.

Metezade, Zihni. **Sigorta Hukuku Sorunları**, Sigorta Hukuku Dergisi, Özel Sayı, 2008.

Tezler:

Bayar, Kıvanç. **Sigorta Hasar Eksperlik Faaliyetlerinin Sigorta İşletmelerine Hasar Maliyetleri Açısından Etkileri**, (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2009.

Çiçek, Kemal. **Türkiye’de Sigorta Şirketlerinde Satış Teşkilatlanması ve Teşkilatlanmayı Etkileyen Faktörler**, (Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1993.

Günay, Hüsnü Taylan. **Sigorta Şirketleri İçin Finansal Analiz Teknikleri ve Bir Uygulama**,(Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, Yüksek Lisans Projesi) İzmir, 2005.

Raporlar

Güneş Sigorta A.Ş., 1990 Faaliyet Raporu.

Güneş Sigorta A.Ş., 2002 Faaliyet Raporu.

Güneş Sigorta A.Ş., 2003 Faaliyet Raporu.

Sigorta Murakabe Kurulu, 1991 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor

Sigorta Murakabe Kurulu, 1992 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor

T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, 2006 Faaliyet Raporu, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Nisan 2007.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 1993 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 1994 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 1995 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 1996 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 1997 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 1998 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 1999 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2000 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2001 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2002 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2003 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2004 Türkiye’de Sigorta Faaliyeti Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2005 Türkiye’de Sigorta ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2006 Türkiye’de Sigorta ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor.

T.C. Başbakanlık ve Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2008 Türkiye’de Sigorta ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor.

Yapı Kredi Sigorta A.Ş., 2005 Faaliyet Raporu.

İnternet Kaynakları

Acente Teknik Personel Ders Notları, www.segem.org.tr/2009AcenteDersNotlari.pdf,
(05.01.2010).

DASK, <http://www.dask.gov.tr/110.html>, (02.01.2010).

Tarım Sigortaları Kanunu,

http://www.tarsim.org.tr/page.php?act=viewPage&name=tarim_sigortalari_kanunu, (23.12.2009).

Tarımda Risk Yönetimi İçin Kamu-Özel Sektör İşbirliği: Türkiye Deneyimi,
<http://www.tsrsb.org.tr/nr/rdonlyres/670e0045-8029-49e5-beae-c8ba21f755bf/2070/23.pdf>, (05.01.2010).

TSRSB, Kaza Sigortaları,

<http://www.tsrsb.org.tr/tsrsb/Sigorta/Branşlar/Kaza+Sigortaları.htm>,
(09.01.2009).

TSRSB, Türkiye’de Sigortacılık,

<http://www.tsrsb.org.tr/tsrsb/Sigorta/Türkiye+de+sigortacılık/>,
(02.01.2010).

Kara Taşıtları Kasko Genel Şartları,

<http://www.tsrsb.org.tr/tsrsb/Mevzuat/Yururlukteki+Mevzuat/Genel+Sartlar/KARA+TA%C5%9EITLARI+KASKO+S%C4%B0GORTASI+GENEL+%C5%9EARTLARI.htm>, (05.01.2010).

www.egm.org.tr, (03.01.2010).

www.hazine.gov.tr, (06.01.2010).

www.tarsim.org.tr, (23.12.2009).

www.tramer.org.tr, (24.12.2009).

www.traport.org.tr, (28.12.2009).

www.tsrsb.org.tr, (02.01.2010).

www.tuik.gov.tr. (23.05.2010)